

1/2

15

ד'תשס"ח יולי י"א



שם: לשכות השרים: יצחק רפאל ואהרון

ג - 7068/18

מזהה פיזי:
מזהה לוגי:
כתובת:

98.0/6 - 18

02-107-10-10-06

16/05/2007

1/2

30
מס.



מחלקת מודיעין
יירוט סל 2.1933
מסמך 2063612



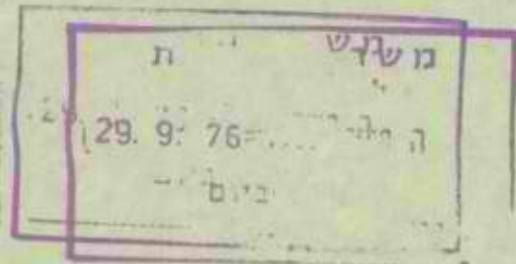
עיריית ירושלים
بلدية اورشليم - القدس

גרשון סלומון

חבר מועצת העיר
عضو المجلس البلدي

ירושלים ה' בתשרי תשל"ז
29.9.76

גבעת שפירא
מבוא המאבק 23
ירושלים.



לכבוד
כב' שר הדתות
ד"ר יצחק רפאל
משרד הדתות
רח' שמו 30
ירושלים.

מכובדי,

הנדון: קביעת סידורים לתפילה יהודית על הר-הבית
ביום כיפור ולתפילה ועליה לרגל אל מקום
מקדשנו בחג הסוכות.

ביום כיפור ובחג הסוכות הבעל"ט יש בדעתנו להתפלל במנין במקום
הקדוש ביותר לעם היהודי על הר הבית וכן לחקוע בשופר כמוצאי יום
הכיפורים.

במי שממונה על המקומות הקדושים במדינת ישראל אבקשך בזאת לקבוע
הסידורים המתאימים שיאפשרו ביצוע תפילה זאת על הר הבית, בהתאם לחוק
המקומות הקדושים. כן אבקשך לקבוע הסידורים שיאפשרו חידוש המסורת
הנפלאה ומצוות העליה לרגל בחג הסוכות הבעל"ט אל מקום מקדשנו על
הר הבית, כמסורת אבותינו בשבתם על אדמתם מימים ימימה.

הנני להפנות חשומה לבך לפסק ההלכה המפורש והברור של כב' הרב
הראשי, הרב שלמה גורן שליט"א, כפי שפורסם בעתונות בערב חשעה באב
האחרון, הסתיר תפילת יהודים ברוב חלקי הר-הבית. פסק הלכה זה תואם
בקשתך במכתבך אלי מערב חשעה באב, שבו יעצת לי לפנות אל רב וגדול
בישראל שיפסוק הלכה בנושא חשוב זה. ואכן, פסק הלכה זה של מורנו
ורבנו הרב הראשי לישראל, גדול רבני ישראל והעם היהודי, אינו סעון
פרושים נוספים.

אדוני שר הדתות, מזה כעשר שנים מאז שוחררת ירושלים והר הבית
חזר לחיק העם היהודי, נאסר על יהודים להתפלל במקום הקדוש ביותר
לעמנו. אינני סבור כי ניתן כיום להמשיך ולסגור את הר הבית בפני כמיהתו
העמוקה של העם היהודי לחזור ולהתפלל במקום קדוש זה. הנני להפנות גם
חשומה לבך לסכנות המדיניות הכרוכות בהמשך הסגור הקיים בהר-הבית, ביחוד
נוכח חכניה אלון, שפורסמה לאחרונה, וכן חוכניות אחרות של יהודים
דווקא, המתכוונות למסור את הר-הבית לידיים ערביות ולפיקוח ערבי במסגרת
הסדר מדיני עם ארצות ערב. חכניות אלה לא יקומו ולא יהיו והעם היהודי
בישראל ובעולם כולו יתייבב מולן כאיש אחד.



עיריית ירושלים
بلدية اورشليم - القدس

ירושלים

חבר מועצת העירייה
عضو المجلس البلدي

- 2 -

כב' השר, ידועים לי יחסך העמוק ומסירותך וערנותך המתחדת למקומו ומעמדו של הר הבית ותפילת יהודים במקום הקדוש ביותר לעמנו. הנני בטוח גם כי הנך ער לסכנות שצינתי לעיל. מתוך ידיעתי זאת, הנני בטוח כי תפעל נמרצות לפתיחת הר הבית לתפילה יהודית כדי לתת ביטוי לכמיהתנו העמוקה לתפילה במקום זה, וכדי שהקשר של עמנו למקום הקדוש הזה יהיה בלתי-ניתן לניתוק יותר.

הנני מצפה להודעתך ותשובתך המהירה בדבר קביעת סידורים לתפילה יהודית על הר-הבית כיום כיפור ולתפילה ועליה לרגל לחר הבית בחג בחג הסוכות הבעל"ט.

בברכת שנה טובה וחתימה טובה
ובכבוד רב

גרשון סלומון

גרשון סלומון
חבר מועצת עיריית ירושלים

העתקים:

כב' הרב הראשי, הרב שלמה גורן שליט"א
כב' ראש הממשלה, מר יצחק רבין
כב' שר המשפטים ויו"ר ועדת השרים לענייני ירושלים, השר חיים צדוק
כב' שר המשטרה, מר שלמה הלל

M. SCHARF, (L. E. (LOND.)
BARRISTER-AT-LAW
NOTARY

Jerusalem, Yeol Bldg., Joffa Road 33
P. O. B. 51 Tel. 23-2493
Tel-Aviv, Diamond House, 3 Ahuzat Bait Street
P. O. B. 2527 Tel. 5-34 69

מ' שחרף מחמי וקאטב עדל
ירושלים
تل أبيب

מ. שחרף

עורך דין

נוטריון

ירושלים, בית יואל, רח' יסו 33
ח.ד. 51
ח'ליאכ'יב, בית יהלום, רח' תחרות בית 3
ת.ד. 2527
סל. 5-3469

24.5.76

JERUSALEM 20.5.1976 כ"א אייר תשל"ו ירושלים

לכבוד
פעלתו של המעשטים
יו"ר הועדה הממשלתית
הממונה על הסמול ברובע
היהודי בעיר העתיקה
בירושלים

לכבוד
פעלתו ראש הממשלה
בעלתו של המנהל
פעלתו של הדחור
פעלתו של הסעד
ראש האחריות
ירושלים

אגודת: הקדש כולל גליציא

רבותי,

אחכמי לחמציא לכב' העתק של פניה כחודשת בנדון
שקום הרובע היהודי.

אנחה מכל אורד סכב' לא רק לחסומה לב הסתמיטה
לגוסא אלא אף לנקיטה אע"י (ים) סחציס (ים), כדי שהחברה הממשלתית
הצבורית שסטרחה שקום הרובע, - המלא את חובתה ע"י פעולה
כיושר, בהגיונות ובחוס לב, כפי שביח' מסמט העליון מטק על
חברה כזו לפעול - לא פחות מאשר אדם פרטי, חוש הנדק מחייב
סטוד צבורי כמו החברה הצבורית שהוקמה לשם שקום הרובע
היהודי בעיר העתיקה ב א מ ת הפעל כן, ואז יש לקוות
שחכל יבא על מקומו בשלום.

אקוה לסמוך סכב', והגני חוהם

בכל הכבוד הראוי



תען וסמך שיהיו יוראליס
י.ל.

י"ט אייר תשל"ו-19.5.76

לכבוד

המנהל

החברה לשקום ולפתוח

ברובע היהודי

בעיר העתיקה בירושלים בע"מ

ת.ד. 14012

ירושלים

הנדון: הקדש כולל גליציא

א.ג.

עוד בתאריך ט"ו בטלו תשל"א-13.12.1970 הודיע לי סגן מנהל לשכת ראש הממשלה (מר אלי מזרחי) כי גמסר לו ע"י מנהל החברה מר מ. אבניאלי שהחברה נמצאת במשא ומתן בענין הקדש הזה, ולכן מקוה כי הענין ימצא את פתרונו לשביעת רצון כל הצדדים הנוגעים בדבר.

2. צמיתי לקבל הצעה טחאיסה מכב' כחברה אבורית של הממשלה

לטרבה הצער לא קבלתי בלום.

3. לכן אינני חושב שיש מקום להמשיך ולהסתכן עוד. בהקשר זה אבקש לציין כי בסעיף 3 בסכתבו של המנהל מר אבניאלי מתאריך י"ח חשוון תשל"א-17.11.1976, גמסר שהחברה תחפש בית אלטרנטיבי למטרה של הכולל: ישיבה + מגורים של אנשי הכולל.

לא קבלתי מאז שום פרטים על בית שכב' מצאתם ומציעים.

4. אני גם מבקש לציין כי כולל גליציא בירושלים ידוע מזה כמאה שנה ויותר ממילא חי ה צריך להודיע לו, ואי-אפשר להעלות טענה שפורסמו מודעות ברובע היהודי על כוונה שר האוצר להמקיע.

החק קובע אחרת. ועובדה היא שרישוח החק לא התמלאו.

יתרה מזו: בית משפט העליון רק לפני חצי שנה פסק כי רשות אבורית "לא כל שכן" (בהשוואה לאדם פרטי) חייבת לנהוג בדרך המקובלת ובתום לב, גם כשהיא פועלת מבעלת נכסים כמו אדם פרטי. האמפקט הצבורי מחייב לנהוג ביושר, בהגינות, ובתום לב.

5. הריני חוזר ומדגיש: הכולל איננו עושה עסקים, ואף פעם לא עשה. מי שהקדיש נכס לכולל, התכוון להקדש לגופו (1);

לא לבית שיביא הכנסות לחלק חסיכות לעניי הכולל.

הקדש לגופו לענין זה: למד תורה לשמה, וסגורים לעניי הכולל.

6. אין לראות שום טבח מדוע להקדש יהודי יהא יחס פחות גדוע מאשר להקדש של נכריים בכל הנוגע להפקעה, ומה גם שבחוקר הגוף מדובר.

7. בכל זאת, כדי למנוע ההדיינות בין ההקדש ובין חברתם והסדינה,

מוכנה הנהלת הכולל אחרי לבטים ושקולים רבים, להראות במיטת נוספת:

א) בשורה הראשונה חוזרת מרשתי ומציעה שכב' השכנו את המוסד ההסתדרותי שלו בספר הנכס של הכולל, בצורה אחת, שהרי למוסד ההסתדרותי אין קשר ענייני לבכס זה ורקא - מה שאין כך הכולל שלו לטובתו לחועלתו ולשמושו הוקדש הנכס עוד בזמן השלטון העותמני, ומאז איש לא נגע ולא פגע בזכויות של הכולל. תבא עתה המטענה של הסדינה היהודית - והמבע? האמנם "מי שמע כזאת, מי ראה כאלה"?

מה שהמנהל מר אבניאלי כתב כי יחפש בית מתאים עבור הכולל, יש להניח שיוכל אף למצא עבור המוסד ההסתדרותי שלשמושו בספר הנכס.

ב) הכולל מוכן כדי להוכיח את הקשר הענייני שלו לבכסיו, לקנות את הנכס שהוקדש לצרכיו, כדי לפדותו מכבלי החמקעה על אף שאיננו מכיר בכך שהיא חפה כחש. וזאת משום שהקדש לגופו לפי חזין "לא ייטבר ולא ייבאל". אם כן, הכולל מוכן לקיים במקרה זה "באולה תחננו לארץ".

ג) להברה לא יכול ולא צריך להיות נפקא מינה מי מבין הראויים לחשתט בבכס, ישתט בו בפועל. ואם כך, הרי הכולל שלטובתו הוקדש הנכס, אין ספק כי לכתחילה עדיפת זכותו על כל אחר.

ואם בכל זאת תעמידו קיר ברזל בין הכולל ובין הנכס שלו, - הרי הכולל מוכן להלימין מתאימים: לקבל נכס מתאים אחר ברובע, פנוי לשמוש הכולל כבית מדרש - ישיבה ולסגורי עניי הכולל; או אפילו שטה מתאים אחר, ואז הכולל מוכן להתחייב להקים בנין מתאים על חשטה הזה.

במקרה כזה אקוה כי לא תימצא קשה להסכים על התנאים הכממיים: השתתפות המטעלה, והכולל מאמצעיו הוא.

8. העקרו את הענין הזה יש להזיז מקמאובו, את הרובע היהודי בעיר העתיקה יש לשקם גם בצורה מתאימה וגם ככל האפשר בצורה המיסטרית כפי שהיה לפני שצו ואויב הקריב אותו ("ויבלעוה לביונות").

אצפה לכך כי החברה תעשה את המוטל עליה כדי לקדם את המטרה הזאת שהיא מטרתה המוצהרת. כאמור מרשתי מוכנה ומזומנה לעשות גם מצדה ולשתף את עצמה במאמץ.

9. אבקש איפה את תשובת כב' בהקדים

בכבוד רב



ב"ה, כ' ניסן תשל"ו
20 לאפריל 1976

רש"י/1480

אל: השר וזימם צדוק, יו"ר ועדת השרים לעניני ירושלים

...
הריני מתכבד להמציא לך בזאת העתק סיכום בענין איחוד תפירות הכיכב
ברחבת הכותל.

בברכה

ד"ר יצחק רפאל



עיריית ירושלים

بلدية اورشليم - القدس

לשכת ראש העיר

מר אריה פנחס
זינר אל רמת-

מלך המלך
העל העל.

בברכה

מאת

א. שריג

מנהל הלשכה

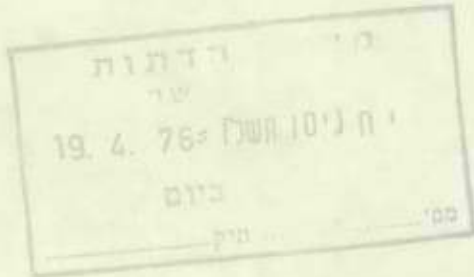
ירושלים

19/6/91

50-008

ראש העיר
رئيس البلدية
MAYOR OF JERUSALEM

ירושלים, יח' בניסן, תשל"ו
18 באפריל 1976



לכבוד
ד"ר יצחק רפאל
שר הדתות
משרד הדתות
ירושלים

אדוני השר,

הריני מאשר קבלת סיכום הדברים מיום 6.4.76 בענין תיקוני הביוב באזור רחבת הכותל
וברצוני להודיעך, כי אין בסמכותי לאשר את האמור בסעיף 3 של סיכום הדברים.

הקרקע הנדונה בסעיף זה היא בבעלות המדינה ואין בסמכותי לקבוע בידי איזה גורם
ממשלתי יהיה השטח. אני מציע לך לפנות בענין זה ליו"ר ועדת השרים לעניני ירושלים.

אשר להריפת המבנים כנזכר בסעיף א' ו - ב' של סיכום הדברים ברצוני להדגיש כי
נתתי הוראה מפורשת להגביל את ההריפה רק לאותם חלקים שיאפשרו את ביצוע תיקוני הביוב
כפי שהמהנדסים המומחים יקבעו.

דברך נק
ומנהג למע
בברכה,
מדי קולק

העמק: אלוף (מיל.) יוסף גבע - יו"ר מועצת הפנהלים, החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי
רוני פיינשטיין - מנכ"ל עיריית ירושלים

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED
RECEIVED
RECEIVED
RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

ב"ה, ר' ניסן תשל"ו
6 לאפריל 1976

1820/30

סיכום

מסמך ברחבת הכותל (איוור חפירות הביוב) ביום שלישי,
ר' ניסן תשל"ו - 6 באפריל תשל"ו.

בהשתתפות: שר הדתות, ראש העיר, מנכ"ל משרד הדתות,
מנכ"ל העירייה, יו"ר הדירקטוריון של החברה
לפיתוח הרובע, מנכ"ל משרד הדתות.

לרגל הסכמה של הצפת רחבת הכותל ע"י שופכין מהביוב של העיר העתיקה והצורך
הדחוף לנקוט באמצעים מידניים להתקנת תעלות הביוב באיוור וכיצוע עבודות חפירה
סוכם על דעת כל הגורמים:

א. להוריד את הבית הערבי העומד לפגול בפניה הימנית, שליד המדרגות המוליכות
לרחבת הכותל מרחוב הגיא;

ב. משרד הדתות יפנה את המחסנים שבביתו הסמוך שאף הוא ייהרס ויסולק בחלקו
לפי קביעת מהנדס, עד למבנה המשרדים של לשכת הכותל שישאר על כנו בשלמותו;

ג. החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי תעמיד לרשות משרד הדתות באיוור
הסמוך לרחבה - מקום מתאים לצורך מחסני לשכת הכותל;

ד. עם פנוי שני המבנים כנ"ל תורחב הגישה לרחבת הכותל מצד רחוב הגיא עד כדי
8 מטרים רוחב;

ה. כל זמן הביצוע תרוכז העבודה מאחורי המחיצה המבדילה, שתוחלף בהקדם במחיצה הולמת (בתיאום עם משרד הדתות);

ו. עם גמר ביצוע עבודת הביוב יסולקו מיד כל כלי העבודה מהשטח;

ז. עם השלמת עבודת הביוב ידרצף שטח העבודה והשטח שנתפנה עקב הריסת המבנים כדמשך ישור לרחבת הכותל (בכפוף לתכנית הקמת מבנה בית הדין הרבני הגדול).

בברכה

ד"ר יצחק רפאל

טדי קולק

CENTRAL AGUDATH ISRAEL
OF ERETZ ISRAEL
JERUSALEM

מרכז אגודת ישראל

בארץ ישראל

ירושלם ת"ו

ח.מ.ש.ר.ד. : רחוב פרס 2 • ת.ד. 513 • טלפון 222263
OFFICE: 2, PRESS Str. • P.O.B. 513 Tel. 222263

ב"ח. יום. כ"ו ניסן תשל"ז
Date

הגדר ל"ש
מ
מאגיס

משרד הדתות לשכת השו ח אי"ן תשמ"ז 76. 4. 6 נתקבל ביום רמ' 7 תיק
--

כבוד
מר חיים צדוק
שר הדתות והמשפטים
משרד הדתות
מגרש הרוסים
ירושלים.

שלום וברכה, -

בהמשך לשיחתנו הטלפונית בידון העברת שטחי הר הבית לרשות
העירייה ו/ או הקרן לירושלים, בקשתך לעכב את זה עד לאחר הבחירות
והבטחתני חשובה, אודה לך מאד על חשובתך בבידון כי הנושא רגיש
הוא מאד.

הבטחתי לראשי הציבור ולרכבים שנזעקו לנושא זה שאני מחכה
בידון לחשובתך.

בכבוד רב,

מנחם פרוש

כ"ו ניסן תשל"ז

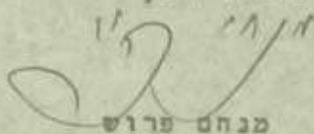
כבוד
מר מרדכי קולק
ראש העיר
עיריית ירושלים
רחוב יפו 22
ירושלים.

שלום וברכה, -

אני חייב להביא לחשומה לבך על הזעם והסערה בציבור מהיריעה
שהגיעה כאילו אתה יזמה העברת שטחי הר הבית לרשות העירייה ו/או
קרן ירושלים.

אני רוצה שתדע שאתה מתחיל בנושא רגיש ביותר ולא ינתן בשום
אופן להוציא את הכותל המערבי מרשות דתיה ומפקוח ועדת ההלכה,
כידיר כמערין אני פונה אליך, אנא משוך ידך מנושא זה, זה יסבך
אותך ואותנו, ואין לך מושג למה שזה יכול להביא.

בכבוד רב,


מנחם פרוש

הערה:
מר חיים צדוק, יו"ר ועדת השרים לענייני ירושלים

מדינת ישראל

משרד הפנים
מינהל מחוז ירושלים
לשכת התכנון המחוזית

תאריך: ז' בניסן תשל"ו
7 באפריל 1976

מספר: הע-2135
יבמ-6737



לכבוד

כבוד שר הדתות

ד"ר יצחק רמאל

ירושלים.

אדוני השר,

הנדון: תכנית מס' 2135 - יחידת תכנון 16 ברובע היהודי בעיר העתיקה, ירושלים.

הריני מחבד לאשר קבלת מכתבך מס' וש"י/1806 מיום 30.3.76.

בהתאם, באנו בדברים עם היוזמים ועל דעת כל הגורמים הנוגעים בדבר
ובאישור הועדה המחוזית בישיבתה מס' 266 מיום 6.4.76 הוחלט לבטל ולהוציא
את בחי השימוש הציבוריים מן התכנית הנ"ל.

בכבוד רב,

ר. לוי
הממונה על מחוז ירושלים.

קבלת קהל:

בימים א'-ה' מ' 08.00-12.30
בימים ב' ו-ד' גם מ' 14.00-15.00

טל' 221461 (02)

רד' שלומציון המלכה ת"ד 1091 ירושלים 91000

CENTER 447312

REPORT DATE
REPORT NUMBER
REPORT TYPE

DATE
PAGE

NAME
TITLE

NAME
TITLE
DATE
PAGE

NAME

NAME

NAME

NAME

NAME

NAME

861

ב"ה, כ"ח אדר ב', תשל"ו
30 למרץ 1976

רש"י/1806

אל: רפי לוי, הממונה על מחוז ירושלים, משרד הפנים

קיבלתי העתק פגישתם של תושבי הרובע היהודי בעיר העתיקה בעניין בניית מבנה
לישדותים לציבור בין בית-הכנסת "תפארת-ישראל" לבין בית-הכנסת של עדת
הקראים.

אני סבור, שאם תאושר הקמת המבנה יהא בכך משום פגיעה חמורה בקדושת בתי-
הכנסת ואבקשך לדחות כל דיון והכרעה בנושא עד שנציג משרד הדתות יביע את
עמדת משרדנו בנושא.

בברכה

ד"ר יצחק רפאל

8610

צבי שטרנברג

ת.ד. 7789

ירושלים

טל' 272360

לכבוד

יו"ר הועדה המחוזית לבנין ערים - פר. ר. לוי

משרד הפנים

ירושלים

28.5.76

א.ג.

הנדון: התנגדות להקמת בית שמוש ציבורי

בשם כל דיירי בלוק 26 + ברובע היהודי בעיר העתיקה אני מבין בזה את התנגדותנו הנמרצת להקמת בית השימוש הציבורי מול חלונותינו.

ברצוני להביא לתשומת לבך כי בלוק 26+ מאכלס עשרות משפחות ולמעלה מ-50 ילדים וחנינוקות, והקמת בית השימוש הציבורי בסמוך לבייתנו (רחב הסימטה כ-3,5 מטר) יהווה מפגע סניטרי חסור ביותר.

אנו מבקשים את התערבותך לביטול הגזרה; שטחים למטרת זו אינם חסרים ברובע היהודי, במקומות בהם עדיין לא אוכלסו דיירים; ברדיוס של 100 מ"ר (נמצאים שלושה בתי שימוש ציבוריים אשר מועלים מזה זמן רב).

לדעתנו אין כל צורך בבית שמוש ציבורי נוסף, ובוודאי לא במקום בו מתכוננת החברה לשיקום ולמיתוח הרובע היהודי לכנות בית שימוש נוסף.

- בית השימוש הנ"ל גובל עם קיר משותף לבתי הכנסת תפארת ישראל והקראים, דבר שפוגע קשות גם ברגשותינו כיהודים.

- בידינו עוד נימוקים משכנעים לשלילת בית השימוש הציבורי הנ"ל. לכן מבקשים לזמן אותנו לוועדה על מנת להשמיע את טענותינו.

בחקות להתערבותך הנמרצת לביטול הגזרה.

בכבוד רב

צבי שטרנברג

צבי שטרנברג

העתק: כב' שר הפנים

כב' שר הבריאות

כב' שר הדתות

מבקר המדינה, ירושלים

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

127-10420-1

ב"ה, ב' אדר א', תשל"ו
לכפראד 1576

1657/1

לכבוד
הרב הראשי לישראל
הרב שלמה גורן שליט"א
הרבנות הראשית לישראל
היכל-שלמה, ירושלים

כבוד הרב הראשי,

...
...
הריני מתכבד להמציא למעב"ת השקד מפסק-דינה של השופטת ד. אור, בענין
תפילת יהודים בשבת הר-הנחית. וכן הריני מתכבד להמציא פנייתו של מר גרשון
סלומון, חבר מועצת עיריית ירושלים, בודון.

...
יחד עם זאת אני מצרף הודעת חגיגה, שנתפרסמה בשמי.

אודה למעב"ת אם יוריד עמרתו בענין זה.

בברכה

ד"ר יצחק רפאל



ירושלים, ט"ז באדר א' תשל"ו
17 בפברואר 1976

שר המשפטים

(30)

3



לכבוד

מר גרשון סלומון

גבעת שפירא

מבוא המאבק 23

ירושלים

אדון נכבד,

קבלתי את מכתבך מיום כ"ו בשבט תשל"ו (28.1.76) בענין חר הבית.

פרקליטות המדינה הגישה לבית המשפט המחוזי בירושלים ערעור

על פסק דינה של השופטת רות אור.

לטעיק (א) של מכתבך - הסמכות לביצוע חוק השמירה על המקומות

הקדושים, תשכ"ז-1967, נתונה בידי שר הדתות על פי סעיף 4 לאותו חוק.

לטעיק (ב) של מכתבך - אין אני מוסמך "להורות" למשטרת ישראל.

תשומת לבך מופנת להלכה שפסק בית המשפט העליון בבג"צ 22/68 פד"י כ"ד (2) עמ' 141.

לטעיק (ג) של מכתבך - המשטרה ופרקליטות המדינה יטפלו בכל הפרת

חוק כפי שעשו עד כה.

בכבוד רב

חיים י. צדוק

העתק: שר הדתות

שר המשטרה



עיריית ירושלים
بلدية اورشليم - القدس

כ"ו בשבט תשל"ו
ירושלים 28.1.76

חבר מועצת העיר
عضو المجلس البلدي

גרשון סלומון
נכבד שפירא
מכרז המאבק 23
ירושלים

30

לכבוד
כב' שר הדתות
מר יצחק רפאל
רח' יפו 30
ירושלים

מכובדי,

הנדון: קביעת סידורים מיידים לתפילה יהודים
על הר הבית המקודש

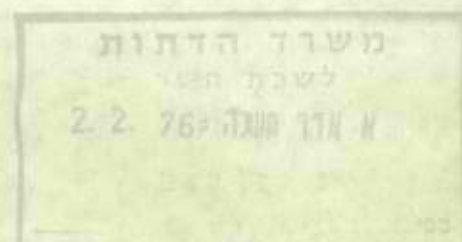
כמי שנשללה ממנו בעבר ע"י משטרת ישראל זכות התפילה החוקית
על הר הבית וכנציגו של ציבור שוחר תפילה במקום המקודש ביותר
לעם היהודי ולאור פסק-הדין של בית משפט השלום בירושלים מיום
כ"ו בשבט תשל"ו (28.1.76) בענין זכותם של יהודים להתפלל
על הר-הבית ופנייתו של כב' השופטת הגב' רות אור לקבוע הסידורים
המתאימים לתפילה יהודים על הר הבית, אבקשך:

- לקבוע מייד הסידורים המתאימים לתפילה יהודים על הר-הבית, כדי
לממש הזכות היהודית החוקית, האנושית - האלמנטרית לתפילה במקום
הקדוש ביותר לעם יהודי, זכות שנשללה עד כה מעמנו בניגוד לחוק -
כשמשמטע ברורות מפה"ד הנזכר לעיל של בית משפט השלום.
- להורות מיידית למשטרת ישראל לפעול בהתאם, כדי שתמנע להבא
מהורדת מתפללים יהודים מהר הבית.
- בימים אלה ובימים הבאים נעלה להתפלל במקום המקודש ביותר לנו
בדת וכחוק.

ב ב ר כ ה ,

גרשון סלומון

חבר מועצת עיריית ירושלים



Handwritten text at the top center, possibly a date or title.

Handwritten initials or a small signature.

Handwritten text line, possibly a header or separator.

First paragraph of handwritten text.

Second paragraph of handwritten text.

Third paragraph of handwritten text.

Fourth paragraph of handwritten text.

Handwritten text at the bottom right.

Handwritten text at the bottom right, possibly a signature or date.

ב"ה, כ"ה בחשוון תשל"ו
30 לאוקטובר 1975

רש"י/1409

לכבוד
אינג' דוד צוקר
משלוח דפנה 49
ירושלים

אינג' צוקר הנכבד,

רצ"ב הריני מתכבד להעביר לתשומת-לבך מכתבו של הח' שלום שפירא, ממרכז
הקואופרציה של המפד"ל.

השר מבקשך לטפל בנושא זה.

בברכה

אריה פרנקל
עוזר אישי לשר

21/38

בתשובה נא לחזיר
מס' 27

הסתדרות הפועל המזרחי בארץ ישראל
מרכז הקואופרציה
תל אביב, רח' אבן גבירול 166
טלפון 444151 - ת.ד. 431

מ"ז חשון תשל"ו
בית תל אביב
21.10.75

לכבוד
הנהלת החברה לבנוי ושיקום
הרובע היהודי בעיר העתיקה
י ר ו ש ל י מ
א.נ.

הנדון: הקומה העליונה מעל מסעדת "החומה".

הננו מחבדים בזאת לפנות אליכם פעם נוספת, בענין הקומה העליונה מעל מבנה מסעדת
"החומה" ברח' היהודים 127/128.

החדרים בקומה העליונה מאוישים באופן זמני ע"י בן-ילדים וקופ"ח, לנו חובטת בזמנו
ע"י הנהלת החברה לפיתוח לצרף את החדרים הנ"ל למסעדת "החומה", שם ע"י בניית אולם נוסף
לחדר-האוכל בקומה העליונה, ואם כדירת מגורים למנהל המסעדה.

הוזרים אנו על בקשתנו זו, על מנה שחישמר לנו האופציה לרכוש את החדרים הללו עבור
חברי מסעדת "החומה".

במבוא רב,
שלום שמירא

העתק:
שר הרוח - ד"ר יצחק רמאל
מר דוד כהן - הנהלת האגודה.

משרד הרוח
תל אביב
21.10.75
מס' 27

מדיניות הבניה הנמוכה בירושלים

1. במסגרת הועדה לתאום פתוח הבירה נבדק נושא הבניה הנמוכה בירושלים. הנושא נבדק הן במטרה לבדוק את השפעתה של מדיניות הבניה הנמוכה כמרכיב במבנה הדמוגרפי של השכונות החדשות של ירושלים. והן כבצוע בפועל של ההחלטה על גדולה המואץ של ירושלים (4% גדול באוכלוסיה היהודית).
2. הועדה רואה חשיבות רבה בחזקתן של השכונות החדשות של ירושלים, גילה, חלפיות מזרח, רמות נוה יעקב, מבחינת מספר התושבים המאכלסים אותן ומבחינת המבנה הדמוגרפי של השכונות.
3. מרכיבי האוכלוסיה בשכונות החדשות הם עולים חדשים זוגות צעירים, ומפוני שכונות עוני.
4. מבנה דמוגרפי כזה הן מבחינת מספר התושבים והן מבחינת הרכבם אינו טבעי ואינו ראוי.
5. הועדה לתאום פתוח הבירה, בדעה כי יש לחזק את השכונות החדשות ולכלול במסגרת הבניה של משרד השכון בניה פרטית דהיינו כתי מגורים ובהים חד קומתיים.
6. זו הדרך להתקרב לאינטגרציה חברתית שהיא מדיניות מובהקת של הממשלה.

הפרטנציפא' הקים' לבניה נמוכה בשכונות החדשות

ירושלים

סה"כ ניתן לבנות בשכונות החדשות של ירושלים כ-6,800 יחידות דיור נמוכות לפי הפירוט:

	זמינות הבצוע				סה"כ יחידות דיור	השכונה
	1978	1977	1976	1975		
א.					6,800	סה"כ בשכונות חדשות
					2,960	סה"כ רמות
			400	400		רמות, בניה מדורגת
				230	230	נוה יעקב
	400				400	גילה
	330	300	500		1130	חלפיות מזרח
ב.		400			400	קריית הרחיות
					<u>2900</u>	סה"כ
					1700	רמות
					300	נוה יעקב
					900	גילה

2/..

נספח 13

1. מערב העיר

סה"כ	978		
רמת מוצא	42	42	
רח' שמריהו לויין	16	16	
גבעת מנחה	120	60	60
עין כרם	500		
גבעת שאול ב'	200		
שונוח	100		

8. ביקוש לבניה נמוכה בירושלים

הועדה נסקה לאמוד את הביקוש לבניה נמוכה בירושלים
א. בממוצע ארצי בערים הגדולות, כ-3% מכלל הבניה הינה נמוכה דהיינו -
כ-100-120 דירות לשנה בירושלים

ב. אומדן אשר נערך לפרוייקט צור הדסה בשנת 1973 המדבר על ביקוש ל-5 שנים
בירושלים של 530-850 דירות כבניה נמוכה דהיינו 110-210 דירות לשנה.

ג. ע"פ סקר שנערך בירושלים לגבי משפחות המבקשות לשפר את דיוורן 8% מכלל
המשפחות הללו מוגדרות כביקוש פוטנציאלי לבניה נמוכה, דהיינו כ-200-260
דירות לשנה.

ד. אומדן ביקוש לבניה נמוכה שנערך לאחרונה לפרוייקט מבשרת ציון, מדבר על
ביקוש שנתי של כ-400 דירות כבניה נמוכה בירושלים בכל שנה.

נחזית אלה מסת. ים על נחזית הביקוש כפי שהיה קיים לפני מלחמת יום הכיפורים
בגלל שינויי המגמה בהכנסת הפנוייה ובתצרוכת, נראה לנו כי נחזית אלו מהווים
נחזית גב.

הועדה בדעה, כי הביקוש לבניה נמוכה בירושלים לחופש הקרוב הינו בגבולות 200-300
דירות מדי שנה

בהגדרת "בניה נמוכה" נכללים וילות חד-משפחתיים ודו-משפחתיים בנוי מדורגת
ובניה טורית

ההחלטה על פחות המואץ של ירושלים ע"י האוכלוסיה היהודית כקצב של 4% לשנה
אינה עומדת במבחן המציאות, ובפועל גדלה האוכלוסיה היהודית בבירה ב-3% בלבד
לעומת 5% גדול באוכלוסיה הערבית בשנה זו.

10. הועדה רואה בפתוח שכונת וילות במבשרה צירן שכונה מתחרה לשכונות החדשות
לסוג זה של דיור. בכך, נוגדת פתוחה של השכונה את ההחלטה על פתוח מואץ
של ירושלים ואת מדיניות האינטגרציה החברתית בשכונות.

ז' בחשוון תשל"ו
12.10.75

5/6/75

המלצות הועדה הבינממדית לתאום פתוח הבירה בנושא תפרוסת בניה למגורים בירושלים

ועדת השרים לנושא תוכנית החומש של משרד השכון בראשות שר השכון מר א. עופר, העבירה לבדיקת הועדה לתאום פתוח הבירה את התוכנית המוצעת מטעם משרד השכון לפריסת המגורים בירושלים בחומש הקרוב.

הוקמה ועדת המשנה שנוצגה: משרד השכון, מינהל מקרקעי ישראל, משרד התחבורה, עיריית ירושלים ומשרד האוצר אשר בדקה את התוכנית והגישה המלצותיה למליאת הועדה לתאום פתוח הבירה. הועדה אשרה המלצות והן מובאות להלן:

ההנחות עליהן מבוססות ההמלצות

1. חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה מר שכנר י"י ניתן להקצות מקרקעין בשכונות החדשות לחברות פרטיות לבניות דירות וקוטג'ים הנמכרים כשוק החופשי, תוכנית משרד השכון כפי שהוצגה תוכננה לפני שניתן האישור לכך מהיועץ המשפטי לממשלה.
2. בהתיחס למלאי הדירות הקיים ולזה הנמצא במהלך בניה, ובהתיחס לצרכים החזויים לתוספת יחידות דיור ליהודים בירושלים, ממליצה הועדה, בהסתמך על מדיניות הממשלה על בניתן של 28.6 אלף יחידות דיור נוספות שתכנינה במהלך החומש.
3. הבניה הפרטית בירושלים תעמוד על 50% מהיקף הבניה הכולל.
4. כל האחרים הכלולים בתפרוסת המגורים המוצעת על ידי הועדה הם בשליטתם של גורמי הבניה הפועלים בעיר. לעומתם דרום כוה-יעקב מבניה במעלות ערכית וכל החלטה על בניה תחייב הפקעת השטח.

המלצות הועדה לעומת תוכנית משרד השכון (יחידות דיור, באלפי י"י)

השכונה	המלצות הועדה	תוכנית משרד השכון
סה"כ	28.6	30.0
רמות	6.5	4.8
גילה	8.0	5.0
תלפיות מזרח (רמת רחל)	2.4	2.0
נוה-יעקב	1.0	-
דרום נוה-יעקב	-	10.0
גבעת שאול ב'	-	2.0
שכונות שכון אחרות	2.9	1.5
מחנה אלנבי	0.9	-
רמת בית הכרם	1.7	-
מנחת	1.2	-
עין כרם	0.6	-
שכונות מגורים קיימות בניה פרטית.	3.4	1.65
גבעת משואה	-	3.00

נסמך 8 י"י

התפרוסת המוצעת מדגישה את כמות הדוכים הפזורים, המלצת שכונות קיימות לעומת התפרוסת הצפונית המוצעת על ידי משרד המבואות והתחבורה, המבוססת על תשתית השכונות בעיקר בנושא התחבורה, העלתה על הדוכים לעיתים רבות לבניית כיוונו לשכונות בעיקר האלטרנטיבות (הפרוסת הצפונית) לעומת המלצת המשרד, הדגשת פתוחה של התפרוסת הצפונית כרוכה בתוספת השקעה במבנים נוסף של המלצת מיליון ל"י ובתוספת השקעה בפתח הצמוד של כ-20 מיליון ל"י (מחירי אפריל 1983).

לפי חוות דעתו של נציג משרד המשפטים במליאת המועצה כלות המליצה בדרום נה-יעקב חיה גבוהה בהשוואה לפלוח הקרקעות שכנה המפיקה האחרים המוצעת ע"י הועדה.

הועדה ממליצה על מספר אחרים נוספים המוצעים, לפחות כאלטרנטיבה לאחרים שהציעה במידה ויתעוררו בעיות זמינות המחקר בתפרוסת המוצעת.

מס' 4. תחילת המלצה (מלצת ל"י)

2.0

בית צפפה

4.0

גבעת שאול

3.0

גבעת משואה

2.3

גבעת קומונה

ההחלטות לגבי האחר או האחרים הנוספים שיכבדו במהלך המועצה ובן האחרים הנוספים שיתוכננו לבצוע לאחר שנה (1983) יוצעו על ידי ועדת המסנה למדיניות חזנית בירושלים.

ועדת המסנה תכרוך כרציפות את מספר יחידות הדיור שמבטיחה בהתאם לתוכנית המוצעת ובהתאם לגדול האוכלוסיה הפועל ותערכן את התוכנית מסל לעת.

ההמלצה על בניה ברמת רחל (תלמיזה מזרח) במקום של 2,400 יחידות דיור נתקבלה לפני שהוחלט על צמצומה של השכונה בשלב זה, כדי לא למנוע ראשונה הקמתה. לכן יהיה צורך להוסיף לתוכנית המוצעת אחד מהאחרים המוצעים למחצה מהמוצעים לעיל.

עמדת עיריית ירושלים

1. השלמת שכונות שיוחלל במסגרתן עד לגדול האמשי חיי קהילת דומיות של השרותים הקהילתיים הדרושים לשכונות. גודלה של השכונה בנוי כנאר לרבות של חושבים ברמת גבוהה ישר בשלובת בחיי השכונה יש מדיניות דומה לאחרים של השכונה הלוקה האחרים בה אין העיריה רואה לסרב להשאיר אוכלוסיות קטנות להתיישב בשכונות מבודדות ולגדול להן צורך לנסוע למרכז העיר כדי לקבל שירותים מוצעים מן המרחק השכונות קצרות, בדרך, כריאות הינוך יכו'.
2. מיצוי ההשקעה בהנחת הקווים הראשיים לשכונות המוצעות. אין הצדקה להתיישב קוויים חדשים לשכונות החדשות לפני שהגדול הפוטנציאל של הקוויים.
3. התפרוסת הדרומית למגורים מאפשרת הקמת מרכז מסחרי משגו שיתבצע במקום למרכז העסקים הראשי בעיר. הקמת מרכז משני ימשיך את הלחץ על צרכי המדינה, למרכז העיר ויאפשר לאוכלוסיה להתיישב שירותים בקרבת הדיור, בעוד שהצורך בשכונות הצפוניות מתאים מחות למתחם מרכז מסחרי מסוג זה.
4. לפי חכמייתיה של עיריית ירושלים האזור המיועד דומה נה-יעקב המיועד להשאר כמסור נוף עקב הכונות הנוף המיוחדות של האזור. העירייה מעדיפה כי תצא מהחלטה על הפיכת של שמורת נוף לאזור מגורים היא צריך שאיזה גודל לעלות תוכנית דה על פי שקולים כלכליים וחייבת להידרך בערום מתאים שהתקבלו על ידי בדיקים המומחים לערך בערכי נו ובערכים הסטוריים.
5. אין עיריית ירושלים מתנגדת למימון טריבונל האמלום של המסנה של נה-יעקב ולחוס מגורים בשוליה הדרומיים והמערביים אך גבוהה שיוזמה דומית לה, מעבר לואדי עמוק לא התגבר את נה-יעקב מתחילת המלצתה עקב התכנית המומלצת אשר יצור התרחות שתי שכונות מבודדות. בסך כן התוצאה העיקרית היא שלילת כביש ערדתי חדש לנוה יעקב גם אם ישרח שכונה נוספת מדי. לנה-יעקב מוצע להישאר תכנון המוצע יותר עם העיר הקיים זאת משום שהכביש החדש ייחזק יתחם במרחק קטן לאורכי - דוגמת דרך רומיין ולא ייתב המסב. מסלולי הליכה תנועות דומות תנועות קבוצת.

הסתיגויות:

משרד הפנים ומינהל מקרקעי ישראל הסתייגו מהתכנית ההוצאה.

אחר גבעת שאול ב'

ועדת המשנה התייחסה באופן נפרד לאתר זה וסכומיה מונחים להלן:

"לאור התפרוסת המוצעת והאישור לבניה פרטית למגורים בשכונות החצרות, מפליצה הועדה שלא להתחיל בחומש הקרוב באתר גבעת שאול ב' זאת מהסיבות:

- א. ההשקעות הדרושות באיזור זה מבחינת תשתית הפיתוח האזורי.
- ב. החשיבות בשלוב הבניה הפרטית והציבורית בשכונות החצרות יבחינת ההשלכה הדמוגרפית על מבנה השכונה.

הועדה מודעת לקשיים האדמיניסטרטיביים העלולים להוצר עם קבלת דחיית ביצוע פרויקט זה, לאור ההסכם שנחתם בין מינהל מקרקעי ישראל לבין אגוד הקבלנים בירושלים, עם זאת לאור האישור מהיועץ המשפטי ממליצה הועדה לבדוק פתרון אלטרנטיבי לפרויקט זה.

מר נריה מנהל מחוז ירושלים של מינהל מקרקעי ישראל הדגיש כי המינהל יעמוד מאחורי החלטת הועדה באם תתקבל בה החלטה על דחיית הפרויקט, עם זאת, המיעוט הסתייגותו מידמו מינהל מקרקעי ישראל בדחיית הפרויקט.

משרד השכון: מציע כי האתר הנוסף בין האחרים הנמנים למאות יהיה גבעת שאול ב'.

תפרוסת הבניה בירושלים

השגות של אגף התכנון, משרד הפנים

אגף התכנון מתנגד להצעת התפרוסת הבניה לחמש שנים הקרובות כפי שסוכמה על ידי ועדת המשנה. הוא מסתייג במיוחד מהדגש החזק על הבנוי בדרום לעומת הרנוי ב"צפון".

- א. לפי אומדנים שלנו יהיו דרושים לתקופה 1975/80 רק כ-22 000 יחידות דיור בירושלים (אם כי 28 000 יחידות מוחאמות גם לתכנון שלנו) וזה בגלל צמצום בהיקף של מימדי עליה ונסו וצמצום בקצב השפור חנאי הדיור הקימים. אין הצמצום הזה פוסר מהצורך לקבוע עדיפויות בתפרוסת הבנוי, גם אם תקופת הבצוע תהבה יותר ארוכה, אבל לצמצום הצפוי ישנה השלכה ניכרת ביחס ל פ ר ח י פ ו ת השקעות מסוימות בחשית.
- אנו מקבלים את הנחת הועדה שלפחות 50% (ויחכן אף יותר) של הבנוי יהיה על ידי יזמה פרטית.
- ב. בחירת כוון הבנוי זהו צעד מאד קובע שישנה לגביו גם חשיבות מסוימת להוצאות התשת' באלטרנטיבות השונות, אבל הנחות הזה לא תמיד ניתן לקבוע בודאות מוחלטת. ההיבט הקובע הוא מקרו-תכנוני ובמקרה של ירושלים יש לו גם היבטים מדיניים.
- ג. התפרוסת שעליה הומלץ בוועדת המשנה הושפע במידה רבה מאד על ידי מגמה לשלב את התפרוסת במסגרת הקרובה ככל האפשר לקונצפציה המקורית של חכונת אב משנת 1968. נציגי עיריית ירושלים, היוע. הכלכלי מר י. כהן שעל חישוביו נשענים במידה ניכרת המלצות הועדה, גם נציגי משרד התחבורה השתייכו בעבר ליוצרים הראשיים של חכונת אב 1968 ולכן נטייתם לבחור בתפרוסת המשחלבת הכי טוב בחכונת 1968 ניתן להבין מתוך סיבות הסטוריות. דבר יכול להיות הרבה פחות משכנע לגבי אלה שחופשיים מצמידו יחידה לקונצפציה של שנת 1968.
- ד. כידוע חכונת אב 1968 היחה נושא לבקורת רצינית מאד של מומחי תכנון מהארץ ובחו"ל, של מועצה ארצית לתכנון ואף של ועדת הפנים של הכנסת, ובעיקר בגלל השלילה של הפתור לצפון ובגלל ההרחבת המ.ע.ר. הקים במקומו ועד החומות של העיר העתיקה. מכל מקום יסודותיה בינתיים נחפורו על ידי התפתחות בפועל שחלה בינתיים. לעומת הבלימה של הפתוח לצפון שהיתה מן היסודות העיקריים של חכונת אב 1968 באה בניה בעלת מימדים מרשימים מאד בגבעת שפירא, מסביב סינהדריה, בנוה-יעקב ובעיקר ברמות (בנגוד לחכונת 1968) שהיחה גם מלווה בהתמקדות נכרת של מקורות התעסוקה בצפון ופעילות עסקית מסביב החנה "אגד" ובקטעים צפון-מערביים של רחוב יפו עם השלכות ניכרות על זרמי התנועה ומרכיבים אחרים של פתוח העירוני. אנו רואים בהתפתחות הזו מגמה טבעית, רצוי ומעונה עודד בנגוד לקונצפציה של שנת 1968 המנסה לכלום אותה. נוסף על כך חכונת 1968 נוצרה בתקופה מיד אחרי מלחמת 6 ימים והרבה לפני מלחמת יום-כיפור ומאז נחוספו גם היבטים וסכונים פוליטיים רבי משקל המחייבים גישה חדשה.
- לכן הוחלט בין עיריית ירושלים, משרד הפנים וגורמים נוספים על עריכת חכונת מתאר עיקרנית חדשה לירושלים שאינה חייבת עוד להיות צמודה לעיקרונות של חכונת משנת 1968.
- לכן השתלבות המירבית של התפרוסת הבנוי בחכונת 1968 אינה יכולה להיות עוד שקול חשוב וקובע.
- ה. ההמלצות של ועדת המשנה אינן מביאות בחשבון בכלל את הצורך הדחוף לחזק במהירות את אחיזת הבנוי היהודי בצפון העיר -ב"רמות", בנוה יעקב ובמידה האפשרית גם בשטחי בינים בין "רמות" ונוה יעקב לגבעת שפירא ב"דרום נוה יעקב" ובשטח דרומה משפעס - שטח קרוב ל-2000 דונם שהוא המרכזי ביותר ללכוד של שטחי בנוי יהודי בצפון ירושלים ואינו מחייב הפקעה. מתוך צמידות לקונצפציה של חכונת 68 ששאפה להקפא פתוח לצפון שטח הזה נקבע בחור עתודה לאיצטדיון אולימפי.
- שכונות בנוי היהודי בצפון העיר בגלל רחוקם, פזורים והפרדה על ידי בנוי ערבי מובטחות הרבה פחות לקראת הסיכונים המדיניים הצפויים משכונות הבנוי בדרום - תלפיות המזרחית ואף גילה. אינו ניתן להתעלם משקול הזה היום לעומת המצב בשנת 1968.

במחן עדיפות ניכרת לבנוי ב"דוט" המלצות מחלמות משור, של וא"ל שליליות המחלוח במישרין או בעקיפין אל בחרת האלטרנטיבה זו.

(1) היא מחזקת את האהבה של המ.ע.ר. הקים סמוך לעיר העתיקה - אחור קשה במיוחד מבחינו הנגישות והיקר מבחינת יצירת החשית; גם בלתי-רצוי מבחינת שמור הערכים וצביון הסג המיוחד של העיר.

(2) מאחר ומקומות העבודה בדרום יחסית פחותים משבצפון (אזורי תעשיה באטרות, הר ההוצבי ורוממה, על ההר הצופים ומסביב חחנה "אגד" הגדלה משקלות האכלוס בדרום תגרום להגבו זרמי התנועה אל המ.ע.ר. הקים. בעית החשית במ.ע.ר. הקים קשה במיוחד לפתור בהוצאו סבירות. ס. ראש העיר האחראי לתכנון - בנבנישתי מעריך את סכום ההוצאות לחשית במ.ע.ר. כ-2 מיליארד ל"י. אלטרנטיבה הדרומית מחלמת מגדול העומר וההוצאות הנגרמו על ידה במרכז העיר.

התמקדות מקומות העבודה ועסקים בצפון ובאזור חחנה "אגד" ובעתיד ההפיכה של אזור התעשיות ברוממה לאזור מסחרי ואלטרנטיבה בנוי מגורים בצפון יצמצמו את זרמי התנועה מצפון אל המ.ע.ר. הקים ואומס נוסף עליו.

(3) הגדלה ניכרת של חלפיות המזרחית בסכנת את קיום של רמת רחל ושל עתורה חשובה למוסדו צבור ו/או מלונאות באחר זה.

(4) מחנה אלנוי הוא שטח חיוני כעמודה למוסדות לדרום העיר וגם למלונאות ואין זה רצוי להקדיש אותו למגורים.

הוצאות לחשית

אחת מנקודות העיקריות לסובת האלטרנטיבה הדרומית הן הוצאות הנמוכות כביכול ב-250 מיליון לחשית במקרה של אלטרנטיבה "הדרומית" לעומת ה"צפונית".

הפרש מורכב מ-50 מיליון בפחות הצמוד (בעיקר בגלל השפועים גדולים יותר כביכול בצפון ו-200 מיליון הפרשים בחשית הכבישים.

אין בדינו חשויבים מפורטים אבל עצם רשימת המרכיבים מעוררת ספיקות רבות.

יתכן והשפעה של שפועים יותר חזקים באחרי הצפון מיקרת את הבנוי, אם כי גם זה ראוי בדיקה נוספת. לעומת זאת כנראה שאספקת מים לצפון היא זולה יותר משלדרום.

הוצאות לחשית הכבישים תלויות ממרכיבים שאותם חושבים לחיוניים. ה"חיונית" נשענת על שורה של נחונים שאינם ודאיים ומשתנים כגון כוון זרמי התנועה החלויים בעיקר מחפוסת של מקומות העבודה, חלוקת הנסיעות בין הרכב הפרטי והתחבורה הפרטית (ועוד.

רוב המרכיבים המופיעים בתחשיבים מהוים חלקים של תכנית התחבורתית ובין שבחורים באלטרנטיבה הצפונית או דרומית פעם יצטרכו לבצע אותם והבחירה בעצם רק משפיעה במקצת על עדיפות בזמן.

כך אין ספק שהכבישים מס' 1 ו-4 שניהם חיוניים ויהיה צורך לבצע אותם בזמן אינו רחוק.

בכל העולם, בישראל ובירושלים תשתית הכבישים מפגרת אחרי הגירת זרמי התנועה מסיבות תקציביות ואחרות ומתהווים פקקי התנועה קושיים ניכרים, אבל ישנה הגזמה בטיעון שאם כביש מסוים לא יורחב או לא יסלל המצב "יתמוטט". המצב "מסתגל" עם "צרות" מסוימות לחשית הקימת. לכן יש הרבה מהפרזה בטיעון שלמשל "רחות" עד מספר יחידות מוגדר יכולה "להסתפק" בעורק מסוים (שסוללים אותו כעת) ואט עיכויים את המספר הזה ובאין עורק נוסף המצב "יתמוטט". אין דבר ככה, אם כי כמובן מתהווים קושיים בעיקר בשעות השיא.

כפי שהזכרנו הבנוי בפועל יהיה יותר איטי משנחזה וזה יקל על המצב לאור הפגור בהשקעות לחשית.

צמצום בשימוש ברכב הפרטי (המחייב לנוסע אחד שטח כביש פי 8 ו-10 יותר גדול מלנוסע באוטובוס) והגברת שמוש בתחבורה צבורית עשוי לצמצם את דחיפות בהוצאות לחשית. לדבר יש סכוי לאור מחירי הדלק, מצב מאזן התשלומים, חוצרות של רפורמה במסוי ובעיקר עקב הכרח להגביל שמוש ברכב הפרטי כמרכזה של ירושלים מה שישפיע על צמצום השימוש ברכב הפרטי גם משכונות המרוחקות אל המרכז. זה יתבטא

כאשר בודקים את מרכיבי החשיבים של חשית ה"חיונית" המופיעים בשתי האלטרנטיבות מחרשמים מיד שמרכיבים של אלטרנטיבה ה"דרומית" מצומצמים ביותר ומצטנים ב"חוסר" ולעומת זאת המרכיבים באלטרנטיבה ה"צפונית" רבים למעלה מכל שקול סביר, מה שמובן נותן הפרש ניכר מאד לטובת האלטרנטיבה ה"דרומית".

תחשיב של אלטרנטיבה ה"דרומית" כולל רק 3 מרכיבים בלבד:

40 מיליון ל"י	א) כביש עורקי 4
8.5 " "	ב) כביש ה"רכבת"
8 " "	ג) ההרחבת רחוב פת המקשר את הדרום לקטמונים
56.5 מיליון ל"י	סה"כ

אמנם מצדדי האלטרנטיבה הדרומית גורסים הקמה מידית של מרכז מסחרי משני על-ידי רכבת - אין כל זכר בתחשיב לחשית והשקעות יסוד הכרוכות בהקמת מרכז משנה זה.

כביש נוסף בכיוון מזרחי-מערבי שהוא לפי דעתם של אנשי חכנית אב לתחבורה חיונית - גם הוא אינו מופיע בתחשיב.

ההנחה שאנשי גילה ולא כל שכן של תלפיות המזרחית ישמשו בכבישים החדשים במערב בכדי להגיע בדרך עקיפה זו למ.ע.ר. הקים מחסור כל בסיס. המועסקים בקריה ישחמשו בהם אבל למ.ע.ר. קילומטרז' בדרכים עקיפות אלה במערב פי 2 ו-3 יותר ארוך משבדרך כביש חבורן. בודאי שתחבורה הצבורית לא תשתמש בהן, אבל גם הרכב הפרטי לא תשתמש בהן במחירי הבנוזין הקימים. לכן האלטרנטיבה הדרומית תתבטא בהגברה מאד ניכרת של זרמי החנועה דרך כביש חבורן אל המ.ע.ר. הקים בקרבה לעיר העתיקה (מה שמאד בלתי רצוי בחוקף סיבות רבות נוספות. מאחר וכביש חבורן לא חוכל לשאת בעומס נוסף זה דבר יחייב השקעות נוספות מאד ניכרות בכבישים מקבילים וגם קושיים ו/או השקעות נוספות בחוף חשית של מ.ע.ר. עצמו. מכל השקעות אלה אין כל זכר בתחשיב לגבי האלטרנטיבה ה"דרומית".

התחשיב לגבי האלטרנטיבה הצפונית כולל מרכיבים הבאים:

54 מיליון ל"י	א) כביש עורקי מס' 1 מנוה-יעקב עד רמת אשכול
40 " "	ב) עורק שפעף - מוצא
25 " "	ג) מחלוף על יד רמת אשכול
34.5 " "	ד) הרחבת מלכי ישראל
(מזה 25 מיליון לי פצויים)	ה) המשך רחוב אוסישקין צפונה
34 " "	ו) שנויי חשית בין מלכי ישראל ורחוב אוסישקין
(מזה 22 מיליון לי פצויים)	ז) חניון חת-קרקעי על ידי בית עיריה במגרש הרוסים
22 " "	ח) " " " " " " " " " " " "
12 " "	ה) " " " " " " " " " " " "
15 " "	ה) " " " " " " " " " " " "
236.5	סה"כ

גם על פי תחשיב הזה של חכנית אב לתחבורה ההפרש הוא 180 מיליון לי ולא 200 מיליון לי אם מתבוננים בתחשיב ה"צפוני" בולט לעין את מספר הרכ של מרכיבים שאותם "מעמיסים" על האלטרנטיבה ה"צפונית" לעומת המרכיבים המעטים שאותם זוקפים על חשבון האלטרנטיבה הדרומית".

(א) אינו עומד לזכות הצורך בסלילה של עורך מס' 1 המקביל לכביש רמאללה-ירושלים העמוס והעובר בשטח בנוי ערבי נמשך. יותר מזה גם אם לא יהיה בנוי בין נוח יעקב ובבעה שפירא עצם הקיום של נוח-יעקב בת 15000 - 12 חושבים וצורך לקשור אותה במישורין לשטחי בנוי יהודיים של ירושלים מחייב סלילה של עורך מקביל הזה אך מסיבות בטחוניות ומדיניות. זה יהיה הכרחי אף במיקרה של בחירה של אלטרנטיבה ה"דרומית" גם אז אינו ניתן לוותר לקמץ בסלילת עורך זה.

(ב) עורך שפעט מוצא המוריד את העומס מכניסה הקימח לירושלים. היוצר יציאה נוספת בצפון ומאזור החעשיה עטרות כוון לחל-אביב הוא רצוי ואף חיוני, אבל ניתן מאד בספק אם עורך הזה הוא כגור מרכיב טעון בצוץ מיד. אלטרנטיבה ה"דרומית" אינה משלבת משום מה בתחשיב יצירת עורך יציאה נוסף כוון לחל-אביב. קשרי היוממות הנקזים משכונות הצפון כוון לחל-אביב.... אינם מצדיקים יצירת עורך זה ואזור חעשיה של עטרות יכול להשתמש גם בכבישים אלטרנטיביים קיימים דרך הגדה ובהרחבתם בהוצאות מצומצמות. ואם המצב המדיני ישחנה וקו הירוק" הישן יהיה שוב נוקשה" אזי גם סלילת הכביש המוצע הופך לבעייתי מאד לבצוע. ההצדקה של הכללת המרכיב הזה לחי תחשיב בתור השקעה דחופה ומידית מוטל מאד בספק.

מרכיבים (ד - ה - ו - ז - ח) הם פעולות שפור החשתי בפנים העיר שצורך בהם (הצדקה של חלק מהם כמו המשך רחוב אוסישקין ניתנה לפי דעתנו מסיבות חכוניות אחרות מספק רב) מוחנה על ידי עצם צורכי החפקוד של עיר בת 350 - 400 000 חושבים וכאשר חוספת של כ-8 אלפים יחידות דיור בדרום או בצפון אינם בשנים לגביהם הרבה (מלבד אולי ההרחבת מלכי ישראל). אין כל הצדקה לזקוף את ההוצאה גדולה זו בסך 117.5 מיליון לי על חשבונם של אלטרנטיבה ה"צפונית" בלבד ו"לשחרר" בהוצאה זו את אלטרנטיבה ה"דרומית". יותר מזה כפי שהדגשנו מקודם האלטרנטיבה ה"דרומית" תגרום במיוחד ויותר מאלטרנטיבה הצפונית זרמי החנועה אל המ.ע.ר. הישן ועומס על מרכזה של העיר ולכן למשל חניונים במגרש הרוסי ועל יד בית המהנדס בקרובים גם יותר ל"דרום" יהיו חיוניים יותר במקרה של בחירה של אלטרנטיבה הדרומית משבמקרה של אלטרנטיבה הצפונית משום מה אפילו המרכיבי האלה אינם מופיעים בתחשיב לגבי ה"דרום" אבל מופיעים כן בתחשיב לגבי ה"צפון".

נוסף על כך כל המרכיבים "פנים-עירוניים" בגלל הקושיים הרבים (הויסות מבנים, פנויים ופצוים) וכו' שהם קושיים נוספים על אלה של תקציב יגרמו לכך שתבצעו יהיה איטי ביותר ומסופקני אם ניתן לכלול אותן במסגרת של 5-6 שנים הקרובות.

בסכום אינו ניתן לקבל את סכומי התחשיב כפי שהם. היה ניתן להוציב תחשיב בערך עם אותה מידה של סבירות אשר יראה שאלטרנטיבה הצפונית אף זולה בהוצאות לתשתית מהדרומית. הכל אופן אין לטיעון של הפרש לסובת הדרום ובודאי לטיעון של הפרש ניכר מאד כפי שמוצג כסיס והצדקה מספיקים. ובאין בסוס מספיק והותן לטיעון הזה מוטב לא להעניק להוצאות התשתית משקל הקובע לגבי הדיון העומד על הפרק אלא רק לשקולים מקו-חכונניים של בחירת הכוון הפתוח המעודף.

שקולים האלה מחייבים לפי דעתנו לתח עדיפות ברורה לאלטרנטיבה ה"צפונית".

אנו מקבלים אמנם את טיעון של ועדת משנה שמסיבות כלכליות ורצון לגבש את הבנוי הקים יש לתח עדיפות מסוימת לאחרים בפנים תחום העיק. אבל במידה ושטחים האלה אינם מספיקים והם בודאי שאינם מספיקים ויש צורך בבנוי בשטחים ה"חיצוניים" יש להעדיף באופן ברור את ה"צפון" על ה"דרום"

לכך לעומת ההצעה של ועדת המשנה אנו מציעים תפרוסת כלהלן:

הפרש	אגף החכנון, משרד הפנים	ועדת משנה	
	2,900	2,900	שכונות "שכון" נוספות
- 900	-	900	מחנה אלנבי
	1700	1700	רמת בית הכרם
	1200	1200	מנחת
	600	600	עין כרם
	3,400	3,400	שכונות קימות (בניה פרטית)
	1,000	1,000	נוה יעקב
-1400	1,000	2,400	חלפיות מזרח
-6000	2000	8000	גילה
1100	7600	6500	רמות
7200	7200	-	דרום נוה יעקב

במקרה ואם מסיבות קושיים (הפקעות) דרום נוה יעקב אינו ניתן לבצוע אנו מציעים בנוי באופן אלטרנטיבי דרומה משפּעט (במקום עבודה לאיצטדיון ובגבעת קימוןה (צפונה מרוממה). אין לנו גם התנגדות עיקרונה להחלה מוקדמת של בנוי בגבעת שאול. לעומת זאת רצויה הרבה פחות בחור אלטרנטיבה גבעת משונה והתנגדותנו היא מחלסת לבית צפפה (גילה מערבית)

מכתב מנהל ישראלי

הערות לסיכומים והמלצות של וועדת המשנה לוועדת האום לפתוח ירושלים בנושא תפוסת הבניה בירושלים

מאז מלחמת ששת הימים הושם דגש מיוחד על פתוחה המהיר של ירושלים. לפי הנחית ראש הממשלה דאז הגב' גולדה מאיר נקבע כי היחס בין האוכלוסיה היהודית והערבית ישאר קבוע. מסיבה זו נקבע גידול האוכלוסיה היהודית ב-4% שנה.

במידה ונקבע קצב הגדול, יש לקבוע גם את תפוסת האוכלוסיה באופן כזה שתיצור מציאות פיזית המבטיחה עליונות יהודית בבירה. התפוסת חייבת למנוע את החלוקה הפיזית של העיר ככל צורה.

להלן מפורטים השלבים העיקריים בפתוחה של העיר מאז מלחמת ששת הימים.

פעולות הבנייה הממשלתיות בירושלים לאחר מלחמת ששת הימים בוצעו ברובן כשטחים החדשים שצורפו לעיר.

אחרי הבנייה העיקריים התרכזו:

בצפון :

אזור התעשייה עשרות 2000 דונם.

<u>מבוצע</u>	<u>בבצוע</u>	<u>יתרה</u>	<u>מתוכנן</u>
נוה יעקב	1,750	1,660	600
רמות	440	1,400	6,160
רמות אשכול	2,110	80	
גבעת שפירא	1,520	180	400
מעלות דפנה	820	330	250
			1,400
			2,200

במזרח :

הרובע היהודי	700			
חלפיות מזרח	640	2,100	760	3,400

בדרום

גילה	600	1,650	7,570	10,000
------	-----	-------	-------	--------

כנראה שעיקר הפעילות נעשתה בשטחים שמעבר לקו הירוק, נעשתה על ידי גורמים צבאיים ולא על-ידי היוזמה הפרטית.

ענה, לאחר פתוח החשית הראשונה בשטחים הנ"ל וכאשר קיימת אפשרות חוקית ניתן לשער שחלק מהפעילות יכולה להתבצע על-ידי היוזמה הפרטית.

ועדת המשנה התעלמה מבעיית חפירות האוכלוסיה המיוחדת הקיימת בירושלים ומציעה חפירות "דרום מערבית" שפרושה העדפת שטחים שהיו ביריגו לפני מלחמת ששת הימים והזנחת שטחים שמעבר לקו הירוק.

הועדה מנמקת את המלצתה בכך שפתוח "החפירות הצפונית" חדרוש חוספת השקעה בכבישים בסך 200 מיליון ל"י כ-20 מיליון בחוספת פתוח צמוד. ברצוננו לציין כי לא קיימות שתי אלטרנטיבות בחכנית אב לתחבורה, אלא חוכנית אב אחת חוות הדעת של חכנית אב לתחבורה לגבי הפרשי ההשקעות בפתוח כבישים בין הצפון לדרום מחבססת למעשה על סדר קדימויות ואינה מבטלת את חכנית האב לתחבורה בכללותה.

לדעתנו יש לעשות פעולות בצפון גם אם תועדף הבנייה ב"דרום-מערב": כגון כביש מוצא שועפת וכביש עוקף לכבוש שועפת ומאללה.

כביש מוצא שועפת מאפשר כניסה לחלק הצפוני של העיר ולמעלה אדומים משפלת החוף וזאת בלי העמסה מיוחדת על מרכז העיר.

בעבר פתוח העיר תחת שלטון ירדן היה בצפון לאורך כביש שועפת ומאללה, עתה בגבור החנועה בכביש זה קיימת סכנה לאוכלוסיה החיה לאורך הדרך ואי נוחות לתחבורה. גורמים אלה מחייבים פתוח בכביש עוקף, ואומנם כביש מספר אחד המוצע בחוכנית אב לתחבורה מטלא חפקיד זה, ניתן לבצעו בשלבים.

בבדיקת ההשקעות הנדרשות בתשתית השכונות בנושא תחבורה על סמך החומר שנמסר לנו על-ידי חכנית אב לתחבורה ההפרש אינו 200 מיליון ל"י אלא 10.6 מיליון ל"י.

הערוח לגבי הדרכים המוצעות באלטרנטיבות השונות:

- א. הערכה הנ"ל מחבססת על בנייה 5,000 יח"ד באזור מנחת לעומת 10,000 יח"ד בצפון.
- ב. כביש מלכי ישראל - רוב ההשקעה בפינויים באזור אוכלוסיה חדשה ולדעתנו לא ניתן יהיה לפנותה גם אם יועמד החקציב לכך. רצוי לחפש אלטרנטיבה לדרך זו.
- ג. כביש הרכבת - על סמך שיחה טלפונית עם אינג' יצחק קמחי מחכנית אב לתחבורה (ביום 27.5.76) התברר כי לא נכלל בחישוב ההשקעות לכבוש זה עצמו, אלא הורחבו בלבד. להערכת אינג' יצחק סך השקעות אלה יהיה בסביבות 18 מיליון ל"י ללא הפקעות ופינויים.

לאור הנ"ל ברור שגם ההפרש של 106 מיליון ל"י דורש בדיקה נוספת. לאור האמור לעיל הננו מציעים חפירות כדלהלן בהנחה של 28,600 יח"ד.

1.	רמות	6,100	יח"ד	מוכן
2.	גילה	7,600	"	מוכן
3.	דרום נוה יעקב	6,000	"	לא מופקע
4.	מרכז הספורט	5,000	"	שטח מופקע ללא פינויים
5.	גבעת קמונה	500	"	יחד השטח לצרכים כלל עירוניים
6.	שטחים אחרים	3,400	"	לפי בחירה וזמינות
סה"כ		28,600	יח"ד	

לסכום עלינו לציין כי אמות המידה לפתוחה של ירושלים ולחפירות האוכלוסיה בה אינן יכולות להתבסס על מחירי הכבישים בלבד.



מוכירות הממשלה

ש ת ר

ס ד ר ה י ר ם
לימינת ועדת השרים לעניני ירושלים
יום ב', ח' בחשוון תשל"ו - 13.10.75
(בשעה 10:30, במכירות הממשלה)

מס. הבטחה השר המגיש

- | | | | |
|------|--|---------|---------------|
| א. ✓ | אישור הרכב הדיקטוריון של
החברה לשיקום ולפיתוח
הרובע היהודי בעיר
העתיקה בירושלים | 10 ימים | שיכון |
| ב. ✓ | הפקעה בנוה-יעקב לצורך
הרחבת מחנה צבאי | 12 ימים | בסחון, משפטים |
| ג. | תפוסת הבניה בירושלים
(המלצות הוועדה הבינמשרדית
לתיאום פיתוח הבירה) | 8 ימים | |
| ד. ✓ | מסחר בלתי חוקי במטבע-חוץ
(9 ימים) | | אוצר |



הרכב הדירקטוריון של החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם לאשר את הרכב הדירקטוריון של החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים כלהלן:

1. מר גבע יוסף - אלוף (מי"ל) - יו"ר הדירקטוריון
2. מר אברהם אריה
3. מר אלפנדי דוד
4. מר גבאי מאיר
5. גב' ורד יעל
6. מר טאוב יצחק
7. מר יעקובי פאול
8. עו"ד לבקין אליהו
9. מר פיינשטיין רובי
10. מר צוקר דוד
11. מר רוזן דב
12. מבכ"ל החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה

ד ב ר י ה ס ב ר

הממשלה בישיבתה ביום י"ג בתמוז תשל"ה (22.6.75) החליטה כדלקמן:

870". החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים
בע"מ - השר הממונה

מ ח ל י ט י ם : שר השיכון יהיה השר הממונה על החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ.

הרכב הדירקטוריון של החברה יהיה מעון אישור ועדת השרים לעניני ירושלים."

מוגש על-ידי שר השיכון

כ"ז בתשרי תשל"ו
2 באוקטובר 1975

הפקעה בנוה-יעקב לצורך הרחבת מחנה צבאי

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

ט ח ל י ט י ס:

- א. לאשר הפקעת שטח של 17 דונם לצורך הרחבת מחנה צבאי בהתאם למפה שהוצגה בפני ועדת השרים לעניין ירושלים והמסומנת באות א'.
- ב. התפקעה תבוצע ע"י הרשויות המוסמכות לכך עפ"י דין.
- ג. הרשויות המוסמכות יעשו מאמץ ככל האפשר לסיים את הטיפול בתביעות של פיצויים בדרך של משא ומתן ופשרה.
- ד. באישור ההפקעה הנ"ל אין משום אישור לגבי התכנון והבינוי של השטח.

דברי הסבר

לשם הקמת שכונת נוה-יעקב בירושלים ומחנה צבאי במקום, הפקיע שר האוצר ב-18.4.68 שטח של 765 דונם וב-30.8.70 שטח של 470 דונם בערך.

הואיל ונוצר צורך בהרחבת המחנה ביקשו שלטונות הצבא להפקיע 17 דונם נוספים. הועדה להקצאת שטחים עבור משרד הבטחון המליצה על ההפקעה ומשרד הבטחון התחייב לשלם את הפיצויים עבור השטח המבוקש להפקעה.

הועדה המיעצת להפקעות דנה ב-17.3.75 בעניין והחליטה להמליץ בפני שר האוצר על הפקעה השטח.

ההמלצה תועבר לשר האוצר לאחר שועדת השרים לעניין ירושלים תדון ותחליט בעניין.

הבעלות בשטח היא פרטית והקרקע טרשית.

עלות משוערת 40,000 לירות לדונם.

מוגש ע"י שרי הבטחון והמשפטים

נספח 12

ב' בחשון תשל"ו
7.10.75

ה צ ע ת ה ח ל ט ה

מחליטים :

- (א) במסגרת המלחמה נגד המסחר הבלתי חוקי במטבע חוץ יבוסל מוסד החלפנים.
- (ב) שר האוצר יבטל את רשיונות החלפנים.
- (ג) שר המטרה ירחיב פעילות המטרה לביעור המסחר הבלתי חוקי במטבע חוץ גם במזרח ירושלים.

ד ב ר י ה ס ב ר

1. בירוסלים פועלים כיום 14 חלפני מטבע חוץ בעלי רשיון, שמעמדם נקבע ב"צו הסדרי מספס ומינהל (מורשים למטבע חוץ) תשל"א-1971". הרשיונות הוצאו למי שהיה לו רשיון לעיסוק זה בזמן השלטון הירדני. זהו הסדר חורג הואיל שבישראל עוסקים במטבע חוץ רק בנקים שהם "סוחרים מוסמכים". החלטה על כך נתקבלה בסעודת השרים לענייני ירושלים ביום 9.12.70.
2. נעשו ונעשים כל הזמן מאמצים, בעיקר מצד משרת ישראל, נגד הסוּק השחור במטבע חוץ. פעולות אלה לא תהיינה מקיפות, אם לא ייעשו גם במזרח ירושלים. הנעשה במזרח ירושלים ידוע לכל. שרים, היועץ המשפטי לממשלה, המפקח על מטבע חוץ והמטרה מקבלים באופן קוטף תלונות וקובלנות על המעשים הבלתי-חוקיים הנעשים באופן גלוי במזרח ירושלים בעיקר ע"י החלפנים.
3. באשר לפעולות החלפנים במסגרת החוץ, כלומר רכישת מטבע חוץ מלקוחות ומכירתו לבנק סוחר מוסמך, הרי על פי דיווחיהם (3 חדשים):
- (א) 4 מהם אינם עוסקים בחלפנות (כלומר, במידה שקנו מטבע, לא מכרו לבנק).
- (ב) 6 מהם מחייחים להיקף של עד 10,000 ל"י במטבע ישראלי.
- (ג) רק 4 חלפנים מגיעים לסכומים שבין 10,000 ל"י 50,000 ל"י.
- ברור שמספרים אלה אינם מסקפים, אפילו במסגור, את תנועת הכספים האמיתית.

מוגש ע"י שר האוצר

בספח 9 ים

י"ד באלול תשל"ה
21.8.75

ב"ח, יג תשרי תשל"ו
18 לספטמבר 1975

וש"י/1438

אל: מר יחיאל גוטמן, יועץ לשר המשפטים, משרד המשפטים, ירושלים

בהתאם להחלטת ועדת השרים לענין ירושלים (יום / 17) בנושא: איתור שטח
לבית-פעלמין בהר-הזיתים - הריני להודיעך, כי שר הרווחות וראש עיריית
ירושלים סיירו בהר-הזיתים לצורך איתור השטח.

בימים הקרובים אעביר אליך סיכום על-דעת השר וראש העיריה.

בברכת השנים הטובות,

אריה פרנקל
עוזר אישי לשר



ירושלים, כ' באלול תשל"ה

27 באוגוסט 1975

לשכת סר המשפטים

אל: מנכ"ל משרד הדתות

(1)

16140

טרם קבלתי תשובה על מכתבי אליך מיום

י"ח באייר תשל"ה (29.4.75) בענין איתור שטח

לבית העלמין בהר הזיתים.

אודה לך על תשובתך.

ב ב ר כ ה

יחיאל גוטמן

יועץ לשר המשפטים

העתק: מזכירות הממשלה

London, 10th March 1844
My dear Sir

I have just received your letter of the 7th inst.

and am glad to hear that you are well and
hope to hear from you again soon.
I am, Sir, very respectfully,
Your obedient servant,

—

Yours faithfully,
J. B. Esdaile

I am, Sir, very respectfully,
Your obedient servant,



הקריה, ס באלול תשלי"ה
 1975 באוגוסט 14

שר הבטחון

009213 /ק

ת ו ג ב ל
 א י ש י

Handwritten signature

שר הדתות ✓

אברהם שייח' עוקאסלה

מצ"ב לעיוןך תזכיר שהומצא לי על

היקף הבניה במזרח ירושלים.

ב ב ר כ ה,

שמעון פרס
 שר הבטחון

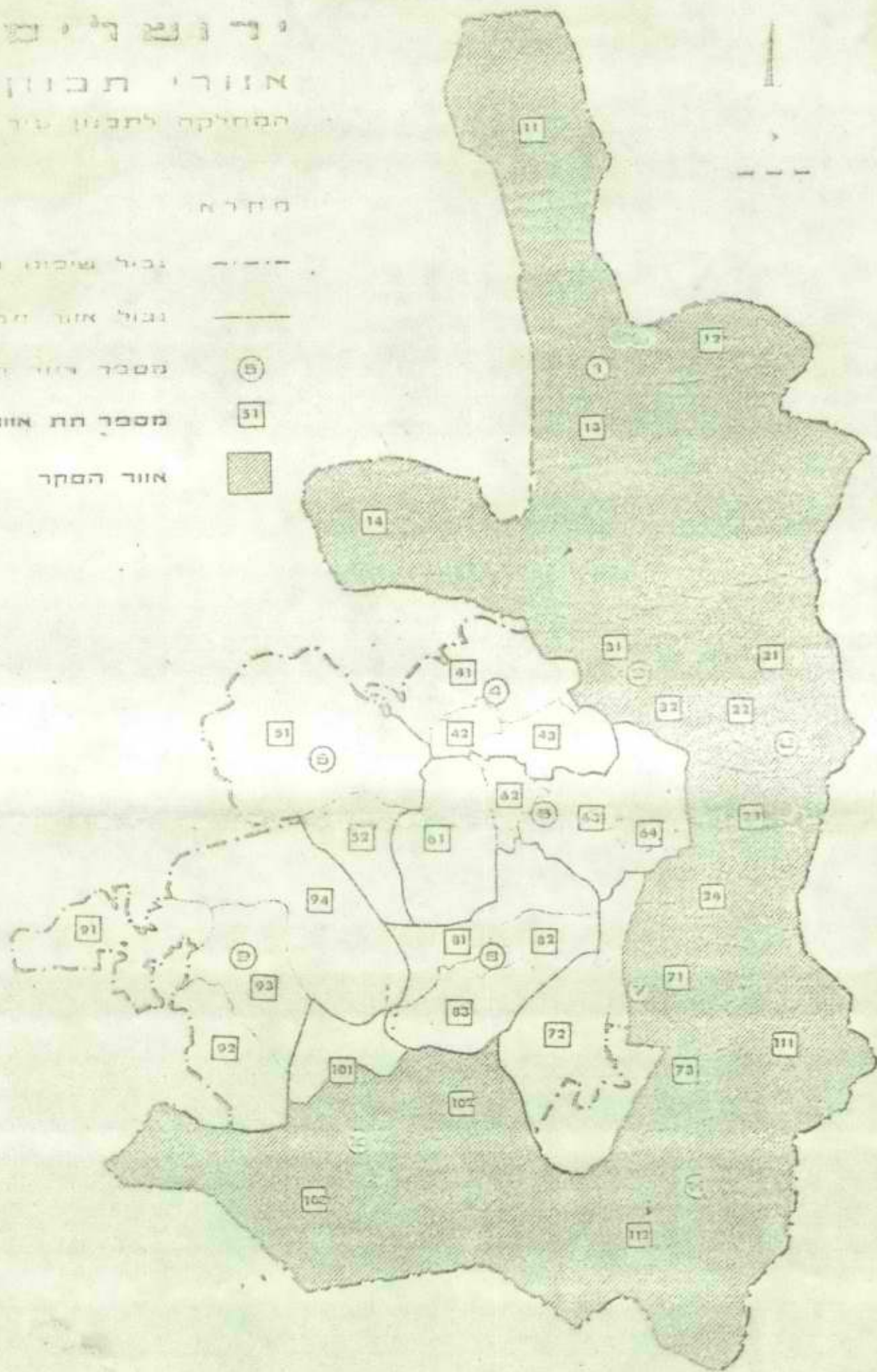
Handwritten signature

טס/

י ר ו ש ל י מ א ו ר י ת כ ו ון ה מ ח ל ק ה ל ת כ ו ון ע י ר

מ ח ל ק ה

- ג ב ו ל ש י כ ו ון ה ע י ר
- ג ב ו ל א ו ר ח ב ו נ
- מ ס פ ר א ו ר ח ב ו נ
- מ ס פ ר ח ת א ו ר ת כ ו ון
- א ו ר ה מ ק ר



עקרי הדברים

1. בחקופה שבין שנת 1968 לשנת 1974 נבנו במזרח ירושלים כ- 806 בתים חדשים * מתוכם 54.0% אהוז נבנו בשנים 1968 - 1972 ו- 46.0 אהוז מן הבתים נבנו בשנים 1972 עד מחצית 1974.

2. המריסה הביאוגרפית של הבתים החדשים בחקופה האמורה התרכזה בעיקר באזורי התכנון 1, 2, ו- 11 במגזר בשלושה אזורים אלו נבנו כ- 85.0% מן הבתים החדשים ועוד 15.0% בשאר חלקי מזרח ירושלים.

3. חלק ניכר מהבניה בשנים האמורות המרכז באזורים הכפריים שבשטח המוניציפלי של ירושלים. ריכוזים גדולים של בניה היו בכפרים פיסוויה שבו מוצאים שיעור גידול של כ- 37.8% וכמו כן ירידה בצפיפות הדיור הממוצעת לחדר בשנים 1967 - 1974. כמו כן באזורים של ערב - א-סוואחרה, אום טובא וזור בחר בולס שיעור גידול ניכר.

4. מתוך 101 רשיונות בניה חדשים שהוצאו באגף הרשויה מינואר 1968 ועד מאי 1974, 58 רשיונות הוצאו עבור בתים חדשים, ו- 41 עבור תוספות בניה.

מספר הבתים	מספר חדשים	מספר יחידות	ממוצע חדשים	סה"כ שטח	ממוצע שטח רצפות
	חדשים	יחידות	ליחידות דיור	רצפות שנבנה	ליחידה
		דיור			לחדר
58	293	78	3,75	16696 מ"ר	214 מ"ר
					57 מ"ר

5. הח הממוצע של יחידה דיור בבתים החדשים שנבנו במזרח ירושלים בשנים 1968-1974 גדול מזה במגזר היהודי. ולכן הנהנו שבאזורים הכפריים בכל בית חדש קיימת יחידה דיור אחת ובאזורים עירוניים יותר 1.5-2 יחידות דיור.

6. סה"כ התוספת ביחידות דיור בבתים חדשים שנבנו מצד 1968 מגיע לכ- 1310 יחידות דיור.

7. סה"כ התוספת ביחידות דיור בבתים חדשים ובתוספות לבתים קיימים מהבטת בכ- 1880 יחידות דיור.

8. סה"כ התוספת בשטח רצפות בבתים החדשים מהבטת ב- 261,610 מ"ר, ובתוספות בניה בכ- 77,700 מ"ר שסה"כ התוספת בשטח רצפות בחקופה שבין 1968 ל- 1974 מהבטת בכ- 339,310 מ"ר.

באזורים של בניה צפופה בעיקר במוקדים מישניים של אזורים כפריים כדוגמת סילוואן מרכז שופט אבו-סוד לא ממיד ניתן היה להפוס את הבניה החדשה משום צורת הסקר שלעצמה ק"ס הצלומי אויר ממוקדים שונים.

9. תוספת על כ- 1880 יחידות דיור פרושה תוספת של כ- 11,500 נמסות. בסוף שנת 1967 היו בירושלים 68.6 אלף תושבים לא יהודיים, מספרם גדל בכ- 24 אלף תושב עד סוף שנת 1974 וקמד על כ-92.6 אלף תושב. התוספת כתייגו מכירת צפוג כמחצית מכלל הגידול באוכלוסיה הלא יהודית בשנים 1967-1974.

10. מכיון שהתוספת כתייגו הכילה רק כמחצית מכלל הגידול ניתן להניח מספר הנחות:

א. שהיו כמסיק דירות ריקות באוכלטו בשפך השנים. (בשלב זה אין לנו מידע מספיק על מספר הדירות הריקות).

ב. כפיפות הדיור בשנים 1967-1974 גדלה.

על סמך השוואת ממוצעי כפיפות הדיור במפקדים משנת 1967 ו-1972 נראה כפיפות הדיור אכן גדלה פרס לאזור עיסוויה עבו היה סיפור כפיפות הדיור.

המלבוה בחים, דירות, חדרים ועסה רצפות לפי שנת בניה (1)

המקומה	בחים	דירות (2)	חדרים (3)	עסה רצפות במ"ר (4)
1967 - 1972	437	693	2520	134720
1972 - 1974	369	617	2280	126890
1967 - 1974	806	1310	4800	261610

(1) עמי" השוואת המלבוה אויר כחשנים 1967:1974.

(2) למי מקדמים על 1.5, 2, ו-3 דירות לבים + 78 דירות בסיכון "נוסטיבה" ו-30 דירות בסיכון בואדי גו' בשנים 1967 - 1972. כמו כן נבנו כ-40 דירות בסיכון במספך לסיכון "נוסטיבה" בשנים 1972 - 1974.

(3) למי 3,75 חדרים לדירה בבחים הבודדים ו-3 חדרים לדירה בסיכונים.

(4) בבחים הבודדים למי 57 מ"ר לאחד ובסיכונים למי 30 מ"ר לאחד.



לשכת סר המשפטים

ירושלים, כ' בתמוז תשל"ה

29 ביוני 1975

חוק/צו ש"מ י"א/פ"ס

אל: מזכיר הממשלה

הנדון: נתונים על אכלוס הרובע היהודי
בעיר העתיקה בע"מ

בהמשך לדיון שנערך ביום י"ג בתמוז תשל"ה
(22.6.75) בממשלה על החברה לשיקום ופיתוח הרובע
היהודי בעיר העתיקה בע"מ, מבקש שר המשפטים לקבוע בפני
השרים את המסמך המצ"ב ובו נתונים על אכלוס הרובע
היהודי בעיר העתיקה.

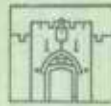
ב כ ר כ ה
יחיא גוטמן
יועץ לשר המשפטים



נתונים על אכלוס הרובע היהודי בעיר העתיקה

1. עפ"י תוכנית המתאר של הרובע היהודי יבנו טה"כ 630 יחידות דיור ברובע.
2. לתוכנית המגורים ברובע היהודי נרשמו כ-1970 מועמדים מתוכם אושרו 970 מועמדים ו-1000 מועמדים בדרך.
3. מבין 970 המועמדים שאושרו עד סיום ההרשמה: הוקצו דירות ל-225 משפחות. נשרו בשל אי מילוי תנאים או חוסר עניין - 215 מועמדים. סמתינים לקבלת דיור - 530 מועמדים.
4. מבין 225 המשפחות שאושרו להם דירות - 160 משפחות קיבלו דירות ומתגוררים ברובע (סה"כ 820 נפש). 30 משפחות נמצאות בשלבי קבלת דירות. 20 משפחות - הוקצו להן דירות טבניתן מרם הושלמה. 15 משפחות קיבלו דירות ואינן מתגוררות בהן. החברה בוקשת ותנקוט בצעדים כדי להחזיר לעצמה דירות אשר לא קוימו לגביהן תנאי ההתקשרות המחייבים את הדירים להתגורר בהן.
5. בשלבי בניה שונים נמצאות עכשיו 160 יחידות דיור בוספות.
6. במסך שלוש השנים הבאות תחל בביתן של 245 יחידות דיור בוספות. מאחר שהזמן הממוצע לבניית בית הוא שנתיים, יש לצפות כי הרובע יושלם בעוד 5 שנים.
7. עם סיום הבניה ואכלוסו המלא של הרובע היהודי יתגוררו ברובע כ-3,500 נפש.

החל מיום חתימת



נציגות תושבי הרובע היהודי
העיר העתיקה, ירושלים
ת.ד. 14102

משרד הדתות

לשר

נד סיון תשל"ה 75

נתקן

ירושלים, ס"ז סיון תשל"ה
26/5/75

משרד הדתות

נד סיון תשל"ה 75

לכבוד

עו"ד ח. צורק

שר המשפטים

ירושלים

ארוני שר המשפטים!

הרינו להסב תשומת לבך, כי ביום 25/5/75 החקיקה אסיפה כללית מיוחדת של כל תושבי הרובע היהודי, שמחאה נגד החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי. הדעה הכללית של התושבים היא, כי החברה לא ממלאת את יעודה, אינה מתפקדת, ויחסה לציבור התושבים הינו למטה מכל בקורת.

אסיפת התושבים קוראת לכינוסה של ועדת המרים לענייני ירושלים לדיון בשינוי דרסטי במצב הקיים.

לא יחכן ששמונה שנים לאחר איחודה של ירושלים יתגוררו ברובע רק כ-130 משפחות ורק 220 דימפה, מתוך כ-650, ניכנו או שופצו. על דעת כל התושבים נחקלו ההחלטות הבאות:

- לחדש את הבניה בקצב מזורז, הוך הקצאת האמצעים הכספיים הדרושים.
- למנות לחברה מנכ"ל אחר בעל כישורים מתאימים ותודעה מפותחת ליעוד של הרובע היהודי.
- לשתף את נציגות התושבים במהלך קבלת ההחלטות הנוגעות לציבור התושבים.
- לאכלס מיד את הדירות הריקות (כ-90 במספר).
- להבטיח רמת שירותים עירוניים סבירה ולהסדיר את בעיית האחזקה המחייבת מיחודו של הרובע.
- לוודא הקצאת אמצעי בטחון בהתאם לחוקים ולתקנות בכל הקשור למקלטים, אמצעי כיבוי אש וכיו"ב ונקיטה אמצעי בטיחות סבירים במקובל באחרי בניה.
- להתאים חנויות שניכנו- ללא סבירות כלכלית- כדירות ולזוגות צעירים בשכורות.
- להבטיח שיקום של בתי הכנסת: החורבה, תפארת ישראל, רמב"ן ועץ חיים.
- לוודא שמוסדות ומבנים ציבוריים אכן יופעלו בהתאם ליעודם ולחילוניהן, באם המבנים אינם מנוצלים, להפיק אותם ולהפכם לדירות מגורים.

כבוד השר מתבקש לפעול למילוי החלטות אלו המיועדות להחזיר את הנוכחות היבדית לרובע בעל חשיבות לאומית ממדרגה ראשונה ולהפכו למקום יסוב חי.

כמו כן החליטה האסיפה להסמיך את הנציגות להביא את הנושאים העומדים על הפרק לדיון בכל פורום ציבורי וליריעת הציבור בכל אמצעי התקשורת.

י. בן צור
נ. בר-גיורא
א. וסרטייל

העתק: מר י. רבין, ראש הממשלה

✓ חברי ועדת המרים לענייני ירושלים- צ"י. רמאל

מר ס. פולק, ראש העיר.

מר א. שרון, יו"ר מועצת החברה לפיתוח הרובע היהודי.



לשכת שר המשפטים

ירושלים, כ"ד בטיון תשל"ה

3 ביוני 1975

משרד הדתות
לשכת השר
כ.ו.ט. 75: 6.8.75
תקבל ביום
ת"ק

אל: מזכיר הממשלה

בהמשך למכתב שהופנה אליך ע"י שר הדתות מיום
19.5.75 בענין דיון בועדת השרים לענין ירושלים בהפסקת
השתתפות החברה לפיתוח וכינוי הרובע היהודי בהקמת
ישיבת "פורת יוסף" ו"ישיבת הכותלי".

בבקש שר המשפטים לכלול את הנושא בסדר היום של
ועדת השרים לנשיאתה הקרובה.

לנושא זה יש לזמן את הממונה על התקציבים
במשרד האוצר.

כ כ ר כ ה

יחיאל גוטמן

יועץ לשר המשפטים

העתק: שר הדתות

הממונה על התקציבים, משרד האוצר

איתור שטח לבית העלמין בהר הזיתים

ה צ ע ה ל ה ת ל ט ה

ס ה ל י ט י ם לבוא בדברים עם כל הנוגעים בדבר כדי
למצוא דרך להרחבת בית-העלמין בהר-הזיתים, ירושלים.

ד ב א ר ה ט ב ר

ביום ו' באייר תש"ל (12.5.70) מונתה ועדת שרים לעבין
איתור שטח לבית העלמין בירושלים, הועדה לא סיכמה דיוניה להוציא
בקשתה מכל הנוגעים בדבר "לסקוד שקידה מיוחדת בכדי למנוע כל בניה
בשטח של 45 דונם הנמצא בהר-הזיתים והמהווה מובלעת בשטח בית-העלמין
הקיים".

בינתיים הולך ומצטמצם השטח העומד לקבורה בבית-העלמין שעל
הר-הזיתים. מן הראוי, איפוא, שועדת השרים לעבין ירושלים תתן
דעתה לנושא זה,

מרגם ע"י שר הדתות

בטפח 6 ים

ה' בניסן תשל"ה
17.3.75

הצעה החלטת בדבר איחור שטח

לביה-העלמין בחר-הזיתים

מ ח ל י ס י ס לבוא בדברים על כל הנובעים בדבר כדי למצוא
דרך להרחבת ביה-העלמין בחר-הזיתים, ירושלים.

דברי-המבר

ביום 12.5.70 מונחה ועדה שרים לענין איחור שטח לביה-העלמין
בירושלים, הועדה לא סיכמה דיוניה להוציא בקשתה מכל הנובעים
בדבר "לשקור שקידה מיוחדת בכדי למנוע כל בניה בשטח של 49
דונם הנמצא בחר-הזיתים ותמהווה מיכלת בשטח ביה-העלמין הקיים".

בינתיים הולך ומצטמצם השטח העומד לקבורה בביה-העלמין עלל הר-הזיתים,
מן הראוי, איפוא, שועדת השרים לעניני ירושלים תחן דעתה לגווא זה.

מוגש ע"י שר הדתות

ב"הן ירושלים, כ"ד בשבט תשל"ה
5 בפברואר 1975

אל: שר המשפטים

מהעתק מכתבך אל מר דב שחור, מנהל חברת-קדישא גחש"א ירושלים,
שהואלת לשלוח אלי, - אני למד, כי ועדה הפרים לענין איהור
בית-העלמין בירושלים, שעל הקמתה הוחלט ביום 12.5.70 - לא
מונחה מחזק ע"י הממשלה הנוכחית.

ככל שעובר הזמן, הולך ומצטמצם השטח העומד לקבורה בבית-העלמין
שעל הר-הזיתים. תוך זמן מועט יחסרו מקומות קבורה בעיר.

מונח לפני מסגך החחום ע"י האדריכלים עשיריני - שיינגרג המפרט
הדרכים השונות האפשריות כדי להביא להרחבת השטח בור-הזיתים.
אני מבקש, אימא, להעלות בחקדם נושא זה על סדר-יומה של ועדה
השרים לעניני ירושלים.

רצ"ב מכתבי אל מזכיר הממשלה בנושא זה.

...

ב ב ר כ ה,

ד"ר יצחק רמאל

העתיק:

שר הפנים

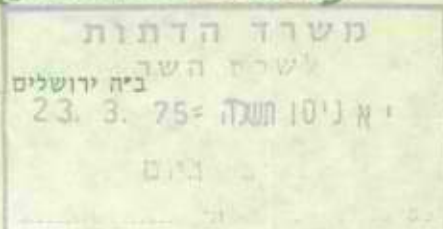
מר דב שחור

חברה קדישא גחש"א

„קהלת ירושלים“

Burial Society
Jerusalem Jewish Community

Jerusalem ס' בנימין חשל"ה
9054 21.3.75
מס'



לכבוד
מר פרנקל
עוזר שר הדתות
ירושלים

הנדון: הרחבת הר הזיתים

מכובדי,

בהתאם לבקשתך אני מצרף בזה תצלומי חומר שכרושחנו כדלהלן:

- (1) תזכיר משרד הדתות מיום י"ט שבט חשל"ה
- (2) תזכיר שר הדתות אל ראש הממשלה מי"ג ניסן חשל"ה.
- (3) תזכיר אדריכלים עירוני שיינברג לוועדת השרים, מיום א' כסלו חשל"ה.
- (4) צילום מפה של אזור הר הזיתים.

אנו מאחלים לשר הדתות ולך הצלחה רבה בדיונים החשובים שבנדון וה' יצליח דרככם.

בכבוד רב
ובברכה חג כשר ושמח

דב שהור
המנהל הכללי

רחוב אלישור 1 ירושלים 91000 ת.ד. 562 טלפון 222281 למברקים: גחשא ירושלים

1 Eliachar St. Jerusalem 91000 Tel. 222281 P.O.B. 562 Telegr. Addr.: Gachsha Jerusalem

SECRET
27.1.15

SECRET
IN BRIEF
STATE OF DEFENSE
SECRET

SECRET UP ON THE SECRET

SECRET,

SECRET SECRET UP ON THE SECRET SECRET SECRET

1) SECRET UP ON THE SECRET SECRET SECRET

2) SECRET UP ON THE SECRET SECRET SECRET SECRET

3) SECRET UP ON THE SECRET SECRET SECRET SECRET SECRET

4) SECRET UP ON THE SECRET SECRET SECRET

SECRET SECRET UP ON THE SECRET SECRET SECRET SECRET SECRET

SECRET SECRET
SECRET SECRET SECRET

SECRET SECRET
SECRET SECRET

ב"ה ירושלים, י"ט בשבט תש"ל
27 בינואר 1970

שטחי קרקע בהר הזיתים

א. בהתאם לבקשה ועדה החוקה חוק ומשפט של הכנסת בישיבתה מיום י"ד שבט תש"ל
(21.1.70) הרינו להמציא את הפרטים הנוגעים לשטחי קרקע בהר הזיתים.

האינפורמציה נאספה מהגורמים הבאים:

1. משרד המנדטים עירוני-סינברג

2. חברת המהנדסים לתכנון ופקוח

3. חברות קדישא בירושלים.

ב. השטח הכללי של הר הזיתים (כולל אדמות הפרא-טור, מלון אינטרקונטיננטל,
אדמות כנסייה, אדמות חוק, אדמות בידים פרטיות וכד'). כ-2500 דונם עד 3000 דונם.

ג. השטח נחלק בין החברות קדישא הבאות:

החברה קדישא לעדה הספרדים כ-150 דונם

החברה קדישא דכוללות הפרושים כ-75 דונם

החברה קדישא דכוללות חסידים כ-60 דונם

החברה קדישא קהילת ירושלים כ-22 דונם

החברה קדישא לעדה התימנים כ-6 דונם

החברה קדישא לעדה הבבלים כ-5 דונם

החברה קדישא לעדה הפרסית כ-2 דונם

שטחם כשתי מוגדרים כ-40 דונם

סה"כ 360 דונם.

ד. שטחים פנויים נמצאים בידי החברות קדישא הבאות:

1. החברה קדישא דכוללות הפרושים כ-40 דונם

2. החברה קדישא דכוללות חסידים כ-10 דונם

3. החברה קדישא קהילת ירושלים כ-14 דונם

4. כל השאר כ-6 דונם

ה. בידי החברה-קדישא לעדה הספרדים מסמכים יוניס המלמדים על בעלותם על טחני קרקע בהר-הזיתים. זמנם של מסמכים אלו הוא החל בסוף המאה ה-15 ועד לימינו אלה. הם כחובים בטפות: חורבית, ערבית ולרינו. באחד המסמכים מן המאה ה-18 נאמר כי הקאדי בזניו הובאה תביעת העדה היהודית על ימת. בבית הקברות פסק כי "כידוע כל בית הקברות נמצא ברשות העדה היהודית כבר למעלה מ-300 שנה".

הראיה המשפטית הנובעת ממסמכים אלה אינה ברורה כל צרכה, טכן אין בהם אחור גבולות מדוייק ובחלק מן המקרים ק.ם לזהות לאיזו חלקה מהיחס המסמך.

ו. רשום קרקעות פטוור בארץ-ישראל החל רק בשנות ה-20 של המאה הנוכחית אולם גם אז לא נרשמו כל העסקות. חוקי הספר הלכן נאסרו מכירת קרקעות ליהודים גרמו לקרקעות נמכרו בטמות פיקטיביים ולא נרשמו בטאבו על שם החברה-קדישא.

ז. במקרים רבים ומסיבות שונות נרשמו קרקעות על שמות אנשים פרטיים מתוך כוונה למסרם לרשות חברה קדישא. חלקות מספר רשומות עד היום על שם אנשים פרטיים.

ח. אומדן ראיוני שלנו הוא שמחוק הטח הכללי כ-160 דונט בודאי לא רשומים בטאבו כ-150 דונט רשומים, (בין אם על שם החברה ובין אם על שם פרטי) ולגבי כ-60 דונט טרם הצלהנו לברר.

מוגה ע"י מרד הדתות

25/3

ב"ה ירושלים, י"ב בניסן תש"ל
19 באפריל 1970

ז: ראש הממשלה

הנדון: הרחבת בית העלמין בהר הזיתים

1. בירושלים מצויים כיום על שטח כחי עלמין המשמשים לקבורה גופתם יהודים (פרט לבית העלמין הצבאי בהר הרצל): בית העלמין שעל הר הזיתים, בשכונת-סנהוריה ובהר המנוחות.
2. בית העלמין בשכונת סנהוריה מלא כמעט לחלוטין וגערכות בו רק מספר מצומצם של הלויזות בשנה. בית העלמין בהר המנוחות אף הוא מתמלא והולך והולך מספר שנים מועט לא תאפשר בו קבורה.
3. ההכרח שבמציאת שטחים נוספים לקבורה היה ידוע כבר בשנים קודמות, ומפעם לפעם הוצעו הצעות בנדון.
4. בתאריך כ"א סיון תשי"ב (6.6.61) שונתה ע"י המסונה על המחוז בירושלים ועדה לאתור שטח לבית עלמין חדש בהרכב: סגן המסונה על המנוחות, סגן ראש העיריה, מהנדס העיר, רומא המחוז, מנהל לשכת התכנון המחוזית, מנהלי המחלקות לסוגצוה דהיות ולקבורה במשרד הדתות ונציג מנהל מקרקעי ישראל, לאחר בדיקה ששה אתרים שהיו לפני הועדה המליצה הועדה מה אחד: "הועדה רואה בשטח מערבית למושב עמינדב האחר היחיד המתאים לבית קבורה צירן שלים והעונה לכל התכונות וההתנאים הדרושים למטרה".
5. להצעה זו התנגדו מזכירות המושבים אורה ועמינדב ולאחר דיון נוסף התקבלה ההצעה מקביעת בית עלמין בסמוך לגבול-ירדה ההצעה מעל הפרק.
6. סמוך למלחמת ששה הימים הועלתה הצעה חדשה לאחר גיוס מספר שטחים נוספים במרוחק מרחק רב מירושלים, למרח המוחזק הרב של גורם לסירחת יורה לצבור, הייתה נכיה לאשר את הצעה זו. הצעה זו מלחמת ששה הימים הפסיקה את השפול בהצעה.
7. עם חזרו הר הזיתים נוסף שטח נוסף צירן שלים ונמצא חר את הבניה לאורך ימים.

8. כיום נקברים בירושלים כ-1600 נפטרים לשנה. השטה הנוסף בהר הזיתים יחד עם השטחים הקיימים בהר המנוחות יספיקו לעוד כ-10 שנים בלבד.
9. הר הזיתים מדורי דורות היה אתר הקבורה ובבואנו לאחר שטח חדש הרי המקום הטבעי והמתבקש מאליו הוא המשך בית העלמין שעל הר הזיתים.
10. גם צוות הכניח אב של ירושלים הציע בתכנונו נוספת של 500 דונם לבית העלמין ובהמשך המזרחי של בית העלמין הקיים בהר הזיתים.
11. מתוך שטח כללי זה של 500 דונם אותר שטח של כ-120 דונם לבצוע שלב ראשון, שטח בגודל זה צריך להספיק לכ-20 שנה נוספות, מפת השטח מצורפת בזה.
12. השטה המוצע אינו מתאים לייעוד חקלאי מספר המבנים בו מועט יחסית ולכן הוצאות הפינוי והפיצויים אינם רבים.
13. הדרך הוולה להשגת השטח היא הפקעה מיידית, כל עכוב עלול להביא לבניה נוספת ולפיצויים נוספים.
14. הריני מציע, לכן להחליט על הפקעה מידית של 200 דונם בהמשך המזרחי של הר הזיתים ולהטיל על צוות הכניח אב בשהוף עם עיריית ירושלים לסמן את גבולות השטח.

בברכת חג כשר ושמח

ז. ורהפטיג

ב"ה, ירושלים, א" בכסלו תשל"א
29 בנובמבר 1970

כרה מדישע קהלת ירושלים	נ
4/9 חק מדי	החל
8.12.70 - י כסלו תשל"א	
מנכ"ל	מנכ"ל

לכבוד
ועדת הסרים לענין אחור-
בית עלמין חדש בירושלים
ש.נ.

הנדון: הטח החדש המוצע בהר - הזיחים
הבהרה ענינים שהועלו בישיבת ועדת הסרים בנדון,
ביום 9/11/1970

א. גבולות הטח, הוצאת טחחים מבונים מהטח המוצע

יש לדעתנו להוציא מגבולות הטח אחר הוצגו בפני ועדת הסרים קבוצות מבנים הבנויים בטולי הכביס הסלול היורדת מהכפר א-סור לכוון מזרח ועוברת מצפון ולאחר זאת ממזרח לטח המוצע, הגיטות למבנים אלה תסאונה, כפי שהן כיום, אל ומן הכביס. במקום הטחחים הנגרעים, אנו מציעים לקבוע את גבולו המזרחי של הטח המוצע בהמשך הכביס הנזכר לעיל, (באופן שהכביס ישמש כדרך עוקפת לטח המוצע) באופן שהטח הכולל לא ייגרע.

להלן טחי אלטרנטיבות להוצאת טחחים מבונים מהטח המוצע:

אלטרנטיבה 1: הוצאת טחי המבנים הבנויים בצמוד לכביס בלבד, טח התכנית במקרה זה יהיה כ-170 ד"ר.

אלטרנטיבה 2: בנוסף להוצאת הטחחים באלטרנטיבה 1, הוצאת טחי מבנים נוספים והוצאת טחחים החיוניים לגיטה למבנים אלה, באלטרנטיבה זאת יהיה טח התכנית כ-130 ד"ר.

ב. בסיס להערכת הנכסים לצרכי פצוי

כבסיס להערכת מבנים נקבל את ההערכה הנהוגה עתה בעיר-העתיקה כפצוי של 3,000.- לחדר לפי עדותו של מר ברוכי ממסרד הדתות, מאתר סה"ח"ר"ט" באזור זה גדולים מן המצוי בעיר-העתיקה נראה לנו כסביר להעריך "חדר" ב-5,000.- ללצרכי פצוי. נעריך כל מבנה הקיים בטח בממוצע של 4 "חדרים". כבסיס להערכת הקרקע לצרכי פצוי נקבל את הערכתו של מר ציון אוריאל ממנהל מקרקעי ישראל (כפי שנשמעה בישיבת ועדת הסרים) כ-30 + 25 ללממ"ר קרקע. נקבע את הערכתנו בגבול העליון של 30.- ללממ"ר בגלל המצאות חלקות מסע (אם כי מועטות) בטח התכנית המוצעת.

הערכת טווי נכסים לצרכי פצוי, אלטרנטיבה 1

מבנים:	200,000.-	=	5,000	×	4	×	"חדרים" 10	מבנים
קרקע:	5,100,000.-	=	30,000	×	170	ד"		
ס"ה הערכת נכסים לצרכי פצוי:	5,300,000.-							

- 2 -

ד. הערכת טווי נכסים לצרכי פצוי, אלתרנטיבה 2

מבנים: $60,000 \text{ ₪} = 5,000 \times 4 \text{ חדרים} \times 3 \text{ מבנים}$
 קרקע: $3,900,000 \text{ ₪} = 30,000 \text{ ₪} \times 130 \text{ ד'}$
 ס"ה הערכת נכסים לצרכי פצוי: $3,960,000 \text{ ₪}$

ה. תצפית מטק הסמוך בטחנות המוצעים

כבסיס לחשוב מטק הסמוך הצפוי בטחן קרקע לצרכי קבורה בירושלים, יש להחשב
 בנחונים הבאים:

1. מהסטה ברוטו יש להפריט כ-25% לצרכי צבור (פתוח, העבודה, סרוויס ומבני שרות).
2. בטטה הנותר 75% אפשר יהיה להכין כ-300 קברים לדוגם וזאת בהחשב באפיו המדרוני של המטה.
3. מספר הנפטרים בירושלים בשנת תשכ"ט היה לפי השנתון הסטטיסטי 1438. בהחשב עם גדולה המהיר של העיר ובעובדה שבירושלים נקברים ומבקשים להקבר גם אנשים שאינם נמנים על חוטביה, יש להביא בחשבון ממוצע של 1800 קברות חדשים בשנה, מכאן סדרוטים 6 דוגמים בערך לשנה.

מן האמור לעיל נובע כי אלתרנטיבה 1 חסמט ל-21 שנים לפי החשוב:

$$21 \text{ שנים} = 6 : (170 \times 75 \%)$$

$$\text{ואלתרנטיבה 2 חסמט ל-16 שנים} = 6 : (130 \times 75 \%)$$

ו. פעולות בניה המבוצעות בטחן המוצע

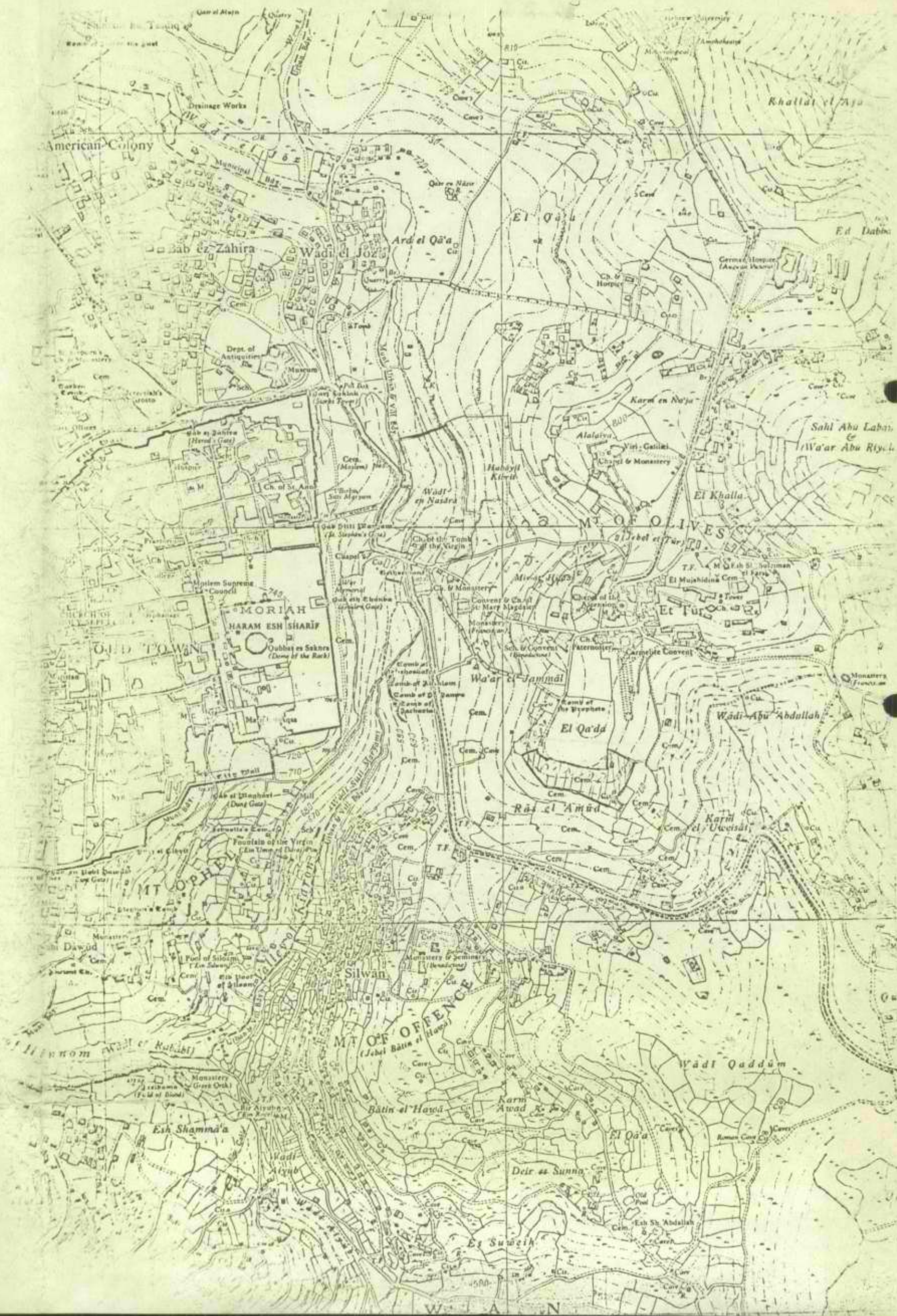
פנינו לועדה המחוזית ובקשנו פעולתה להפסקת פעולות בניה המבצעות בחוף הסטח המוצע בימים אלה ללא רשיון.

ז. מפוי מעורכן

מסדר הדתות הורה לפעול להכנת מפוי מעורכן של הסטח ולהתווית הגבולות הסופיים של סחי האלתרנטיבות. עם הטלפת מפה כזאת אפשר יהיה להעריך סופית את טווי הנכסים לצרכי פצוי.

בכבוד רב,

עפרוני-שיינברג, אדריכלים



ב"ה, ירושלים, א' בכסלו תשל"א
29 בנובמבר 1970

לכבוד
ועדת השרים לעניין אחור-
בית עלמין חדש בירושלים
ש.נ.י.,

הנדון: השטח החדש המוצע בהר - הזיתים
הבהרת עניינים שהועלו בישיבת ועדת השרים בנדון,
ביום 9/11/1970

א. גבולות השטח, הוצאת שטחים מבונים מהשטח המוצע
יש לדעתנו להוציא מגבולות השטח אשר הוצגו בפני ועדת השרים קבוצות מבנים בנויים
בטולי הכביש הסלול היוצרת מהכפר א-סור לכוון מזרח ועוברת מצפון ולאחר מזה
ממזרח לשטח המוצע, הגישות למבנים אלה תסארגנה, כפי שהן כיום, אל ומן הכביש.
במקום השטחים הנגרעים, אנו מציעים לקבוע את גבולו המזרחי של השטח המוצע בהמשך
הכביש הנזכר לעיל, (באופן שהכביש ישמש כדרך עוקפת לשטח המוצע) באופן שהשטח
הכולל לא ייגרע.

להלן טחי אלטרנטיבות להוצאת שטחים מבונים מהשטח המוצע:

אלטרנטיבה 1: הוצאת שטחי המבנים הבנויים בצמוד לכביש בלבד, שטח התכנית במקרה זה
יהיה כ-170 ד'.

אלטרנטיבה 2: בנוסף להוצאת השטחים באלטרנטיבה 1, הוצאת שטחי מבנים נוספים והוצאת
שטחים החיוניים לגישה למבנים אלה, באלטרנטיבה זאת יהיה שטח התכנית
כ-130 ד'.

ב. בסיס להערכת הנכסים לצרכי פצוי

בבסיס להערכת מבנים נקבל את ההערכה הנהוגה עתה בעיר-העתיקה כפצוי של 3,000 ₪
לחדר לפי עדותו של מר ברוכי ממסד הדתות, מאחר שה"חדריט" באזור זה גדולים מן
המצוי בעיר-העתיקה נראה לנו כסביר להעריך "חדר" ב-5,000 ₪ לצרכי פצוי. נעריך
כל מבנה הקיים בשטח בממוצע של 4 "חדרים". בבסיס להערכת הקרקע לצרכי פצוי נקבל
את הערכתו של מר ציון אוריאל ממנהל מקרקעי ישראל (כפי שנשמעה בישיבת ועדת השרים)
כ-30 + 25 ₪ לממ"ר קרקע. נקבע את הערכתנו בגבול העליון של 30 ₪ לממ"ר
בגלל המצאות חלקות מסע (אם כי מועטות) בשטח התכנית המוצעת.

ג. הערכת סווי נכסים לצרכי פצוי, אלטרנטיבה 1

מבנים:	200,000 ₪ =	5,000 ₪ × 4 "חדרים" × 10 מבנים
קרקע:	5,100,000 ₪ =	30,000 ₪ × 170 ד'
ס"ה הערכת נכסים לצרכי פצוי:	5,300,000 ₪	

ד. הערכת שווי נכסים לצרכי פצוי, אלטרנטיבה 2

מבנים:	$5,000 \times 4 \text{ חדרים} \times 3 \text{ מבנים} = 60,000 \text{ ₪}$
קרקע:	$30,000 \text{ ₪} \times 130 \text{ ד'} = 3,900,000 \text{ ₪}$
ס"ה הערכת נכסים לצרכי פצוי:	$3,960,000 \text{ ₪}$

ה. חצפית מטק הסמוך בטחנים המוצעים

כבסיס לחשוב מטק הסמוך הצפוי בטחן קרקע לצרכי קבורה בירושלים, יש להתחשב בנתונים הבאים:

1. מהטחן ברוטו יש להפריט כ-25% לצרכי צבור (פתוח, תעבורה, שירותים ומבני שרות).
2. בטחן הנוחר 75% אפשר יהיה להכין כ-300 קברים לדונם וזאת בהתחשב באפיו המדרוני של הטחן.
3. מספר הנפטרים בירושלים בשנת תשכ"ט היה לפי השנתון הסטטיסטי 1438. בהתחשב עם גדולה המהיר של העיר ובעובדה שבירושלים נקברים ומבקשים להקבר גם אנשים שאינם נמנים על חוטביה, יש להביא בחשבון ממוצע של 1800 קברות חדשים בשנה, מכאן שדרושים 6 דונמים בערך לסנה.

מן האמור לעיל נובע כי אלטרנטיבה 1 תסמט ל-21 שנים לפי החשוב:

$$21 \text{ שנים} = 6 : (170 \times 75 \%)$$

$$\text{ואלטרנטיבה 2 תסמט ל-16 שנים} = 6 : (130 \times 75 \%)$$

ו. פעולות בניה המבוצעות בטחן המוצע

פנינו לוועדה המחוזית ובקשנו פעולתה להפסקת פעולות בניה המתבצעות בחוף הטחן המוצע בימים אלה ללא רשיון.

ז. מפוי מעודכן

מסרד הדתות הורה לפעול להכנת מפוי מעודכן של הטחן ולהתווית הגבולות הסופיים של שחי האלטרנטיבות. עם הטלמת מפה כזאת אפשר יהיה להעריך סופית את שווי הנכסים לצרכי פצוי.

בכבוד רב,

עפרוני-סיינברג, אדריכלים

1. General Information (not over 100 words)

Name:

Address:

Phone:

City:

State:

Zip:

Occupation:

Education:

Describe your present position and the duties of your present position.

What are your major accomplishments in your present position?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

What are your major accomplishments in your previous positions?

Signature

Date

חברה קדישא גחש"א

"קהלת ירושלים"

Burial Society
Jerusalem Jewish Community



טלפון 222281 (2 קוים) לחברקים: גחש"א ירושלים
Tel. 222281 (2 lines) 1 Eliachar St. Jerusalem 91000

ת.ד. 562
P.O.B. 562

רחוב אליש"ר 1 ירושלים 91000
Telegr. Addr.: Gachsha Jerusalem

ב"ה ירושלים
Jerusalem
20.12.74
8946
מס'

לכבוד
חברי ועדת השרים לענין איחור בית עלמין בירושלים
הד"ר יוסף בורג, שר הפנים, יו"ר
הד"ר יצחק רפאל, שר הדתות
מר חיים צדוק, שר המשפטים

הנדון: הרחבת בית העלמין בהר הזיתים

כבוד השרים,

כחברה קדישא הצבורית והגדולה בירושלים, המטפלת במחצית מקרי הקבורה בעיר, הרינו מרשים לעצמנו לפנות למע"כ בבקשה ובהצעה לסיים את אשר החילותם לעשות בענין הנדון.

כידוע קיים שטח של כ- 200 דונם ממזרח לבתי העלמין הקיימים בכיוון כפר אל-עזריה המיועד בתוכנית המיתאר להרחבת בית הקברות הקיים ואשר ועדתכם הנכבדה החליטה לבביו שלא להרשות כל בניה פרטית או אחרת, אך נמנעה בזמנו מלהורות על הפקעתו.

שטח זה יוכל, לאחר הכשרתו לשמש פתרון הגיוני צורך וטבעי לבעיית הקבורה בירושלים למשך שנים רבות והחלטה חיובית מצד ממשלת ישראל על הטקעת השטחים לצורך בית העלמין תהווה אקט היסטורי לתפארת מחליטיה. ופתרון מידי לבעיית שטחי הקבורה בעיר.

פניה מחודשת זו מצדנו אל ועדת השרים באה כעת עקב החלטת הממשלה שהתקבלה לאחרונה בענין הקמת הישוב במעלה אדומים ופיתוח שטחי ירושלים מזרחה.

אין אנו מחוויים דעתנו בשלב זה באשר לתוכניות בית עלמין חדש המתוכנן ליד המושבים אורה - עמינדב, אך מובן מאליו כי הרחבת בית העלמין בהר הזיתים אינו יכול להידחות בגלל התוכניות לגבי הקמת בית קברות חדש שם כי אין תחליף לקדושתו ולמעמדו של הר הזיתים המשמש מקום קבורה יהודית זה אלפים בשנים.

המייסדים, ג"ע:

הרב משה המאירי אוסטובסקי
ה' יצחק בריצבי
ה' ישעיה ד. ברוך
ה' א. גולדוטר
ד"ר חיים גלעד-שמטרלינג
ה' שלום הלוי הורביץ
ה' יעקב יפת
ה' אליהו לולו
ה' חיים זלמן סלומון
ד"ר מרדכי עליאש
ה' גד פרומקין
ד"ר ארטור רופין

יו"ר המועצה:

ר' ש"ז שרגאי

סגן יו"ר המועצה:

הרב י"מ שכטר

יו"ר תועד הפועל:

ר' אליעזר אלינר

סגן יו"ר תועד הפועל:

ר' מרדכי גוי

ר' דניאל יונבסקי, עו"ד

חברי תועד הפועל:

ר' יצחק גליק

ר' אביגדור שאג

ר' יהודה ליב ביאלר

ר' ברוך דובדבני

ר' ישעיה הורוויץ

ר' משה בזק

ר' יחזקאל לוי-שיץ

ר' ישראל מאיר

ד"ר שלמה נכון

רב שמואל נתן

ר' משה סופר

ר' דוד יוטנברג

ועדת בקורת:

ר' אלעזר התלמי

ר' יצחק גולדשילג

ר' שמואל רויצקי

תמנהל הכללי:

ר' דב שחר

משנה למנכ"ל:

ר' מרדכי לורברבוים.

ה"ס חמא אשידק חתום

הממשלה

הממשלה

הממשלה



הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

הממשלה

חברה קדישא גחש"א

„קהלת ירושלים“

Burial Society
Jerusalem Jewish Community

למברקים: גחש"א ירושלים
1 Eliachar St. Jerusalem 91 000

טלפון 222281 (2 קווים)
Tel. 222281 (2 lines)

ת.ד. 562
P.O.B. 562

רחוב אלישד 1 ירושלים 91000
Telegr. Addr.: Gachsha Jerusalem

Jerusalem ב"ה ירושלים

מס' _____

- 2 -

הרינו מפנים חשומת לב כב' השרים להצעה ההחלטה שהוגשה בענין
הר הזיתים למזכיר הממשלה ע"י שר הדתות, ביום כ"א אדר א' תש"ל
(27.2.1970), בצירוף נוסח החלטה ומסמך אשר צילומט מצורפים לתזכירנו
זה.

בשם ה' תעשו ותצליחו!

בכל הכבוד הראוי

דב שחור

המנהל הכללי

המייסדים, נ"ע:

הרב משה המאירי-אוסטרובסקי
ה' יצחק בן-צבי
ה' ישעיה ד', ברוידא
ה' א. גולדווסר
ד"ר חיים גלעד-שמטרלינג
ה' שלום הלוי הורביץ
ה' יעקב יפת
ה' אליהו לולו
ה' חיים זלמן סלומון
ד"ר מרדכי עלואש
ה' גד פרומקין
ד"ר ארטור רופין

יו"ר המועצה:
ר' ש"ז שרגאי

סגן יו"ר המועצה:
הרב י"מ שכטר

יו"ר הועד הפועל:
ר' אליעזר אלינר

סגן יו"ר הועד"פ:
ר' מרדכי נוי
ר' דניאל ינובסקי, עו"ד

חברי הועד הפועל:
ר' יצחק גליק
ר' אביגדור שאג
ר' יהודה ליב ביאלר
ר' ברוך דובדבני
ר' ישעיה הורוויץ
ר' משה בזק
ר' יחזקאל ליף-שיץ
ר' ישראל מאיר
ד"ר שלמה נכון
ר' שמואל נתן
ר' משה סופר
ר' דוד רוטנברג

ועדת בקורת:
ר' אלעזר התלמי
ר' יצחק גולדשלו
ר' שמואל רויצקי

המנהל הכללי:
ר' דב שחור

משנה למנכ"ל:
ר' מרדכי לורברבוים.

א"ח אס"ד חזרה

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'

ס'שדח'ח'ח'ח'



שר המשפטים

ירושלים, ט"ז בשבט תשל"ה

28 בינואר 1975

5380

לכבוד

מר דב שחור

המנהל הכללי

חברת קדישא גוש"א

רחוב אלישר 1

ירושלים

מר שחור הנכבד,

הנדון: הרחבת בית העלמין בהר הזיתים

קבלתי את מכתבך אלי מס' 8946 מיום ו' בסבט תשל"ה (20.12.74).

הממשלה מינתה בזמנו ועדת שרים לענין הרחבת בית העלמין בירושלים והועדה בדקה גם הצעות להרחבת שטחו של בית העלמין בהר הזיתים.

ביום כ"ג באייר תשל"א (17.5.71) החליטה הועדה בקשר לבית העלמין בהר הזיתים לבקש מכל הגורמים הנוגעים בדבר לשקוד שקידה מיוחדת ככדי למנוע כל בניה בשטח של 45 דונם הנמצא בהר הזיתים ותמחוה מובלעת בשטח בית העלמין הקיים. אינני סבור שיש בשלב זה לשנות החלטה זאת או להזסיף עליה.

ועדת השרים לא נתמנתה מחדש בממשלה הנוכחית.

לכבוד רמ

חיים י. צדוק

העתק: שר הפנים

שר הדתות

ב"ה ירושלים, כ"א באדר א' תש"ל

27 בפברואר 1970

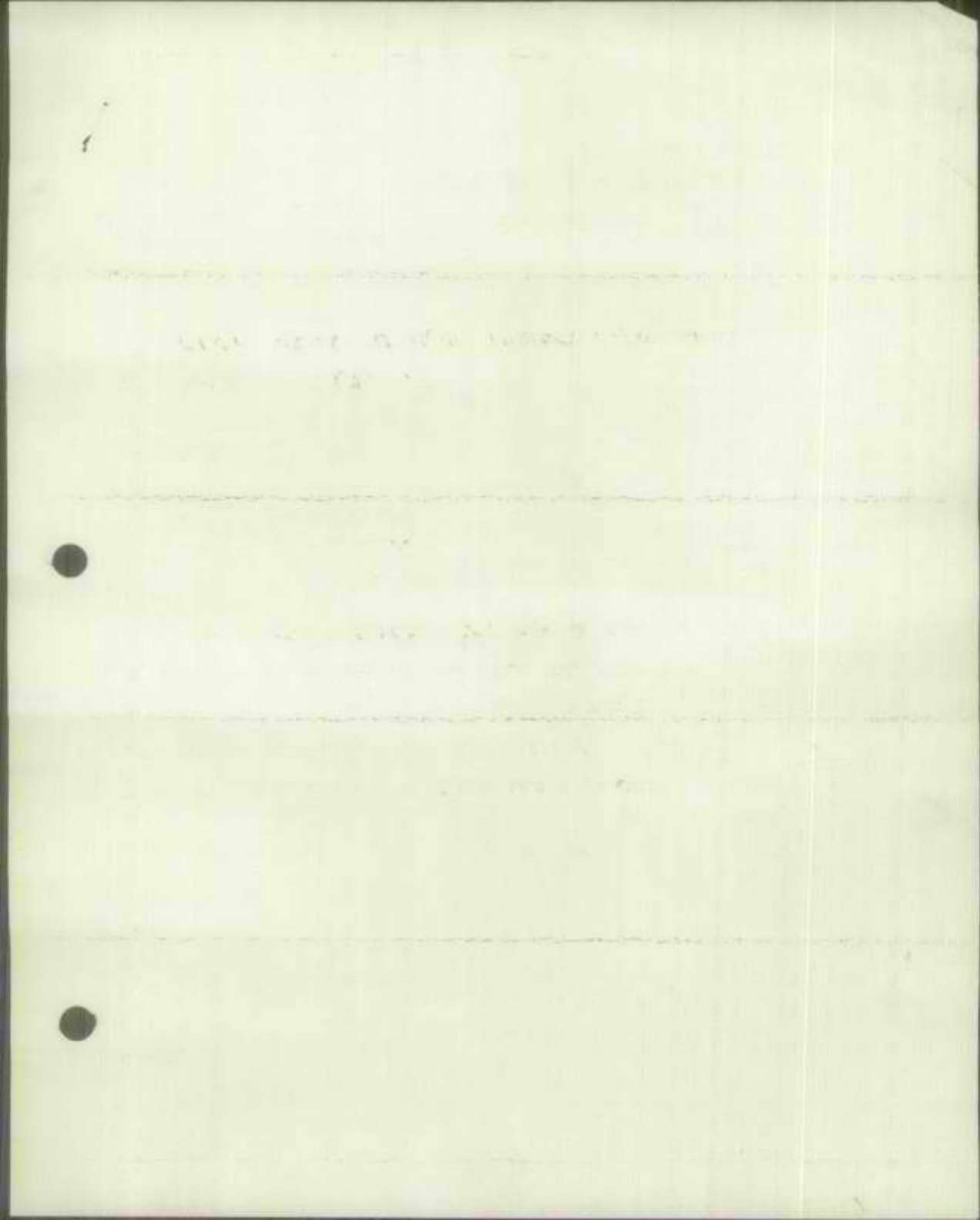
25/ה

אלו מזכיר המסילה

אבקטך להעמיד על סדר יומה של ועדה שרים עליונה
לעניני ירושלים, הצעת החלטה להפסקת אדמות בהר -
הזיחים.

בברכה,

ז. ורחמינג



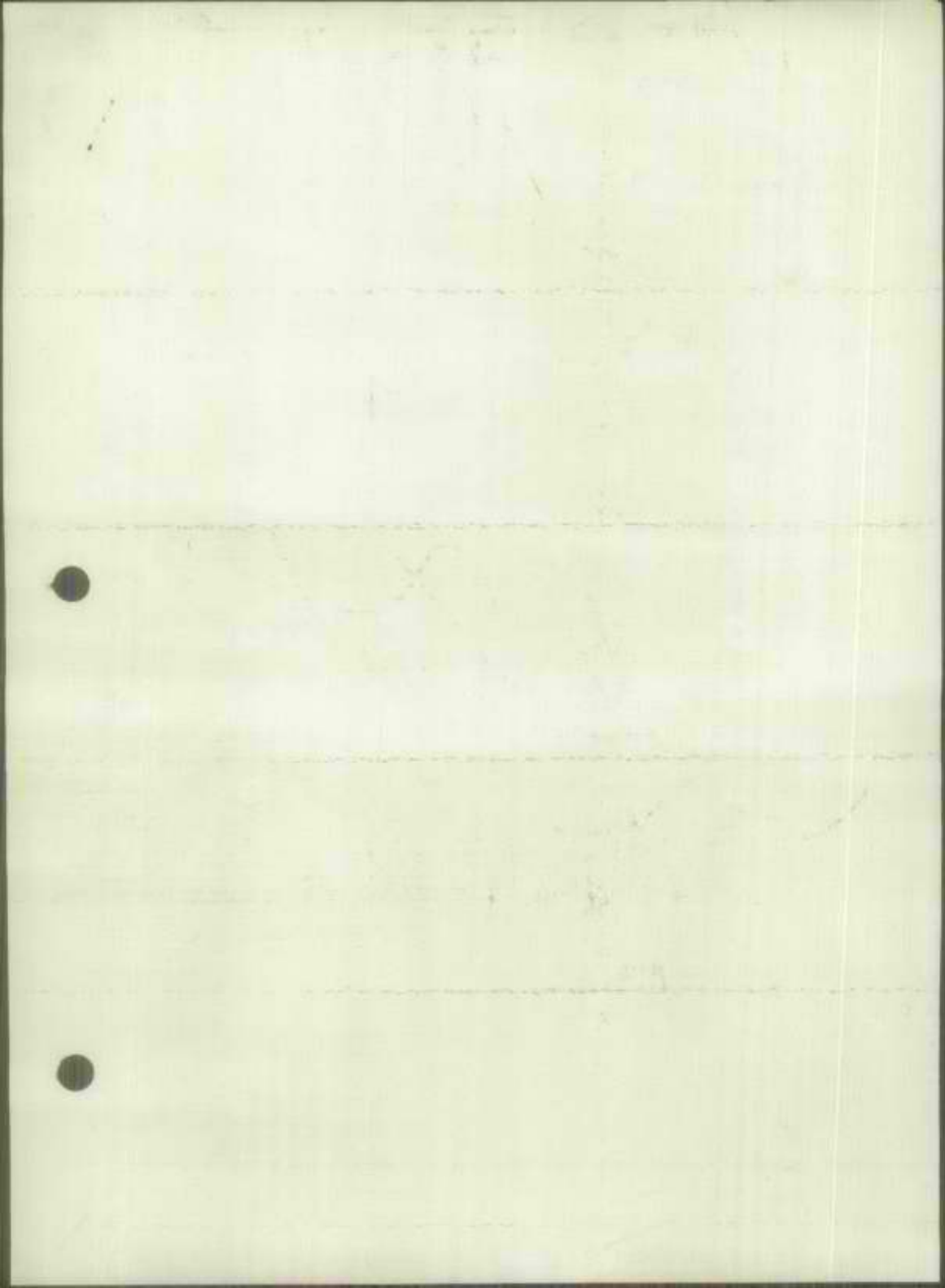
חצעה להחלטה

מחליטים להפקיע שטח של 200 דונם ממזרח לבית העלמין
בהר הזיתים וליערו לצרכי קבורה.

דברי הסבר

השטחים המיועדים לקבורה בבתי העלמין על הר המנוחות ועל
הר הזיתים בירושלים הולכים ומצטמצמים וחורף שנים מועטות יחסית
מקומות קבורה בעיר. הכשרת בית עלמין חדש היא פעולה הנמשכת
שנים מספר. מוצע להפקיע את השטח הסמוך לבית העלמין בכר הזיתים
כדי שאפשר יהיה להתחיל בפעולות הדרושות לפתוחו.

מוגש ע"י שר הדתות



173
500

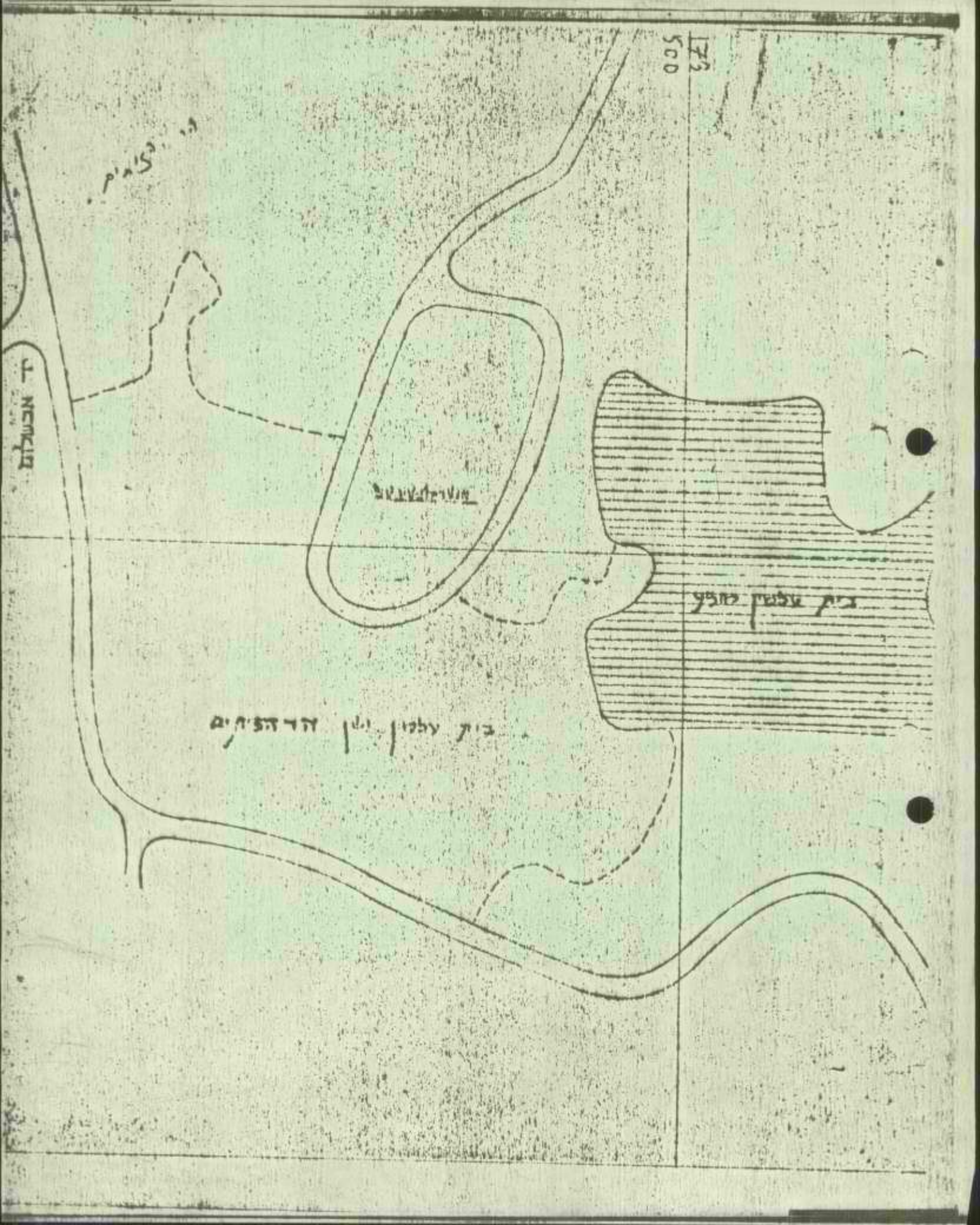
בית ג' 15' 10"

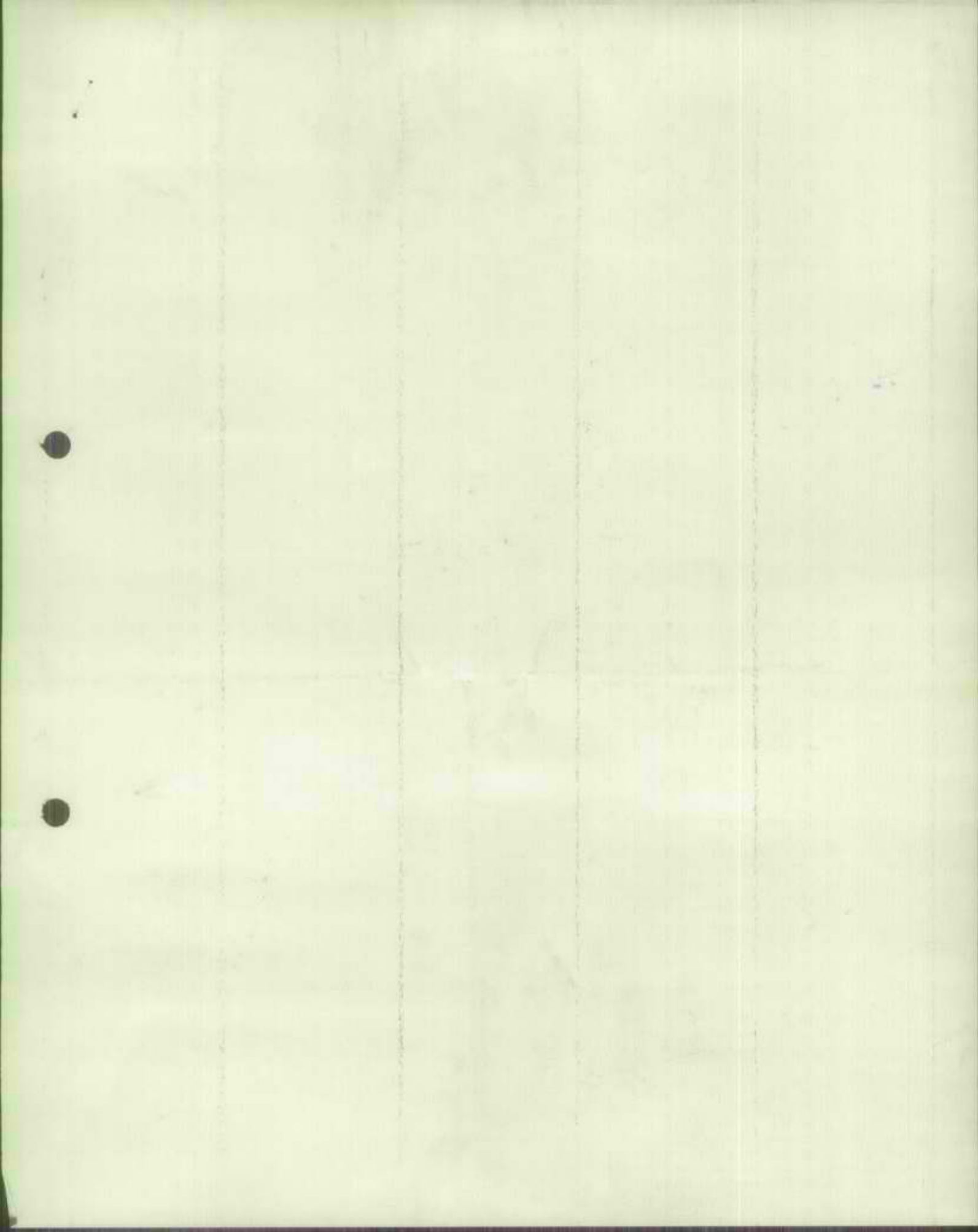
מקדש א

מקדש א

בית עליון מזרח

בית עליון וכן הדרומיים





27 יוני 1975

ירושלים, כ"א באדר תשל"ה

4 במרס 1975

5380

משרד
הבריאות

ישראל

מס' תעודת זהות	7-3-75
תאריך	ביום

2105
דמי תשלום

10/375

אל: מזכיר הממשלה

הנדון: דיון בהרחבת בית העלמין שכר

הזיתים ירושלים

מכתבו של שר הדתות מיום 7.2.75

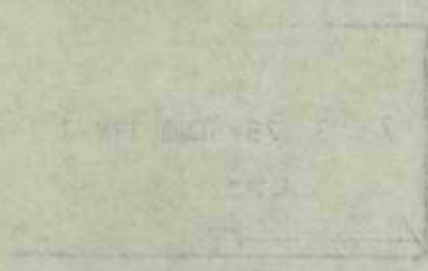
שר המשפטים ביקשני להודיען כי הוא מבקש לעלות
את החצעה הכלולה במכתב הנ"ל לדיון בישיבתה הקרובה של
ועדת השרים לענין ירושלים.

בברכה

ישראל גוטמן

יועץ לשר המשפטים

מעקב: שר הדתות



1000

1000

1000

1000

2013
1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

ועד מוסדות חסדים

ב"ה, ירושלים, ט"ז בשבט תשל"ה
28 בינואר 1975

לכבוד
מר דב שחור
מנהל חברה קדישא "קהילת ירושלים"
ח.ד. 562
ירושלים

מר שחור הנכבד,

בהתאם לבקשתך במכתבך מיום ו' בשבט תשל"ה - 20.12.74, אני
מתכוון להעלות בקרוב את נושא הרחבת בית העלמין בתר-הזיתים
עם השדים הנוגעים בדבר.

בברכה,

ד"ר יצחק רפאל

777
ב"ה יום כו שבט תשל"ה
7 בפברואר 1975

אל: מזכיר הממשלה

הנדון: דיון בהרחבת בית-העלפין
שכר-הזיתים, ירושלים

אבקש להעלות על דסדר-יומה של ועדה חברים לעניני
ירושלים את ההצעה הרצ"ב.

בברכה,

ד"ר י. רמאל

העוק:
שר הממשלים
שר הענים

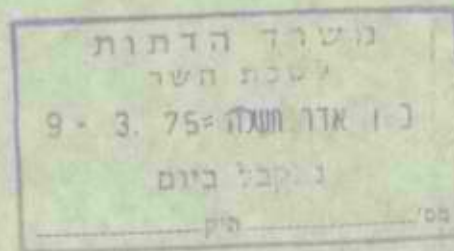
מדינת ישראל

משרד הדתות

לשכה ראשית
ירושלים

תאריך: כ"ו אדר תשל"ה
9.3.1975

מספר:



לכבוד
שר הדתות
ד"ר י. זאבאל
ירושלים

נכבדי השר,

הנדון: השתתפותי בוועדת הסומחים לענין הכותל

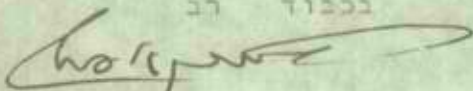
נמסר לי ע"י הרב י. הדרי שסדר הוזמן רשפיה ע"י ועדת
השרים לעניני ירושלים, להשתתף בוועדת הסומחים ומשום כבודה של חורה
לא יוכל אישוא להשתתף בדיונים.

נראה לי שגם סמכתכו של שר המשפטים לשר הדתות לא כשהסע
שהרב הדרי אכן הוזמן כחבר קבוע עם זכות הצבעה, והדבר מקבל יתר תוקף
מעצם העובדה שלא קבל הזמנה רשמית.

כיון שלא קבלתי כל הנחיות נוספות אני מסיק מכך שמאותה
סיבה ובהמשך לפיחתנו במשרדך, אף אני כנוע עדיין מלהשתתף בוועדה.

אי לכך לא אשתתף בישיבה הבאה של הוועדה הנ"ל ביום 11.3.75.

בכבוד רב


דוד קאסוטו

השר

שוחחתי בביתם זו עם פאנכיל. אין
כל סיבה שאני נמנע לזמין את
שיינקליך. הוא יהיה דתי מאד
כילד-פוסט את הנא. אולם, זמין
לזמין, שנסע לפרטל החבר
באצות הביטחון - יצא שם
אדויל קסלר חבר באצות זו.

אריה

14.2.75



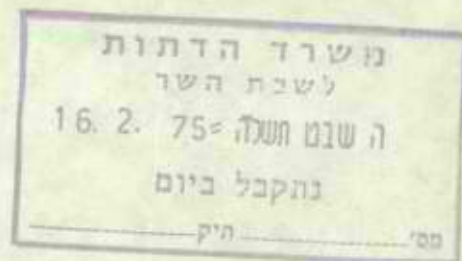
לכבוד
כב' שר הדתות
דר' יצחק רמאל
ירושלים

הנדון: ועדת הבטיחות

שר מ.נ.

בהקשר לשיחתה הטלפונית עם כב' השר בענין ועדת הבטיחות
והזמנה ועדת השרים לעניני ירושלים אלי בנדון, הנני מתכבד להעביר
לכב' השר העתק מכתבי לשם המשפטים והבחרת עמדי בנדון.
עלי להזכיר לכב' השר שעם פרישתי מתפקידי כיועץ אדריכלי
לשר הדתות הצבעתי במיוחד על חשיבות "ועדת הבטיחות מבחינת משרד
הדתות(רצוף העתק מכתבי בנדון מ (17.4.74

בכבוד רב



14.1.75

לכבוד
כב' טר המטפטים
מר חיים צדוק
ירושלים

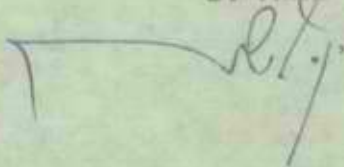
הנדון: ועדת הבטיחות

קר מ.נ.

הנני מצטער שלא יכולתי להופיע בפני ועדת הסדרים לעניני
ירושלים בנושא "ועדת הבטיחות". המזכיר שהוכן בהשתתפותי לצורך
דיון זה לא הועבר אלי לעיון והענין עצמו לא הוברר כראוי, ועל כן
נמנע ממני להציג את הדברים בצורה הנאותה. ההזמנה לישיבה הועדה
אלי הועברה טלפונית יום לפני הישיבה ולא היה שום ברור נוסף.
אני מודה לעצמי להציג לפני כב' חסד את נתוח הבקשה כפי

הבנתי

במבור רב



17.4.74

לכבוד

ד"ר י. רפאל

כב"ש הדתות

ירושלים

ש" נכבד,

לאחר וביום 31.3.74 הסתיים תפקידי כיועץ אדריכלי

לשר הדתות, והיות שבשעתו הסתנתי כיו"ר ועד הבטיחות הממשלתית

לאזור חומות הר הבית כמציג שר הדתות, הסתיים גם תפקידי זה.

חרב פרץ, מנהל המחלקת למקומות הקדושים הסתנה עוד

בחיותי יו"ר הועדה כנציג נוסף של משרד הדתות בוועדה הבטיחות.

לאור השיבות הועדה לחיפוס הבטיחות הסדנות באחד זה, י

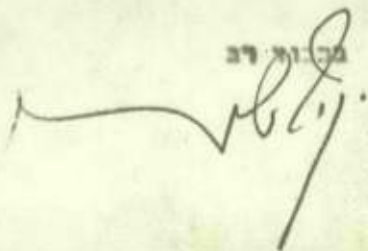
צורך להבטיח את מעמד משרד הדתות בוועדה זו גם לחבא.

אבקש מכב"ש השר להודיע ליו"ר הועדה לענייני ירושלים

הממשלה, על סיום תפקידי כנ"ל, ולפי ראות עיניך על הצעתך למנוי

ממלא מקומי.

מכבוד רב



בקיות הכנון, מקוה והאום

איזור החמת הר הבית ורחבת הכותל

כללי

1. תכנון כולל ובעיות הבטיחות באיזור מהייבים:

(א) ביטחון מדינית כללי

(ב) פעולת הכנון ותיאום כוללת מתוך תמיכה ממלכית כוללת

לגבי מדיניות לא הוצגה ולא התקיים דיון על מדיניות כזו בזריג גובה

ולא דנו באף חלק מהבעיות לגבי מדיניות כוללת, לא לתווך ארוך ולא לתווך קצר.

תכנון

2. ניסיתי להרכיב צוות תכנון כולל ומשותף לצורך הכנת תכנית מסגרת.

הדבר הוכשל בשלבים סופיים (כנראה מתוך שיקולים למנוע השפעה-יתר של משרד הדתות)

הוזמנה תכנית ספדי ע"י העירייה וחברה השיקום

התכנית גם הוצגה בצבור ועדה ירושלים ועוד

אמוץ תכנית ארכיטקטונית על ידי ועדה השרים בשלב זה מקדים פתרון ארכיטקטוני מפורט

להעמדת הבעיה ובירורה וליצירת כלים כוללים לפתרון.

תאום ומקום

3. מכשיר האום ופקוה כולל צריך לתאם ולפקח בצורה יעילה על בצוע עבודות במקום

סכל גוף שהוא או על כל רשות התכנון לבצע במסגרת תכנית כוללת ומדיניות כוללת

שאוטרה.

"ועדת הבטיחות" היה נסיון מאולתר לצורך זה מתוך הנאים זמניים.

ועדה זו, אם יוגדרו תפקידיה בהתאם לתזכיר "מילא" ואם היא תצויד גם במכשיר

מקום מעבר לרשויות מקוה קיימים, לא יכולה לקיים את תפקידיה אלא באם ייקבע

המדיניות הכוללת לתווך ארוך ולתווך קצר בהתאם לסעיף (1) הנ"ל.

קביעת ועדה בטיחות לפי קוים שהחישנו, גם היו"ר שלה יהיה מקובל מבהינה מקצועית

ואישית, לא יכולה להפנות על חוסר מדיניות ברורה לאתר, ועל חוסר יכולת להטיל מרות

מוחלטת על המבצעים בהתאם למדיניות שנקבעה.

לא הועדה ולא היו"ר שלה יכולים לקבל על עצמם אחריות כלפי הממשלה, אלא באם ייקבעו

וינחנו לה הנחיות ברורות וכלים נאותים.

אצות פבטיחות

י"ז אצות פבטיחות מונק ע"י אצות השייך
לענין ירושלים. י"ז הוצעה נקבע ע"י
אצות השייך לפי המלצת שר הצננות.

פאפריכל שיינקייט פתפטר (מכתב) מיום 17.6.74
(חצ"ה). בלשטעלן לא פתקלי מכתב חוצרה
מפוטטאלא.

בשנת ע"פ פשר צולק לפי שנוצח ע"י באלן
בלתי נשאל מצי בו שיינקייט מפוטטאלא
אדוקה לפיכך כ"ז אצות פבטיחות.

עיריית ירושלים
המחלקה לחרבות

שבט חט"ה
ינואר 1975

א.מ.נ.,

במסגרת ההרצאות בסדרת "אם אנוכחך ירושלים" - פרקים במאבקים
על עיר הנצח בהיסטוריה, ירצה שר הדתות

ד"ר יצחק רפאל

על הנושא:

ירושלים במלחמת העצמאות

ההרצאה תחקיים ביום חמישי, י"א שבט חט"ה - 23 בינואר 1975,
בשעה 8.00 בערב, באולם ע"ט מ. טיבר, כניסה-אגרון בירושלים.

הנך מוזמן.

המחלקה לחרבות

חוק / צו החוק / צו יו"ר

אדריכלים יוסף שונברגר - טוביה יצן בע"מ, ירושלים

ARCHITECTS JOSEF SCHONBERGER - TUVIA YETZ LTD. JERUSALEM

17.6.74

הנדסה

מס' 20.6.74

20.6.74

מס'

מס'

לכבוד

מר מאיר שגור

היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים

הנדון: צוהר שרים לענין

חקון מדרסת אל ב' ווהריה

מר שגור הנכבד,

פנה אלי מר רון - יועץ ראשן העיר לעניני מזרח ירושלים -
ובקשני "על דעת היועץ המשפטי לממשלה" ליטול חלק בתפולות הצוות
לחקון הבית הב"ל.

מכתבו של מר רון מוטעה אלי כ"יו"ר ועדת הבטיחות".
למען הסדר הטוב, הנני מתכבד להעביר אליך העתק מכתבי לשר הדתות
מתאריך 17.4.74, תוך הנחה ששכן הודיע השר רמאל בשעתו על סיום
החקירה.

בדאי יבין כב' כי לא אוכל להמשיך ולטען יו"ר ועדת
הבטיחות או חבר צוות בנושא הקשור לתפקדי זה, על אף התענינותי
האישית בנושא העיר העתיקה ושיקומה.

בכבוד רב

העתק: לטבת שר הדתות

היחבת סמלת החברה

על ישיבת תלמידי חיים

ישיבת "תלמי חיים" מבקשת לעקוב אחר מרכז
בית הלימוד מחולק לחמש הימדים היסודיים. החברה
טוענת, שאין היא יכולה לעזור בקנין משאב שמקום
למצוא מחולק לחמשה הימדים היסודיים.
יש להכחיד סמלת החברה.

בית ישיבת מקרא לשקל החלטה עקרונית, שכל
משאב דתי, שהיה קיים בימיה שלפני קום
המדינה ואיננו בעל-חל - תכלה החברה
בשיקום המקום.

ד"ר נביל שעת' 4 קיים אספקט נוסף של נושא הדיון שלנו, שגם בו אפשר לדון בקצרה. הבהרנו את המימדים הכלליים של שאלת אפשרויות השינוי במדיניות האמריקנית כלפי ישראל. אולם, האם ניתן לתאר שבסלב הבא תגביר אמריקה את השפעתה על ישראל ואת בריתה אחרי המדיניות האמריקנית, במיוחד לאור מה שהזכרתם, למשל: עליהו לשלטון של רבין, הנחשב במידה רבה האיש של אמריקה בישראל, או שהנכם סוברים שהכוונות הציוניות בארה"ב עדיין לא הפעילו לחץ ישראלי פנימי נוסף שם. האם תגביר ישראל את היגררותה האסטרטגית אחרי אמריקה, או שתגבר עצמאותה?

שנית: האם הנכם מצפים שבעתיד תהיה האסטרטגיה האמריקנית מוכנה להעניק יותר לישראל, כפי שמתברר מאז מלחמת 1973 ועד עתה, והאם, אם תהיה אפשרות של מלחמה נוספת, תהיה ארה"ב מוכנה להעניק לישראל כמויות עצומות של ציוד כשם שהעניקה לה במסך מלחמת 1973. החשובה לשאלות אלה האפשר להאיר מעט את היחסים בין ארה"ב לישראל בעתיד, ובעקבות זאת גם את הבעיה הפלסטינית.

ד"ר קלוביס מקצוד:אנו יכולים לאמר שלאחר מלחמת אוקטובר ולאחר הטלת חרם הנפט הגיעה ארצות הברית להערכה שיטתית איננה מבנה עוד על האינטרסים האמריקניים באזור עד כי עליה להגן עליהם בעצמה. ביחס לערבים לא חביא ההפתחות זו לשינוי שורשי בנושא, כי אם להגברת שליטתה של ארה"ב על קביעת מדיניותה ועל פעולותיה באזור יותר מאשר בעבר. שינוי זה בסגנון מסקר את מלחמת אוקטובר, על

תוצאותיה המדיניות והצבאיות, אשר לא הביאו
המלל לך הפעמים והמלל ה מתחלף שלילי לא קשה
לצחון ערבי

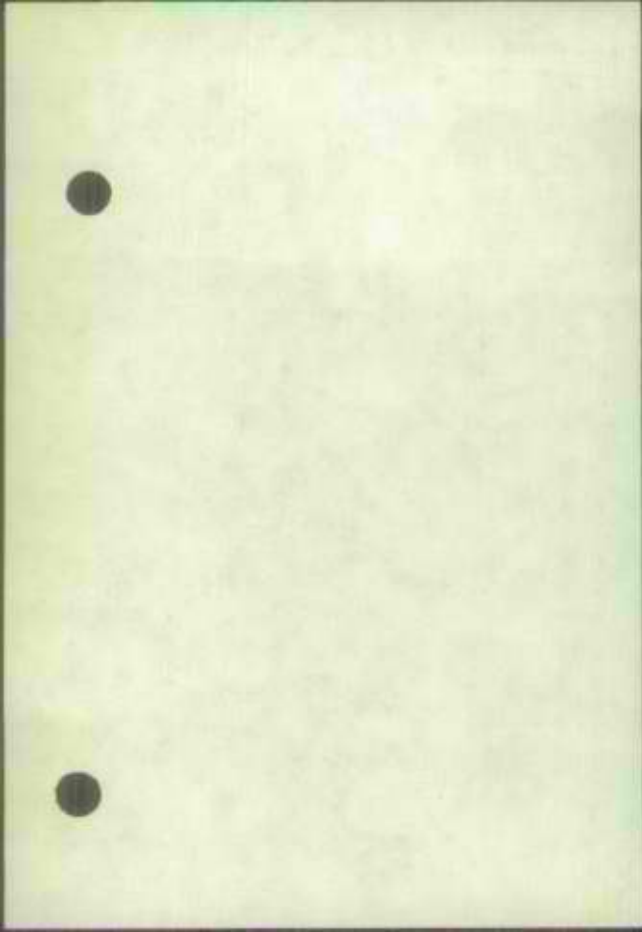
רבי' השם , וידבר ביום הזה

ביום הזה
י קצת צוה של
השם צדק בנאמ' זול'
אצח העטמות וזו
אמורים אדמ' דעס
המלכות אדמ' דעס
ת' מ' י' י' , אהיו
המשק חסד חסד ,
גם בלז שלז וצד
ב-ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ל המשק בנאמ'
אצח אצח .

אצח חסד חסד חסד חסד ח'
אצח חסד חסד חסד ח'

ח' ח'

בצד



37/ שמואל יוסף

ב"ה א' אדר תשל"ה

12 בפברואר 1975

אל: שר המשפטים

בהתאם לסיכום שבינינו מיום אחמול כ"ט שבט (10.2) ש"ז בדבר צירופו של איש-הלכה
לועדת המומחים לחכמים רחבת הכוחל הריני מתכבד להציע את הרב ישעיהו הדרי,
ראש ישיבת הכוחל, כחבר הועדה הנ"ל.

ב ב ר כ ה

ד"ר יצחק רפאל

מדינת ישראל

משרד הפנים
ירושלים

תאריך: ג' בשבט תשל"ה
15 ינואר 1975

מספר:



לכבוד
ד"ר יצחק רפאל
שר הדתות
משרד הדתות
רחוב יפו
ירושלים

ד"ר רפאל הנכבד,

כתושב הרובע היהודי הריגני מרשה לעצמי להסריח אותך בשלושה נושאים אשר מטרידים ביותר את החושבים.

א. ועדת השרים לענייני ירושלים החליטה בשעתו כי בתי הכנסת "חורבת רבי יהודה החסיד" ו"תפארת ישראל" לא ישוקמו או יבנו מחדש ע"י החברה לשקום ולפיתוח הרובע היהודי, אלא ע"י אגודות צבוריות שנטלו על עצמם את המשימה. ("חורבת" ע"י אגודה בראשות עו"ד סלומון מחיפה ו"ניסן בק" - ע"י אגודת חסידי רוזין). ה"ה לגבי מחתם "עץ חיים" אשר צריך להבנות ע"י רשת מוסדות ת"ת "עץ חיים". זה שבע שנים אשר אחריים אלה עומדים בשממנם וגורעים משובו ובנינו מחדש של הרובע היהודי. ישנן שלוש דרכים לפתור את הבעיה:

1. לקבוע זמן מוגבל ביותר לאגודות אלה לבינוי האחרים - ולא להסיר את חסותם מכך.
2. על החברה ליטול על עצמה את המשימה ולהשלים את הבינוי.
3. לשאול שאלת חכם, האם יש להתיר בנין בתי מגורים על שטחים אלה או על חלקם?

ב. צבור החברים שלנו מתפלל בבית הכנסת "אליהו הנביא" - אשר מצוי תחת החסות של ועד העדה הספרדית. לצערי אנו מרגישים בבית"כ כבנים חורגים. הגבאים ממרים את חיי המתפללים ויש להם דרישות משונות, כגון "ידיעה מראש" של ראשי פרקים מדרשות הניתנות ע"י חברים. ידוע לנו כי ישנה אגודה עותומנית בחסות משרד הדתות לשחזור בית"כ הרמב"ן. לצערי הרב לא הושלמה המלאכה וצריך עוד להשקיע סכומים מסוימים עד לשקומו המלא. בבית כנסת זה אנו מקווים להחזיר עטרה לישנה ולהפכו לבי"כ לאומי אשר חברים הקרובים לרוחנו ינהו אליו. אם אינני טועה הרי שאין הגזרות הכלכליות חלות על הרובע היהודי, ואולי כדאי לקבוע תקציב מיוחד להשלמת בית מקדש מעט זה?

1955

1955

1955

1955

1955

1955

1. 1955
2. 1955
3. 1955

1955

ג. עד היום אין מקוה טהרה. ^אמנם יש מקוה ארעי, אשר השימוש בו
דורש מסירות נפש וד"ל. החברה מלאה חרוצים כרימון, אך אין זה
משנה את העובדה ששבע שנים לאחר שתורר הרובע אין מקוה טהרה
ראוי לשמו. והמעניין הוא שהכסף מצוי, שכן בשעתו הוקצב סכום
הגון לכך - אך הפועלים עצלים.

ד"ר רפאל הנכבד,

בעיות אלה מעיקות על רוב תושבי הרובע, שהם שומרי תורה ומצוות.
הריני מבקש התערבותך בנידון, הן כשר הדתות והן כחבר בוועדת השרים
לעניני ירושלים. ושמא תעלה נושאים אלה לדיון בוועדת השרים?

בברכות רבות,

יצחק אבס

הוועד היישובי הקיימת

א"צ 14382

וראשית

• 100% 100%

עתק נא קצין

535
ירושלים, י"א באב תשל"ד
30 ביולי 1974



לכבוד
לשכת שר הדתות

יושב-ראש הכנסת, מר ישראל ישעיהו, ביקשני
להעביר לטיפולו של שר הדתות את המכתב המצורף
בזה.

ב ב ר כ ה,

חיה מן
מנהלת הלשכה

אנו מוחין בזה תוקף 4 המאני והשם ימים מהתושבים
קדושי הנצדדים שהליו אל דאלתם וצדקתם והשם כל יהודי
תורה ומצוות ביושר אל אשר לאו כאלו של הנצדדים ולא אי
יבאתם אפילו אלאו מצדד לכבוד אתפלה ולדיקון שלכבוד
וכבוד

המקום המועד לבית קדוש ואין להחליק דברי אלה שהם והחיה
אנו להפיל את החיין ונצטל כבוד האמת
נחיה מאד לקיים אמת ההחלטת להאמץ החשיפה של הקדוש
ולצדי ולמאן ידי אמת החלק אשר מתוך דגש כבוד לאמת
ולחיין עושים במעלה יבאתם האמת לאמת של כבוד הנצדדים
הו להלדיד אבותינו ותלובתנו בכל כחשוע לא ולבוצאה
אפול בקדש הולכתי

אנו מקוה לתמייד עם ישראל ואלכותו ה"ה, ולתמייד
נפש ודור ישראל סבא ה"ה, ולשילוח קדושה

השם התישבים
בהקרה ודרכו דב
ש.ש.ש.

האמתה
לחד הכבוד אי קדוש
למשורר הדמו

[Handwritten signature]



THE OFFICE OF DIRECTOR GENERAL
MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS
JERUSALEM - ISRAEL

המנהל הכללי
משרד הדתות

ב"ה יא' באב תשל"ד
28 ביולי 1974

[Red handwritten signature]
[Red handwritten text: תיק נולד]

אל: שר הדתות ✓
ראש עיריית ירושלים

הנדון: נחל קידרון

אני ממציא לכם רצ"ב דו"ח ביניים על הסקר שנערך
בנחל קדרון מטעם נציג וועדת ההלכה.

ב ב ר כ ה

דוד גלס
המנהל הכללי

[Large handwritten signature]

and the other side

the other side

the other side

the other side

the other side

the other side

the other side

the other side

העתק

דו"ח ביניים על מה שהעלה עד כה

סקר הקברים הנערך מערבית לדרך השילוח

א) בקטע המרכזי של תוואי הכביש המוצעים בחשף בית קברות רצוף ומלא. בכל החפירות בהן העמיקו במצאו קברים. מודד מכין מפת הקברים שנתגלו.

ב) עכשיו החלו בסקר בקטע הצפוני. שם יש גובה רב של שפכים שהוטלו שם בשעתו ע"י המח' לשפור פני העיר. טרם הגיעו למפלס המקורי. וכמובן שעדיין אי אפשר להגיע למסקנה לגבי קטע זה.

ג) בקטע הדרומי, סמוך לכפר הסילוואן, אנו בתקלים בקשיים בגלל ערמות השפך הגדולות שהמחלקה לשפור פני העיר ערמה במקום, אחרי שנגשנו לסקר. המח' לשפור פני העיר המשיכה בכך גם אחרי מחאות משרד הדתות והביאה לטשטוש פני השטח. בכל אופן ברור שיש שם קברים. והסקר יגלה אותם, אך האשמה לעיכוב אינה בנו.

ד) ליעול הסקר רצוי שיערך בדציפות ולא בנקודות מפורזות.

ה) יש להוקיע את העלילות, על "קברים מדומים". כל המצבות שבבה משרד הדתות בעופל הנם על קברי ישראל שהתגלו.

בכבוד רב

(-) דוד מיכאל שמידס

✓

14/2/74

ד"ר יוסאס

נתקבל
1. VII 1974

ראש העיר
رئيس البلدية
MAYOR OF JERUSALEM

הו"ב, אג"ת א"י
מ"מ
כ"ר כ"ח ח"ת תכ"ד
ב"קום פ"מ מ"מ
ירושלים, י" ב"חמוז, תשל"ד
30 ביוני 1974

אל-מר צבי רוזן, סגן ראש העיר
מר מירון בנכנישתי, סגן ראש העיר

מאת: ראש העיר

הגדרון: חשיפת הקברים שמחתה לכביש נחל קדרון (סילואן).

הובאה לידיעתי בקשתו של מנהל המחלקה לקבורה במשרד הדתות, במכתבו מיום 26 ביוני 74 למר צבי רוזן וברצוני להודיעכם, כי אני מתנגד בתוקף למתן היתר לחשיפת-הקברים מתחת לכביש הנ"ל, כל עוד לא תחול התקדמות כלשהי בחוכניתנו לסלול כביש אלטרנטיבי מקביל לכביש הקיים, במגמה לפתוח ציר זה לתנועה מחדש.

יתר על כן, נמסר לי, כי בשטח שבין הכביש ומדרון העופל ניכרת בימים האחרונים פעילות של כריית קברים חדשים, אשר עשויה לשלול מאיתנו את האפשרות של הגשמת תכניתנו הנ"ל.

בי לכך, אבקשכם להמנע ממחן אישור לעבודה מסוג כלשהו בתחום זה ולהבטיח ביקורת סדירה במקום של עובדי המחלקה לשירותי הנדסה ובמיוחד של האגף לפיקוח על הבנייה.

יש להתנות פעולה נוספת של חשיפת קברים במקום, במציאת פתרון לתוואי המקביל לכביש.

אנא, הוראוהיכם המפורטות לעובדי המחלקות.

בברכה
ד"ר יוסאס

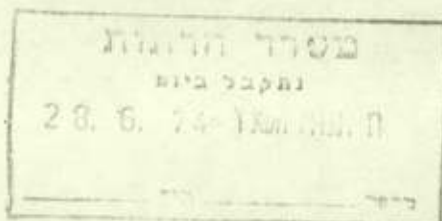
העתק: מר רוני פיונשטין, מנכ"ל העיריה
מר צבי רון, יועץ ראש העיר לענייני מזרח ירושלים
מר אלי שגיא, מנהל החלקה לשירותי הנדסה



עיריית ירושלים
بلدية اورشليم - القدس

ירושלים
ו' בתמוז תשל"ד
26.6.74

סגן ראש העיר
צבי רוזן



לכבוד
מר י. קופלוביץ
מנהל המחלקה לעניני קבורה
משרד הדתות
ירושלים

למר קופלוביץ שלום רב,

הנדון: כביש נחל קדרון
מכתבך מיום 25.6.74

למרות ההסכם הנזכר במכתבך, בין משרד הדתות והעירייה, חפרו ביסודות הכביש ללא רשיון דבר אשר הביא להפסקת התנועה. על-כל-פנים לי לא ידוע על החלטת העירייה לסגירת הכביש, כפי שהנך כותב במכתבך.

הפסקת התנועה בכביש הביאה להפגנת התנועה בדרך ארוכה ומטובכת, כידוע לך, דבר אשר הביא לתסיסה בין תושבי המקום.

הרוחות נרגעו רק כשהובטח לתושבי הכפר על טפול נמרץ בהכשרת תווי אלטרנטיבי לכביש שנסגר לתנועה.

בינתיים עכרו למעלה מחדשים כשטרם המצאתם לנו תוצאות הסקר לתווי החדש שנמסרו לכם כבר מספר אפשרויות.

על כביש זה אין נוסעים לכן אין פגיעה בכבוד המקום.

לא אוכל לתת, לצערי בכל הנוגע לי ולתפקידי, אשר לחפירות בכיבש זה היום, והדבר יביא לתסיסה נוספת.

אביא את תוכן מכתבך לידיעת ראש העיר.

ב כ ה כ ה ,
6
צבי רוזן

העתק: מר טדי קולר - ראש העיר
מר רוני פינשטיין - מנכ"ל העירייה
מר אלי שביא - מנהל המחלקה לשרותי הנדסה
מר גלן רובין - מנהל המחלקה להשתתפות
מר צבי רון - יועץ ראש העיר לעניני מזרח ירושלים

למח' יחסי

מכתב גמלי אברהם נאלי עזיית ירושלים מלדי קולק כרבה.

הענין רצון נאלי העיר אחל את קברי יקיריו ואחיו אבירות עברו לחולו בידיים צדניות ופולסות בדכנות ופולסות ופולסות ואמנים אשלי, אלה נפלו קרבן אצטאות נלחלו בדלתה לא במים.

אפני כצ לניה פניתי אל נאלי עזיית ירושלים מלדי קולק הנבד, במכתב לנענע ימי בערה לאלות ותלבות בפני עמ וערה, לא ידע אפס לו, כי עצמות הונו, עצמות ירדיו ועצמותיו יסין מתחת אספסוף לא כהל וזלישן נטרטו בלי רכב, נאלי אנולי, צון ומאור, בלש נטו בחור ופופי ונאלי עזיית ירושלים איני מסיר את החפפה לל טלור בלי רכב, נאלי אנולי, צון ומאור במטרכים אל גבו עצמות ופופי אצמתי ירושלים אצמות עברו, אלה ואל אכרס ומטרו נבליש אל אפסות אנציו בהיותה לוואה ועצובה ומיו כון האמ צר ואים אחל ובעבותה לא עצבה אנציו מיפופים, מאצ גיני מאנה מצה האפסיי לנע וצאצאם פנצו את חוות העיר העתיקה, תוך סכנת נפלות ופחית את גבולות עירנו ומנציו.

עם התקלה מכתבי בא אביתי מר ברובי ופסביר לי לאנצם הנצון הוא ענין חלום מאצ וצונק מור, אך אין צה בטיפולו לל נאלי העיר, ובהריסת הבביליים ובחליפת הקצבים מלכות יק המלכה או המלכה הנלצים בענין מלש בתחילה הצתות וצו, ונאלי העיר - לא יצנה אל לאלה בנות העקלות לכן אבנו וכן אשלו את הלילה, כי רק הדיק צו אולא ארסי את הכתם האחרים אצני, מאצני ומאשלתני, אכן מר ברובי הפנה אותי אל מר איכטמן מנציו ממלקת ההסברה בעירייה, גם מר איכטמן ענף לי לנע ענין ממלתי ונאלי העירייה לא מתערה בנצון, צה לא ענינו, נאלי העקלות לבלא זאת אבנו ונאלי, מר איכטמן ענף לי לילצטאן אולא ממלאת עזי ידיו לנצרים מוצו פולסם בפפדצת הסדר הציקורי.

כיום אמר מאחל האתי נאלי לל פניות אין סוף אל נאלי המלכה ואל מוצת הלבים אצני ירושלים ומסיות נפלי לל חכמו אחריו קדילטו נצני אגדות נלחלו ואל כל אלה אלה אפס אים, הסכיות ממלתי נלחלו לילסלו וילקאו את הקברים, גם צלל מלק את יצו מלכים גלר בלי אל גבו קנדים יפדים, כי הם ופאי פרגילו את הלבסור, הבולס, המרה וכלימה, אלה תבטה את פנפם במלש נפלי צה, בפפדצת סאל ירושלים היפופות, סאל העיר היפוד, ללר הלייק איפופים, האקום הקדול ביותר אחר הר האונייה, ללמל אל הכ הציתם ידיו עכביי כפי סלמון נאלי סור. פופית אפ ללמחתי, כי סור סור יבואו עצמות קדולות, אל פופית נאלי פנצוה עפ היות גיל צנך ומסית המטה.

אם פתאום צה נהייה ענינו לל נאלי עזיית ירושלים מלדי קולק, האתקרו צו יפודי ומתערה בפולס אלות אנציו ופלי יד עז לל תחית ורצה דוקא אחל אל ידו נטרטו בלי רכב, נאלי אנולי, צון ומאור קברי אחיה מתים אלה נפלו קרבן במחמה אצמליות נלחלו מתערה ללמל פלייק וקופות קדולות אלה ואל נלחלו בלי אצרה כפי סלמון נאלי סור. הבקלה נלחלו העירייה מלדי קולק תמליל! מ. הם הללטים מתוכר יפודים נאמים אצמל ונלחלו, אל עדיים אנציו אנציו.

העתיקה נלחלו במחמה, לל המלכה חפיו הכפסת ונלחלו.

74 MAY 22 1 57

22.5.74

יר יר 1008005 03
ירושלים 120 22 0100 תמ4

דר יצחק רפאל שר ההתות משרד ההתות ירושלים

קשה להכין התלבטויותיכם בדבר הפסקת בזיון בית הקברות
העתיק על הר הזתים ליד נחל קידרון חשיפת חלק מהקברים
מוכיח ככלהכביש זרוע קברים. הזעם בציבור
הולך וגדל מספיק היה לחכות שבע שנים בהעריכי אותך
חכם הרואה את הנוכח אני פונה אליך להורות שישתמשו באותם
המסלולים שנהגו בימי המנדט ויחשפו יתר הקברים יושם קץ
לביזיון קברי ישראל ובניהם גדולי ישראל חכמי הקבלה ולפני
מאות בשנים שהיו בירושלים עיר הקודש
לפני התגלע הריב נטוש אני מבקש ממך להכין את הרגישות לחזות
את ההיתפתחיות
בשם מרכז אגודת ישראל בירושלים

מנחם פורוש



מזכירות הממשלה

מזכיר הממשלה

ירושלים, כ"ח באייר תשל"ד
20 במאי 1974

אל: שר הדתות
שר המשפטים
שר התחבורה

הנני מתכבד להביא לתשומת לבכם החלטה מס. 573 של הממשלה בישיבתה
מיום כ"ז באייר תשל"ד (19.5.74):

"573. ערעור על החלטת ועדת השרים לענין
ירושלים בענין כביש כפר השילוח

מ ה ל י ס י מ : ועדת השרים לענין ירושלים תשמע מומחים לתחבורה
בענין הכביש האלטרנטיבי, ותקבע החלטתה על-פי עצתם של המומחים.

החלטת ועדת השרים תהיה על דעת הממשלה."

ב ב ר כ ה


גרשון אבנר

העתק: ראש עיריית ירושלים

Page 1 of 1

10. 11. 1964
10. 11. 1964
10. 11. 1964

10. 11. 1964
10. 11. 1964
10. 11. 1964

10. 11. 1964
10. 11. 1964
10. 11. 1964

10. 11. 1964
10. 11. 1964
10. 11. 1964

10. 11. 1964
10. 11. 1964
10. 11. 1964

שמואל תמיר, מוריץ ושות', משרד עורכי דין ונוטריונים
 شموئيل تيمير، موريتز وشركاه، مكتب محامين وكتاب عدل
 SHMUEL TAMIR, MORITZ & CO. LAW OFFICES & NOTARIES

S. M. TAMIR (KATZNEISON)
 J. Y. MORITZ
 Z. M. HACHOEN
 G. LOWY
 D. GIORA
 M. AVINERY
 Z. YAKUBOVITZ

15, ROTHSCILD BLVD., P.O.B. 1289, TEL-AVIV
 TEL. 50881-3, TELEGRAMS: RUDALINI TELAVIV

שדרות רוטשילד 15, ת.ד. 1289, תל-אביב
 טל. 50881-3, מברקים: רודאליני תל-אביב

שמואל מ. תמיר כצולסון
 יהודה י. מוריץ
 צבי מ. הכהן
 נבריא לוי
 דן נירא
 ניני אבינרי
 צבי יעקובוביץ

תל-אביב, כ"ב באייר תשל"ד
 14 במאי 1974

REF.

מספר

לכבוד

הרב ד. שמידל,
 אגודה "אתרא קדישא",
 ת.ד. 411,
 בני ברק.

א.נ.

בהתאם לבקשתכם הננו מתכבדים ליתן את חוות דעתנו בקשר לשאלת הקדושה,
 והזכויות של כביש דרך השילוח והתוצאות המשפטיות הכרוכות בכך:

(1) כביש דרך השילוח בירושלים הינו קטע מחוץ גוש 29992, חלקה 12,
 המחבר את דרך יריחו לכפר סילואן תחתיה וחלק גדול ממנו כלול בתוך גבולות
 בית הקברות שעל הר הזיתים. בשעתו לפני שנכבש השטח על ידי השלטונות
 הירדניים היה המקום שביל עפר צר מאד להולכי רגל שעבר בין הקברים, אולם
 השלטונות הירדניים חיללו את המקום וסללו על גבי הקברים כביש, כפי שחיללו
 הירדנים מקומות קדושים אחרים באותו אזור. במקומות מסוימים אין הכביש
 עובר על אותה דרך שהיתה בעבר אלא הוא הוסט יותר פנימה אל תוך בית הקברות.

(2) בית הקברות הנ"ל שדרכו עובר הכביש הנדון היה והינו מנוהל
 ומוחזק על ידי ועד העדה הספרדית בירושלים.

(3) בהתאם להסכמי שביחת-הנשק שנעשו עם ארצות ערב, בכללם ירדן, עם
 חום מלחמת העצמאות, היווה בית הקברות הנ"ל ודרך השילוח, עליו סלול הכביש
 הנדון, מקום קדוש כיתר המקומות הקדושים שהוסכם עליהם ושסומנו במפות
 המצורפות להסכם. רשימת המקומות הקדושים קבלה אף תוך ואישור על ידי האומות
 המאוחדות בשנת 1949. ברשימה זו כלולים בין היתר השילוח ובית הקברות
 שעל הר הזיתים.

(4) השלטונות הירדניים שלא היססו להפר את הסכם שביחת הנשק וחיללו
 בזדון מקומות קדושים רבים ובכללם את דרך השילוח הנ"ל, השכילו לבצע את
 פעולותיהם הברבריות הנ"ל מבלי ליתן לכך גושפנקא חוקית, ומשום כך אף לא
 טרחו להפקיע כחוק את המקומות שחוללו, כאמור, מידי הבעלים או המחזיקים.
 השלטונות הירדניים נהגו כך כדי להשחמט מאחריותם למעשי הואנדליזם של
 חילול קברים.

(5) התוצאה המשפטית היא, איפוא, כי המקומות הקדושים ובכללם חלקה
 בית הקברות שדרכו עובר הכביש הנ"ל לא הופקעו מעולם מידי אלה שניהלו
 והחזיקו אותם ומכאן שועד העדה הספרדית בירושלים הינו בעל הזכויות של
 המקום הנ"ל, וכן מועצת בתי העלמין בחוקר הסמכות המוקנית לה בחוק.
 נעיר רק, כי אילו השלטונות הירדניים היו מפקיעים בשעתו את המקומות
 הקדושים הנ"ל, לא היה לכך כל חוקף חוקי, הן משום שפעולה כזו היתה
 נוגדת את החוק הבינלאומי וכן משום שפעולה כזאת היתה נוגדת את החוק הירדני
 עצמו, שלא לדבר על כך שהפקעה כזאת נוגדת את החוק הישראלי.

שמואל תמיר, מוריץ ושות', משרד עורכי־דין ונוטריונים

شموئيل تمير ، موريتز وشركاه ، مكتب محامين وكتاب عدل

SHMUEL TAMIR, MORITZ & CO. LAW OFFICES & NOTARIES

S. M. TAMIR (KATZNEISON)	15, ROTHSCCHILD BLVD., P. O. B. 1889, TEL-AVIV	שמואל מ. תמיר (קאטזנלסון)	שדרות רוטשילד 15, ת.ד. 1889, תל־אביב
J. Y. MORITZ	TEL. 50861-3, TELEGRAMS: RUDALINI TELAVIV	יהודה י. מוריץ	תל. 50861-3, מברקש: רודלני תל־אביב
Z. M. HACOEN		צבי מ. הכהן	
G. LOWY		גבריאל לוי	
D. GIORA		דן גיורא	
N. AVINERY		נילי אבינרי	
Z. YAKUBOVITZ	TEL-AVIV,	צבי יעקובוביץ	תל־אביב,

REF.

מספר

- 2 -

(6) בישיבת הכנסת שהיתה ב-15.11.61 ושבה נדון חילול בית הקברות בהר הזיתים, הודיע הגב' גולדה מאיר בחוקף תפקידה כשרת החוץ, בין היתר, את הדברים הבאים:

" אין ספק שמקור הרע הוא בכך שירדן אינה מקיימת את סעיף 8 להסכם שביחת הנשק... אילו יכולנו לגשת למקומות הקדושים, דבר שהוסכם עליו במפורש במשא ומתן בהסכם שביחת הנשק א. היינו יודעים בדיוק מה נעשה במקומות אלה, ב. אין ספק שאודות לגישה חופשית שלנו היו נשמרים המקומות כפי שהם ראויים לכך... אין עוד בידינו את כל החומר שאנו נאלצים לאספו באמצעות אחרים באשר אין לנו גישה למקומות הקדושים, אבל עלי להגיד, כי במידה שיש לנו חומר, אין ספק שיש מקום לדאגה חמורה..."

כיום שוב לא יוכל מי מן השלטונות הישראליים למעון כאילו אין בידינו חומר על דבר חילול המקומות הקדושים ואין, איפוא, כל ספק שאודות לגישה החפשית שלנו ישמרו על המקומות הקדושים כפי שהם ראויים לכך בהתאם להודעתה הנ"ל המחייבת של הגב' גולדה מאיר.

(7) אין אנו מעלים על הדעת כלל וכלל כי יש בדעת מאן דהוא מהגופים הממשלתיים או העירוניים לתת גושפנקא חוקית לכביש הנ"ל שנסלל ולחילול הקודש, דבר שאפילו השלטונות הירדניים לא העזו לעשות. אולם, אם יעלה בדעתו של מישהו לעשות איזולת כזו, ניתן יהיה לבטל את חקפה החוקי על ידי פניה לערכאות המשפטיות המתאימות, אולם כאמור לעיל, המצב המשפטי כיום הוא שלועד העדה הספרדית בירושלים וכן למועצת כחי העלמין קיימת הזכות לנהל ולהחזיק את המקום.

(8) אין איפוא כל ספק כי במידה ושום אדם או גוף לא רכש או הפקיע את המקום הרי שמבחינה אזרחית אין לשום אחד זכויות במקום הנדון, פרט לגופים שהזכרנו לעיל ואין אנו רואים כל מניעה מדוע לא יוכלו גופים אלה לחשוף קברים במקום ללא כל הפרעה. זאת ועוד, יש לענין הנדון גם אספקט פלילי. על ידי הכשרת חלק מבית הקברות הנ"ל לכביש בוצע מעשה שיש בו משום עבירה פלילית. עבירה זו הולכת ונמשכת מדי יום ביומו על ידי כל שימוש שעושים במקום, באשר יש בכך משום פגיעה והשגת גבול פלילית של בית קברות ועבירה על סעיף 148 לפקודת החוק הפלילי 1936. מכאן, איפוא, שכל נוהג ברמב"ל על הכביש הנ"ל מחלל את בית הקברות ועובר עבירה פלילית, וכל המסייע לו הינו שותף לדבר עבירה, ויש מקום להעמידם על כך לדין.

בכבוד רב,

צבי מ. הכהן, עו"ד

אגודת אתרא קדישא למען המקומות הקדושים באר"י

ירושלם תוכניא

בנשיאות מרגן :

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי שליט"א, הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי שליט"א, הגאון רבי יוסף דוב הלוי סאלאוויצקי שליט"א ולהבהחליח: הגאון רבי דוב בעריש ווידענפלד גאב"ד טשעבין זצלה"ה והגאון רבי אליעזר יהודה פינקל ראש ישיבת מיר זצלה"ה

אגודה עותומנית מס' 11/850 נוסדה חשיים

בס"ד, יום ב' כ"א לחודש זיר שנת ה'תשד"ל לפ"ג



14.5.74

לכבוד

מר יצחק רפאל

שר הדתות

ירושלם

הבדון: התבועה בכביש השילוח ע"ג קברי קדמונינו

בשם אגודת "אתרא קדישא" אנו פונים לכב' למנוע כל פעולה של חידוש התבועה ה בכביש השילוח שסללו הירדנים על קברי קדמונינו ז"ע. הננו להודיע לכ', שדעת גדולי רבני ירושלם ת"ו מתנגדת בכל תוקף לגשרים המוצעים, משום שאפילו אם בניית הגשרים תיעשה בצורה שלא יפגעו הקברים החשופים כבר, אולם זו תקבע בכי'ה לדורות בהמשך חילול מאות הקברים שעדיין לא נחשפו ונמצאים תחת לכביש.

כמו"כ הננו לציין שכבר כיום קיימות שלש גישות לכפר סילואן הטהורות מקברים, וראויות גם מבחינה סכנית. ולעת הצורך אפשר להוסיף עוד גישות שלא תעבורנה דרך בית קברות. היות וברור לנו שהיהדות החרדית העולמית, לא תשב נחיבוק ידיים בוכת חילול קברי קדמונינו הקדושים ביד יהודים, הננו מבקשים מכ' [מכיון שיש בידן] בעוד מועד למנוע סערה עולמית זו

בכבוד הראוי

מ"מ היו"ר

אריה שכטר א"י'ה לטכ

מזכיר
מרדכי ווינשטיין

13.5.74

74 MAY 13 0 53

1008002
ירושלים

יריר 4 1008002
ירושלים 13 136 0030

חמ

כב דר יצחק רפאל שר הדתות משרד הדתות ים

אחרי שנוכחו לראות עם חשיפת קטע מדרך נחל קדרון כי נסלל ע"י
הירדנים על מאות קברים אני פונה אליכם להרשות המשך
חשיפת הקברים הקטע שנחשף מוכיח כי גדולי רבני ירושלים וראשוני
הישוב טמונים מתחת לכביש שנסלל ע"י הירדנים אנו
שוללים את ההצעה החדשה על הקמת גשר ביילי מעל לקטע שנחשף
כי זה יגרום להמשיך את הנסיעות על אותם הקברים שטרם
נחשפו תושבי הסביבה יכולים לנסוע באותו המסלול
שנסעו בימי המנדט אבל בכל אופן הישמע כזאת שנשכח
שאננים ולראות בבזיון המתים אחרי כשבע שנים מאז
מלחמת ששת הימים שירושלים כולה בידנו
משם מרכז אגודת ישראל בארץ ישראל ירושלים מנחם פורוש

מממ



מדינת ישראל

OVADIA YOSSEF

RICHON LEZION CHIEF RABBI OF ISRAEL

עובדיה יוסף

ראשון לציון הרב הראשי לישראל

כ"ב אייר תשל"ד

ב"ה ירושלים - JERUSALEM

לכבוד

ר"ר יצחק רפאל

שר הדתות

ירושלים

א.נ.,

להלן חוות דעתי בענין כביש נחל קדרון:
ידוע כי קברים יהודיים עתיקים וחדשים ביניהם של גאוני עולם צדיקים וישרים מצויים לאורך כביש נחל קדרון, ממקום חיבורו לכביש יריחו ועד מעין השילוח בנחל קדרון, באורך של למעלה משמונה מאות מטרים. בית קברות זה שייך לעדת הספרדית, וחלק אף רשום על שמה במשרדי רישום המקרקעין מקדמת דנא.
אין צורך להדגיש את קדושת בית הקברות היהודי על הר הזיתים מבחינת ההלכה, וממשלת ישראל עצמה התריעה לא פעם כמסדרות כינלאומיים על חילול בית הקברות על הר הזיתים על ידי שלטונות הכיבוש הירדנים, כולל בזמן סלילת הכביש הנדון, וכן מאז ומתמיד אנו מתריעים על חילול בתי קברות יהודיים בעולם כולו וכסבואר בספרי הפוסקים.

נראה לי שעם סגירת הכביש על ידי עיריית ירושלים שב המצב לקדמותו ואין כל אפשרות מבחינה הלכתית להתיר פתיחת הכביש מחדש להנועת כלי רכב או הולכי רגל, כאשר מצויים מהחיתו, בחלקים שטרם נחשפו, קברים רבים. העמדה צריכה להיות להמשיך בחשיפת הקברים במלוא המהירות ולהראות לערכים ולעולם כולו את העוול המשווע שנעשה לקדשי ישראל שנרמסו ברגל גאווה על ידי שלטון חסר רגשות, אם יחשפו כל הקברים במהירות ינטל העוקץ מכל הפגנות אפשריות, מה גם שלדעתי מתוך הכרת האופי של החושבים הערביים הם לא יעיזו להפגין מאומה בבאותם לפנייהם קברים אשר גם לידם הם מקודשים. בהסברה נאותה ימנע כל חשש שהוא מפני טענות כלשהם.

לסיכום: אין כל זכות לאף אדם על דרך שמלכתחילה נסללה בגזל ובתוך כדי בזיון לנפטרים מקדושי ישראל, ועל כך ישנן הוכחות ברורות ואין כל אפשרות הלכתית להתיר פתיחת הכביש מחדש כאמור לעיל והאמת תורה דרכה.

בכבוד רב ובברכה,

עובדיה יוסף

ראשון לציון הרב הראשי לישראל

י"ח שלום, ט"ו באייר תשל"ד
7 במאי 1974

ד ח ו פ

אל : שר המשפטים

אדוני השר,

מצ"ב העתק מכתב מחאה מיום 2.5.74 שקיבלה ראש -
הממשלה מקבוצת מוח'תרים וחושבים מסלואן וח'ורי.

ראש הממשלה מבקשת להעביר המכתב לטיפולך כיו"ר
ועדת השרים לעניני ירושלים.

ב כ ר כ ה ,

אלי מזרחי

מנהל לשכת ראש הממשלה

העתקים : שר הדתות

שר המשטרה

שר הפנים

ראש העיר

בחל קדרון

הדרך מכפר-סילוואן אל דרך יריחו. כאורך קרוב ל-800 מטר, סלולה כולה על קברים בשטח החלקה הספרדית העתיקה בהר-הזיתים.

כשנודע על סלילת הדרך מחתה מדינת ישראל על כך בכמה פורומים שונים. מלבד חילול הקודש ראו בכך הפרת הסכמים בין לאומים. בהסכם שביתת-הנשק שחתמו עליו ישראל וירדן (כתבי אמנה כרך א') התחייבו לתת גישה חפשית אל בית הקברות בהר הזיתים וביהק"ב הוכר ע"י האו"ם כמקום קדוש ליהודים. דברי מחאה חסורים בקשר לסלילת הכביש נאמרו בישיבת הכנסת בשנת תשכ"ז. מפי חברי הרבה סיעות.

הועדה הבין-מסרדית לבדיקת חילול ביהק"ב בהר-הזיתים, תשכ"ז, קבעה בין השאר לגבי כביש זה (עמ' 10 מדו"ח הועדה) כי "הכביש עצמו בסלל על פני קברים".

מאז היה מובן לכל כי המצב יתוקן, והרשויות השתדלו לפשות על הצבור היהודי רושט שמספלים בביטול הכביש והחזרת הגזלה. הנושא החגלגל בועדות שונות ולא זכה לטפול מעשי, אשתקד הבטיח רה"ע כי הדרך תסגר והתנועה תעבור דרך כביש אבו תור עד שיימצאו פתרונות טובים יותר לתנועה וביום י"ב חשוון תשל"ד החליטה מליאת מועצת עיריית ירושלים לבצע זאת.

הטיעון שבסמך זה עתה כאילו זו דרך קדומה אינו נכון. בקטע מסילוואן אל יד אבשלום הי' נוהג-מעבר להולכי רגל שאין להגדירו כדרך, וברוב המפות המפורסות מימי המנדט לא צוינה דרך זו כלל (לדוגמא: גליון ערים בקנ"מ 1:1250, שנת תש"ד, המפרט כל שביל פעוס לא מציין דרך זו). בחציה השני של תקופת המנדט, אחרי שכלול תעלת השופכין שעברה באפיק הקדרון ושחרור המקום מהביצות שהיו בו, בוצר ע"י הולכי הרגל כעין שביל, הנראה בצלומים מאותה תקופה רוחבו בהרבה מקומות היה פחות מ-2 מטר, וכך הוא מצויין באותה מפה מנדטורית בו הוא מופיע. מצבות הגיעו עד השביל משני צדדיו.

בקטע העולה מן יד אבשלום עד דרך יריחו היה שביל ברוחב כ-4 מטר, הנמצא היום בשטח השוליים המערביים של הכביש הסלול על הקברים.

גישות רכב קיימות אל כפר סילוואן-תחתית

1. דרך דיר-אבו-תור אל תחנת הרכבת. בימי המנדט היתה זו גישה רכב היחידה אל כפר סילוואן תחתית הדרך שופרה ע"י עיריית ירושלים הישראלית ועכשיו עומדים לבצע בה שפורים בוטמים.

בסכ' דיר-אבו-תור ובמבואותיה יש פתולים תלולים אבל בפתולים אלה עובר כל השנים קו אוטובוס 76 (האוטובוס של כפר-סילוואן שבסע בדרך שבחטטה עתה) גם בהליכתו וגם בחזירתו.

ספירת רכב שערך האגף להסדרי תנועה של עיריית ירושלים בקיץ אשתקד, בחודשי השיא של תיירות פנים וחוץ, העלתה שכביש דיר-אבו-תור עביר לתנועה ואפשר למעביר אליו את כל התנועה של כפר סילוואן. (מתוך פרוטוקול ישיבה 151 של ועדת התחבורה העירונית, מיום כ"א אב תשל"ג) עפ"י חו"ד זו המליצה ועדת התחבורה באותה ישיבה לסגור את קטע הדרך שעובר בבית-הקברות (הדבר שנעשה עתה) ולהפנות את התנועה לכביש דיר-אבו-תור. עיריית ירושלים בישיבתה מס"ז חשוון תשל"ד החליטה לאשר המלצה זו. לא ידוע למה לא בוצעה ההחלטה עד כה ולמה מתעלמים ממנה כיום.

2. דרך שכ' א-חילוה וכביש העופל אל דרך יריחו מקביל לכביש שבחסם, כביש א-חילוה זופת והוכשר לרכב אחרי שנת תשכ"ז. אורך מברכת השילוח (המקום בו הוא פורש מהכביש שבחסם) עד יציאתו לדרך יריחו (בה הוא נפגש בנתיב שבחסם) פחות מ-1400 מ', אורך קטע זה בכביש שבחסם כ-1350 מטר. חלק מכביש החילוואה תלול, אך הוא משמש כל הזמן לרכב, גם לאוטובוסים של תיירות בשני הכוונים. לקמן יבואר שאפשר לשפר אותו בגקל.

3. דרך ואדי איוב אל כביש צור-בחר, דרך יריחו ושכ' ראס-אל-עמוד. בסלל זה עתה. האורך מסילוואן עד כביש צור-בחר כ-1.5 ק"מ, דרך מיטורית נוחה ויפה ובכביש צור-בחר עד שכ' ראס-אל עמוד כ-1.2 ק"מ.

ההשלכות של סגירת הכביש לגבי תושבי הסכונות הערביות

הולכי רגל לא נפגעו, ולא ייפגעו. התוואי הקודם יוכל להשאר פתוח לפניהם (גם בכל משך העבודה).

תחבורה פרטית יכולה לעבור בכביש חילוה-עופל המקביל. סוף הדרך לכפר סילוואן, בקטע מנקודת ההתפצלות של כביש חילוה ועד ביה"ס שבגבול ביהק"ב, באורך פחות מ-500 מטר, יהיה דרך ללא מוצא, שהזקוק להכנס לה יצטרך ביציאתו לחזור באותה דרך, אך אין זה משמעותי לרכב.

לגבי תחבורה צבורית קו האוטובוס מס' 76 שעבר עד לפני שבועיים משער שכס - דרך יריחו-ביהק"ב - סילוואן עד תחנתו הסופית בדר-אבו-תור קרוב לתחנת הרכבת וחזור באותו מסלול, נוסע עכשיו כך: שער-שכס-שער יפו-סביבות תחנת הרכבת דיר אבו-תור-לתחנה סופית בכפר-סילוואן, וחזור ס"ה הארכת המסלול היא כ-300-400 מטר. לתושבי דיר-אבו-תור (אגב, קו האוטובוס המדובר נוסד ונועד לצרכיהם הם) בתקצרה הנסיעה העירה. הם היו מקופחים עד עתה באשר היו צריכים לעבור דרך ארוכה ביותר למרות קרבתם אל מרכז העיר בקו-אור.

לתושבי כפר סילוואן התארך משך הנסיעה קימעה, במקרה מקסימאלי עד 3 ק"מ (ולא 7 ק"מ כפי שטוענת העיריה), אבל לעומת זה הם זכו בקשר תחבורתי לשער יפו וסביבתו, דבר שבמגע מהם עד עתה.

הארכת משך הנסיעה לתושבי כפר-סילוואן אינה משמעותית, כך קורה בכל שינוי מהלך קו אוטובוס, ולגבי קו עירוני פנימי מקובל לראות כשיפור כשהוא כולל במסלולו יעדים מבוקשים נוספים, אף שבכך מתארך משך זמן הנסיעה מתחנת המוצא לתחנת היעד.

לעומד זה התועלת בקשר שנוצר לשער יפו היא משמעותית מאד. שער יפו הוא מרכז עירוני ותחבורתי שרבים נזקקים לו. עד עכשיו לא היתה להם שום אפשרות תחבורה צבורית לשם באשר קו 76 נסע רק עד שער שכס, ואין שום קו אוטובוס עירוני העולה משער שכס לשער יפו, דרך של למעלה מקילומטר בעליה תלולה מכבידה, שנאלצו לעלות אותה רגלי.

אין להאמין שציבור צרכני התחבורה באסת מתלוננים על השבוי שחל בקו האוטובוס, אם אסנם נכון שקיימים תלונות אינם אלא מגורמים פוליטיים שמנסים לנצל כל אירוע לצרכיהם.

הצעות לשיפור דרכים הניתנות לביצוע מהיר.

א. סיתון השיפוע שבדרך החילוה, ע"י המשכתה בקו ישר דרומה (ליתר דיוק: דרום מזרח) במקום המפנה מזרחה (טאריק אל-עין אל-תחתה") שמחבר אותה היום עם כביש סילוואן. יתכן שיהיה צורך בהפקעת והריסת מבנה מגורים קטן.

ב. סלילת דרך בנתיב הטבעי הפגוי שבגיא-בן הנום, העולה ממכר סילוואן עד בריכת השולטאן, ליד שער יפו. חלק מהדרך נטלל כבר לפני כארבע שנים לצורך מוסד דח נוצרי (המכונה אצלם "חקל-דמא"). החלק שעדיין אינו סלול ארכו כ-3/4

ק"מ. בידי משרד הדתות תכנית לסלילת קטע זה, שנערכה ע"י מהנדס ערים פרטי.

הושמעו מענות על במיחות דרך החילוה, כפי שהיא היום, אך אפשר להצביע על הרבה מקבילות דומות בירושלים המזרחית, ואף המערבית.

אגב, ברחוב מאה שערים רחוב צר, עם מדרכות של כ-40 ס"מ, ופתחי הבתים סמוכים לכביש, והמון גדול של ילדים, עברו 3 ק"מ אצטובוס בעלי תדירות גבוהה, ועכשיו העבירו לשם קו בוסף מספר 12.

יצוין שסמוך אחרי סלוחת שנת הימים מצאו למונן מאליו לבסל את הכביש שבסלל על קברים בביהק"ב האשכנזי, ושקישר את מלון אינטרקונטיננטל ושכ' סור אל ראס-אל-עמוד, למרות שהגטיעה מהמלון ושכ' סור אל ראס-אל-עמוד הוארכה בכך בהרבה. מהמלון לראס-אל-עמוד היתה הדרך חצי ק"מ והוארכה ל-3 ק"מ (600%).

מסקנות:

1. הדרך הנוכחית בסללה ע"ג קברים בעוד שבבעבר לא היתה דרך לבעלי רכב בנחל קדרון.
2. דרישות לסגירתה היו כבר מיד לאחר שחרור ירושלים בשנת תשכ"ז.
3. מועצת עיריית ירושלים אישרה סגירת הדרך לתנועת כלי רכב.
4. סגירת הדרך אינה מהווה בשום אופן פגיעה בתושבים שכן אין הם מאריכים כמעט את דרכם ויש אף רבים הבהגים מקצור דרך.
5. ניתן לבצע חוק זמן קצר ביותר שפור התואים הקיסים כדי לשפר את הדרכים הקיסות ולסלק מפגעים תעבורתיים.
6. אם יש חלונות מצד תושבים ערבים מביעם הוא לאומני ולא מעשי.

הושמעו טענות על בטיחות דרך החילוה, כפי שהיא היום, אך אפשר להצביע על הרבה מקבילות דומות בירושלים המזרחית, ואף המערבית.

אגב, ברחוב מאה שערים רחוב צר, עם מדרכות של כ-40 ס"מ, ופתחי הבתים סמוכים לכביש, והמון גדול של ילדים, עברו 3 קוי אפסורוס בעלי תדירות גבוהה, ועכשיו העבירו לשם קו בוסף מספר 12.

יצוין שסמוך אחרי מלחמת ששת הימים מצאו לסובן מאליו לבטל את הכביש שנשלל על קברים בביהק"ב האשכנזי, ושקשר את מלון אינטרקונטיננטל ושכ' סור אל ראס-אל-עמוד, למרות שהבטיחה מהמלון ושכ' סור אל ראס-אל-עמוד והארכה בכך בהרבה. מהמלון לראס-אל-עמוד היתה הדרך חצי ק"מ והארכה ל-3 ק"מ (600%).

מסקנות:

1. הדרך הנורכחית בסללה ע"ג קברים בעוד שבעבר לא היתה דרך לבעלי רכב בנחל קדרון.
2. דרישות לסגירתה היו כבר מיד לאחר שחרור ירושלים בשנת תשכ"ז.
3. מועצת עיריית ירושלים אישרה סגירת הדרך לתנועת כלי רכב.
4. סגירת הדרך אינה מהווה בשום אופן פגיעה בתושבים שכן אין הם מאריכים כמעט את דרכם ויש אף רבים הנהגים מקצור דרך.
5. ניתן לבצע תוך זמן קצר ביותר שפור התואים הקיימים כדי לשפר את הדרכים הקימות ולסלק מפגעים תעבורתיים.
6. אם יש תלונות מצד תושבים ערבים מביעם הוא לאומני ולא מעשי.



THAT THE ABOVE SAID ...

AND THAT THE ABOVE SAID ...

AND THAT THE ABOVE SAID ...

AND THAT THE ABOVE SAID ...

AND THAT THE ABOVE SAID ...

AND THAT THE ABOVE SAID ...

AND THAT THE ABOVE SAID ...

AND THAT THE ABOVE SAID ...

AND THAT THE ABOVE SAID ...

AND THAT THE ABOVE SAID ...

Handwritten notes and stamps at the bottom right of the page, including a circular stamp and the date 11/10/11.

בחל קדרון

הדרך מכפר-סילוואן אל דרך יריחו. כאורך קרוב ל-800 מטר, סלולה כולה על קברים בשטח החלקה הספרדית העתיקה בהר-הזיתים.

כשנודע על סלילת הדרך מחתה מדינת ישראל על כך בכמה פורומים שונים. מלבד חילול הקודש ראו בכך הפרת הסכמים בין לאומים. בהסכם שביתת-הנשק שחתמו עליו ישראל וירדן (כתבי אמנה כרך א') התחייבו לתת גישה חפשיה אל בית הקברות בהר הזיתים וביהק"ב הוכר ע"י האו"ם כמקום קדוש ליהודים. דברי מחאה חסורים בקשר לסלילת הכביש נאמרו בישיבת הכנסת בשנת תשכ"ז מפי חברי הרבה סיעות.

הועדה הבין-משרדית לבדיקת חילול ביהק"ב בהר-הזיתים, תשכ"ז, קבעה בין השאר לגבי כביש זה (עמ' 10 מדו"ח הועדה) כי "הכביש עצמו נסלל על פני קברים".

מאז היה מובן לכל כי המצב יתוקן, והרשויות השתדלו לפשות על הצבור היהודי רושם שמספלים כביטול הכביש והחזרת הגזלה. הנושא התגלגל בועדות שונות ולא זכה למפול מעשי, אשתקד הבטיח רה"ע כי הדרך תסגר והתנועה תעבור דרך כביש אבו תור עד שיימצאו פתרונות טובים יותר לתנועה וביום י"ב חשוון תשל"ד החליטה מליאת מועצת עיריית ירושלים לבצע זאת.

הסיעון שנשמע זה עתה כאילו זו דרך קדומה אינו נכון. בקטע מסילוואן אל יד אבשלום הי' נוהג-מעבר להולכי רגל שאין להגדירו כדרך, וברוב המפות המפורסות מימי המנדט לא צוינה דרך זו כלל (לדוגמא: גליון ערים בקצ"מ 1:1250, שנת תש"ד, המפרט כל שביל פעוט לא מציין דרך זו). בחציה השני של תקופת המנדט, אחרי שכלול תעלת השופכין שעברה באפיק הקדרון ושחרור המקום מהביצות שהיו בו, גוצר ע"י הולכי הרגל כעין שביל, הנראה בצלומים מאותה תקופה רוחבו בהרבה מקומות היה פחות מ-2 מטר, וכך הוא מצויין באותה מפה מנדטורית בו הוא מופיע. מצבות הגיעו עד השביל משני צדדיו.

בקטע העולה מן יד אבשלום עד דרך צריחו היה שביל ברוחב כ-4 מטר, הנמצא היום בשטח השוליים המערביים של הכביש הסלול על אקברים.

גישות רכב קיימות אל כפר סילוואן-תחתית

1. דרך דיבאבו-תור אל תחנת הרכבת. בימי המנדט היתה זו גישה רכב היחידה אל כפר סילוואן תחתית הדרך שופרה ע"י עיריית ירושלים הישראלית ועכשיו עומדים לבצע בה שפורים נוספים.

בשכ' דיר-אבו-תור ובמבואותיה יש פתולים תלולים אבל בפתולים אלה עובר כל השנים קו אוטובוס 76 (האוטובוס של כפר-סילוואן שנסע בדרך שנחסמה עתה) גם בהליכתו וגם בחזירתו.

ספירת רכב שערך האגף להסדרי תנועה של עיריית ירושלים בקיץ אשתקד, בחדשי השיא של תיירות פנים וחוץ, העלתה שכביש דיר-אבו-תור עביר לתנועה ואפשר לפעביר אליו את כל התנועה של כפר סילוואן. (מתוך פרוטוקול ישיבה 151 של ועדת התחבורה העירונית, מיום כ"א אב תשל"ג) עפ"י חו"ד זו המליצה ועדת התחבורה באותה ישיבה לסגור את קטע הדרך שעובר בבית-הקברות (הדבר שנעשה עתה) ולהפנות את התנועה לכביש דיר-אבו-תור. עיריית ירושלים בישיבתה מט"ז חשוון תשל"ד החליטה לאשר המלצה זו. לא ידוע למה לא בוצעה ההחלטה עד כה ולמה מתעלמים ממנה כיום.

END PAGE

THESE ARE THE ONLY TWO PAGES OF THE REPORT. THE OTHERS ARE IN THE NEXT PAGE.

THESE ARE THE ONLY TWO PAGES OF THE REPORT. THE OTHERS ARE IN THE NEXT PAGE.

THESE ARE THE ONLY TWO PAGES OF THE REPORT. THE OTHERS ARE IN THE NEXT PAGE.

THESE ARE THE ONLY TWO PAGES OF THE REPORT. THE OTHERS ARE IN THE NEXT PAGE.

THESE ARE THE ONLY TWO PAGES OF THE REPORT. THE OTHERS ARE IN THE NEXT PAGE.

THESE ARE THE ONLY TWO PAGES OF THE REPORT. THE OTHERS ARE IN THE NEXT PAGE.

THESE ARE THE ONLY TWO PAGES OF THE REPORT. THE OTHERS ARE IN THE NEXT PAGE.

THESE ARE THE ONLY TWO PAGES OF THE REPORT. THE OTHERS ARE IN THE NEXT PAGE.

THESE ARE THE ONLY TWO PAGES OF THE REPORT. THE OTHERS ARE IN THE NEXT PAGE.

THESE ARE THE ONLY TWO PAGES OF THE REPORT. THE OTHERS ARE IN THE NEXT PAGE.

2. דרך שכ' א-חילוה וכביש העופל אל דרך יריחו מקביל לכביש שבחסס, כביש א-חילוה זרפת והוכשר לרכב אחרי שנת תשכ"ז. אורך מברכת השילוח (המקום בו הוא פורש מהכביש שבחסס) עד יציאתו לדרך יריחו (בה הוא נפגש בנתיב שבחסס) פחות מ-1400 מ', אורך קטע זה בכביש שבחסס כ-1350 מטר. חלק מכביש החילוה תלול, אך הוא משמש כל הזמן לרכב, גם לאוטובוסים של תיירות בשני הכוונים. לקמן יבואר שאפשר לשפר אותו בנקל.

3. דרך ואדי איוב אל כביש צור-בחר, דרך יריחו ושכ' ראס-אל-עמוד. נסלל זה עתה. האורך מסילוואן עד כביש צור-בחר כ-1.5 ק"מ, דרך מישורית נוחה ויפה ובכביש צור-בחר עד שכ' ראס-אל-עמוד כ-1.2 ק"מ.

ההשלכות של סגירת הכביש לגבי תושבי השכונות הערביות

הולכי רגל לא נפגעו, ולא ייפגעו. התוואי הקודם יוכל להשאר פתוח לפניהם (גם בכל משך העבודה).

תחבורה פרטית יכולה לעבור בכביש חילוה-עופל המקביל. סוף הדרך לכפר סילואן, בקטע מנקודת ההתפצלות של כביש חילוה ועד ביה"ס שבגבול ביהק"ב, באורך פחות מ-500 מטר, יהיה דרך ללא מוצא, שהזקוק להכנס לה יצטרך ביציאתו לחזור באותה דרך, אך אין זה משמעותי לרכב.

לגבי תחבורה צבורית קו האוטובוס מס' 76 שעבר עד לפני שבועיים משער שכם - דרך יריחו-ביהק"ב - סילוואן עד תחנתו הסופית בדיר-אבו-תור קרוב לתחנת הרכבת וחזור באותו מסלול, נוסע עכשיו כך: שער-שכם-שער יפו-סביבות תחנת הרכבת דיר אבו-תור-לתחנה סופית בכפר-סילואן, וחזור ס"ה הארכת המסלול היא כ-300-400 מטר. לתושבי דיר-אבו-תור (אגב, קו האוטובוס המדובר נוסד ונועד לצרכיהם הם) בתקצרה הנסיעה העירה. הם היו מקופחים עד עתה באשר היו צריכים לעבור דרך ארוכה ביותר למרות קרבתם אל מרכז העיר בקו-אור.

לתושבי כפר סילואן התארך משך הנסיעה קימעה, במקרה מקסימאלי עד 3 ק"מ (ולא 7 ק"מ כפי שטוענת העיריה), אבל לעומת זה הם זכו בקשר תחבורתי לשער יפו וסביבות, דבר שבמנע מהם עד עתה.

הארכת משך הנסיעה לתושבי כפר-סילואן אינה משמעותית, כך קורה בכל שינוי מהלך קו אוטובוס, ולגבי קו עירוני פנימי מקובל לראות כשיפור כשהוא כולל במסלולו יעדים מבוקשים נוספים, אף שבכך מתארך משך זמן הנסיעה מתחנת המוצא לתחנת היעד.

לעומד זה התועלת בקשר שנוצר לשער יפו היא משמעותית מאד. שער יפו הוא מרכז עירוני ותחבורתי שרבים נזקקים לו. עד עכשיו לא היתה להם שום אפשרות תחבורה צבורית לשם באשר קו 76 נסע רק עד שער שכם, ואין שום קו אוטובוס עירוני העולה משער שכם לשער יפו, דרך של למעלה מקילומטר בעליה תלולה מכבירה, שאלצו לעלות אותה רגלי.

אין להאמין שציבור צרכני התחבורה באמת מתלוננים על השנוי שחל בקו האוטובוס, אם אמנם נכון שקיימים תלונות אינם אלא מגורמים פוליטיים שמנסים לבצל כל אירוע לצרכיהם.

הצעות לשיפור דרכים הביתנות לביצוע מהיר.

א. סיתון השיפוע שבדרך החילוה, ע"י המסכתה בקו ישר דרומה (ליתר דיוק: דרום מזרח) במקום המפנה מזרחה (טאריק אל-עין אל-תחתה) שמחבר אותה היום עם כביש סילוואן. יתכן שיהיה צורך בהפקעת והריסת מבנה מגורים קטן.

ב. סלילת דרך בנתיב הטבעי הפנוי שבגיא-בן הנוס, העולה מכפר סילוואן עד בריכת השולטאן, ליד שער יפו. חלק מהדרך נסלל כבר לפני כארבע שנים לצורך מוסד דת בוצרי (המכונה אצלם "חקל-דמא"). החלק שעדיין אינו סלול ארכו כ-3/4.

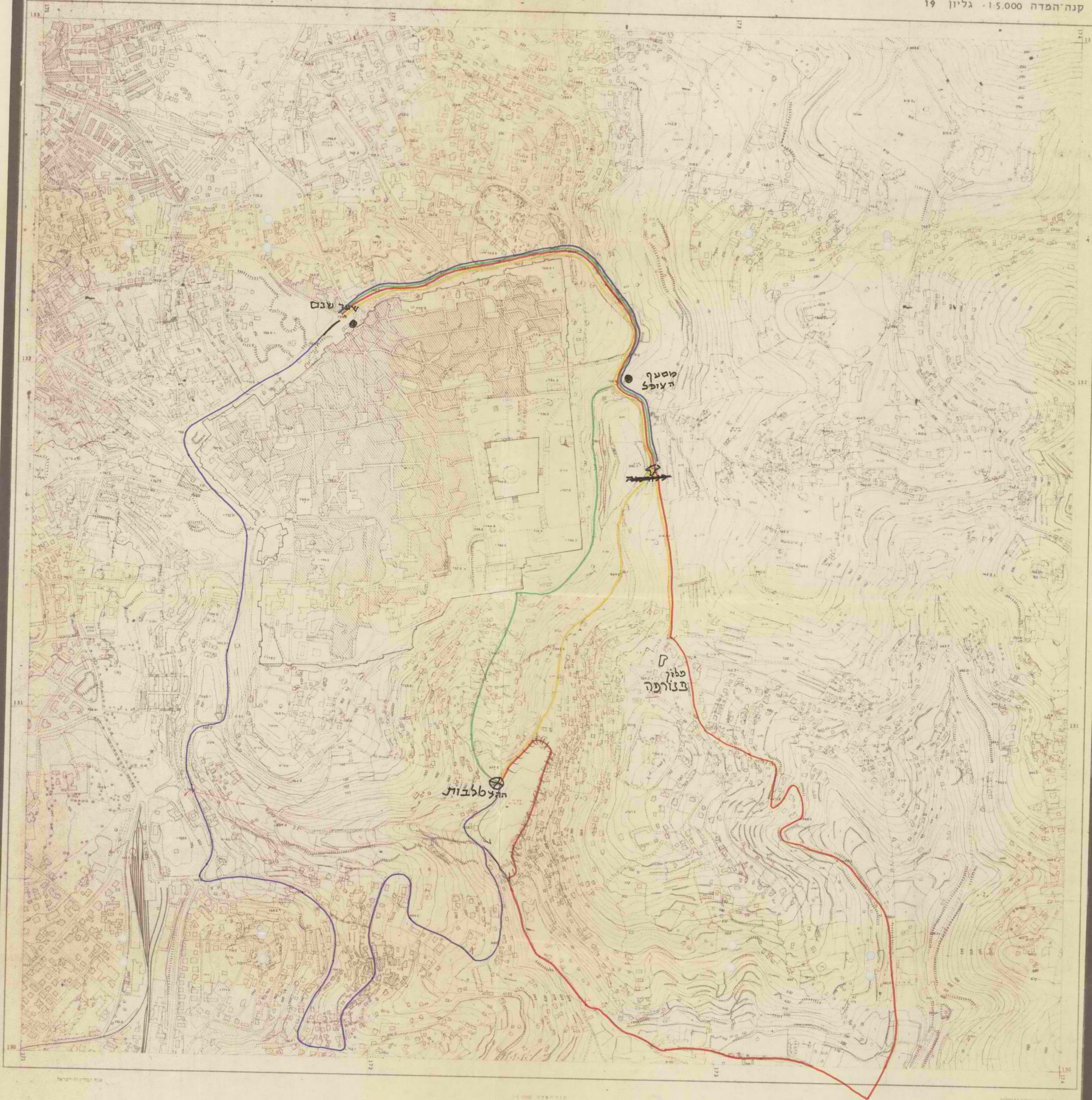
ק"מ. בידי משרד הדתות תכנית לסלילת קטע זה, שנערכה ע"י מהנדס ערים פרטי.

מרחקים במדידה על המפה

1.	שער שכם - מיסעף העופל (בצבעים צהוב, אדום, ירוק וסגול)	-	1,150 מ'.
2.	מיסעף העופל - מלון פנורמה (בצבעים צהוב, אדום, ירוק וסגול)	-	800 מ'.
3.	פנורמה לכיוון צור בהר - ההצטלבות במרכז הכפר (בצבע אדום)	-	3,650 מ'.
4.	ההצטלבות לכיוון אבו-טור - שער שכם (בצבע סגול)	-	4,650 מ'.
5.	ההצטלבות לכיוון שער האשפות מיסעף העופל (בצבע ירוק)	-	1,400 מ'.
6.	ההצטלבות - בדרך החסומה - מיסעף העופל (בצבע צהוב)	-	1,350 מ'.
7.	ההצטלבות - בדרך החסומה - מלון פנורמה בלי להגיע למיסעף העופל (בצבע צהוב)	-	1,650 מ'.

צבע במפה	המרחק ממרכז הכפר לשער שכם במטרים	המרחק ממרכז הכפר לראס אל עמוד במטרים	עבירות לתחבורה סדירה של אוטובוסים
דרך א' הדרך הקיימת החסומה	2,500	1,650	בינוני
דרך ב': כביש שער האשפות	2,550	2,200	לא עביר בין מרכז הכפר לשער האשפות בגלל השפוע
דרך ג': כביש אבוטור	4,650	6,600	בינוני
דרך ד': הכביש העוקף לכיוון צור בחר	5,850 5,600	3,900 3,650	לא עביר בין מרכז הכפר להסתעפות לצור בחר.

3900
250
3650



מס. הרישום 5/83/4774

קנה המדה 1:5.000

מס. הרישום 5/83/4774

מס. הרישום 5/83/4774

13	14	15
18	19	20
23	24	25

3/8 א 38/1 ח 17/18 ח 18/18 ח

עתה מסתבר שהחששות הכבדים ביותר ביחס לשלימותו של הר הזיתים לא התקברו אף לאסס קצתו של החורבן העצום שנגרם לבית הקברות. ההרס הוא כמעט טוטלי; בית העלמין הרוס ושומם; אחוז המצבות שניזוקו נע בין 70 ל-80. כלומר אם נקח כנתון את המספר 50 אלף הרי כ-38 אלף קברים ומצבות ניזוקו החל מנזק "קל" ועד למחיקה מוחלטת של הקבר והמציבה עד כי לא נשאר מהם כל זכר.

סוגי ההרס ושיטותיו רבים ומגוונים: נתיצת מצבות כדי לפנות את אכני הקברים לבנין; עקירת מצבות ופלטות שלמות לצרכי בינוי במתנות ועמדות צבאיות; הרקת סוללות עפר ואבנים על קברים ומצבות, חשיפת מחילות קברים, שימוש בקברים ריקים כתעלות קשר ושוחות הגנה; בנית בתים על פני קברים תוך כדי שימוש במצבות וחלקיהן; שימוש במצבות לבנית אורוות, דירים ולולי עופות; פינוי חלקת קברות שלמה ויישורה על מנת שתשמש כמגרש חניה; בתי שימוש עשויים מצבות; מצבורי אשפה בתחום שטח בית העלמין; נסיעת עצים על פני קברים — כל אלו הן רק דוגמאות אחדות וכשום פנים לא כוללות המצביעות על כמה מזוועות חילול בית העלמין לצורותיו השונות.

בתרשים מס' ב' צויינו מספר אחרים בשטח ההר בהם בולט החילול במיוחד, אולם למעשה קשה מאד לציין מקום זה או אחר — החורבן, כאמור, דרסטי מקיף ומוחלט. הועדה אמנם סיירה בכל החלקות שבשטח ההר, אך לשם הקיצור וההימנעות מחזרות תכופות על מה שכבר נאמר נתרכו רק במספר חלקות תוך כדי ציון מעשי החילול שבוצעו בהן.

(3) בית הקברות הישן

בציודו המערבי של הכביש הראשי ירושלים — יריחו סמוך ל"יד אבשלום" מצויה החלקה שהוותה את בית העלמין הישן של ירושלים. בחלקה קבורים אלפינו מבני הישוב הישן — ספרדים ואשכנזים והיא מכונה גם "חלקת החסידים" או חלקת "אור החיים" (א' — במפה הכללית). הירדנים הפכו את רובה של החלקה למגרש חניה גדול למכוניות שהשתרע על שטח של שבעה דונמים לערך. הבודדוורים שעבדו במקום הפכו תוך כדי הריסת הקברים וחשיפתם את החלקה למשטח עפר חלק ומהודק (צילום ה"ז 1) (תרשים ב' מס' 1). כמו כן החלו להקים סמוך לכביש על שטח הקברות תחנת דלק שבנינה כמעט הושלם (צילום ה"ז 2). שכרי מצבות ועצמות נפטרים התגוללו בשטח (צילום ה"ז 3), וניתן להבחין בעשרות רבות של קברים פתוחים (צילום ה"ז 4). משרד הדתות גידר את כל שטח מגרש החניה עד לשפת הכביש שנבנה על ידי הירדנים והמוליך לכפר השילוח (סילואן) ולשכונת אבו-טור הערבית (צילום ה"ז 5). במהלך עבודת הגידור נתקלו הפועלים לא אחת תוך כדי נעיצת עמודי הברזל בעצמות נפטרים, עובדה המוכיחה שהכביש עצמו נסלל על פני קברים. ואמנם אם נשווה את הצילום הנ"ל (ה"ז 5) עם גלוית דאר המראה את תמונת בית העלמין סמוך ליד אבשלום כפי שהיה בעבר (ה"ז 6), הרי בולטת העובדה שכל הקברים והמצבות שמילאו את השטח הסמוך ליד אבשלום נהרסו תוך כדי סלילת הדרך. נוסף על כביש האספלט הזה הכשירו הירדנים דרך עפר המוליכה על פני קברים לכפר השילוח (סילואן) (צילום ה"ז 7, מימין למטה).

(4) החלקה הספרדית (הישנה)

בהמשך למגרש החניה לכיוון דרום משני צידי הכביש ליריחו נמצאת החלקה הספרדית (הישנה) (ב' — במפה הכללית). תחילתה סמוך לקברו של ה"אור החיים הקדוש" רבי חיים בן עטר וצ"ל (צילום ה"ז 8). גם בחלקה זו נהרסו רובן של המצבות שאבניהן יכלו לשמש לבנין ופלטות השיש נעקרו והועברו לצרכי בניה במתנות ובמיתקנים הצבאיים (צילום ה"ז 9).

הושמעו סעבות על בטיחות דרך החילווא, כפי שהיא היום, אך אפשר להצביע על הרבה מקבילות דומות בירושלים המזרחית, ואף המערבית.

אגב, ברחוב מאה שערים. רחוב צר, עם מדרכות של כ-40 ס"מ, ופתחי הבתים סמוכים לכביש, והמון גדול של ילדים, עברו 3 קרי אוטובוס בעלי תדירות גבוהה, ועכשיו העבירו לשם קו בוסף מספר 12.

יצויין שבביטול הכביש שעלה דרך ביהק"ב אל מלון אינטרקונטיננטל ושכ' אבג-טור הוארכה הנסיעה מאבו-טור לראס-אל-עמוד (שעבורה נועד הכביש) ב 21/2 ק"מ (במקום חצי ק"מ, היינו הארכה ב-600%).

מסקנות:

1. הדרך הנוכחית בסללה ע"ג קברים בעוד שבעבר לא היתה דרך לבעלי רכב בנחל קדרון.
2. דרישות לסגירתה היו כבר מיד לאחר שחרור ירושלים בשנת תשכ"ז.
3. מועצת עיריית ירושלים אישרה סגירת הדרך לתנועת כלי רכב.
4. סגירת הדרך איבה מהוה בשום אופן פגיעה בתושבים שכן אין הם מאריכים כמעט את דרכם ויש אף רבים הנהגים מקצור דרך.
5. ניתן לבצע תוך זמן קצר ביותר שפור התואים הקימים כדי לשפר את הדרכים הקימות ולסלק מפגעים תעבורתיים.
6. אם יש תלונות מצד תושבים ערבים מציעם הוא לאומני ולא מעשי.

1. The first of these is the fact that the number of cases of disease is increasing.

2. The second is the fact that the number of cases of disease is increasing.

3. The third is the fact that the number of cases of disease is increasing.

4. The fourth is the fact that the number of cases of disease is increasing.

5. The fifth is the fact that the number of cases of disease is increasing.

6. The sixth is the fact that the number of cases of disease is increasing.

7. The seventh is the fact that the number of cases of disease is increasing.

8. The eighth is the fact that the number of cases of disease is increasing.

9. The ninth is the fact that the number of cases of disease is increasing.

10. The tenth is the fact that the number of cases of disease is increasing.

מצע לדיון - כביש כפר השילוח

הרקע

1. ביום י"ז באלול תשכ"ט (31.8.69), החליטה ועדת השרים לענין ירושלים כדלקמן:
"למנות ועדת מומחים בינמשרדית אשר תמליץ על תווי של כביש שיאפשר תעבורה נוחה, עירונית ובין עירונית, בקרבת "יד אבשלום" ו-"קבר זכריה". על הועדה לבדוק את יתרונותיו ומגרעותיו של הכביש הקיים, ולברר אם יש צורך ואפשרות לסלול כביש אלטרנטיבי כדי לעקוף את שטח בית הקברות היהודי.
הועדה תגיש את המלצותיה לוועדת השרים העליונה לענין ירושלים עד סוף חודש ספטמבר 1969.
הרכב הועדה: נציג משרד התחבורה - יו"ר,
נציג משרד האוצר - חבר, נציג משרד הדתות - חבר,
נציג משרד הפנים - חבר, נציג מ.ע.ץ - חבר,
נציג עיריית ירושלים - חבר."
2. ועדת המומחים האמורה הגישה המלצותיה ביום י"ב בכסלו תשל"ב (30.11.71). להלן סיכומיה:
 1. "אין הועדה רואה את עצמה מוסמכת לדון ולהחליט בשיקולים הקשורים בעיקרי ההלכה היהודית לגבי מעבר הדרכים בתחומי בית הקברות.
 2. לגבי הכביש המוביל מכביש יריחו לכפר השילוח:
 - א. קיים הכרח בהמשך תפעולו של כביש זה בין אם ברוחבו הקיים או ברוחב מצומצם יותר.
 - ב. יש לשפר את הכביש הקיים או ברוחב מצומצם יותר מנקודה ראות נופית - ארכיטקטונית.
 - ג. במידה ויוחלט להצר את הדרך הקיימת ולהחזירה למימדים של הקופת המנדט בשל שיקולי הלכה בלבד, אין לבצע צעד זה ללא חכנון כולל של מערכת הדרכים והסדרי התנועה באזור.
3. לאחרונה נעשו חפירות בתוך הכביש הנ"ל - שהפכו את התנועה בו לבלתי-אפשרית ומסוכנת. משטרת ישראל נאלצה על כן לחסום את הכניסה לכביש וכתוצאה מכך נותקה הדרך עבור כשחי רבבות חושבי הכפר סלואן.
הדרך החילופית היחידה לתנועת רכב צבורי לכפר סלואן היא עתה הדרך הבאה מכוון אבו-חור, דרך ארוכה בהרבה מן הקיימת ואף מסוכנת בהרבה.

הצעות

4. מוצע לבדוק את האפשרות של פתרון ביניים על ידי הנחת גשר ביילי על הקסע שנחפר על-יד יד-אבשלום.

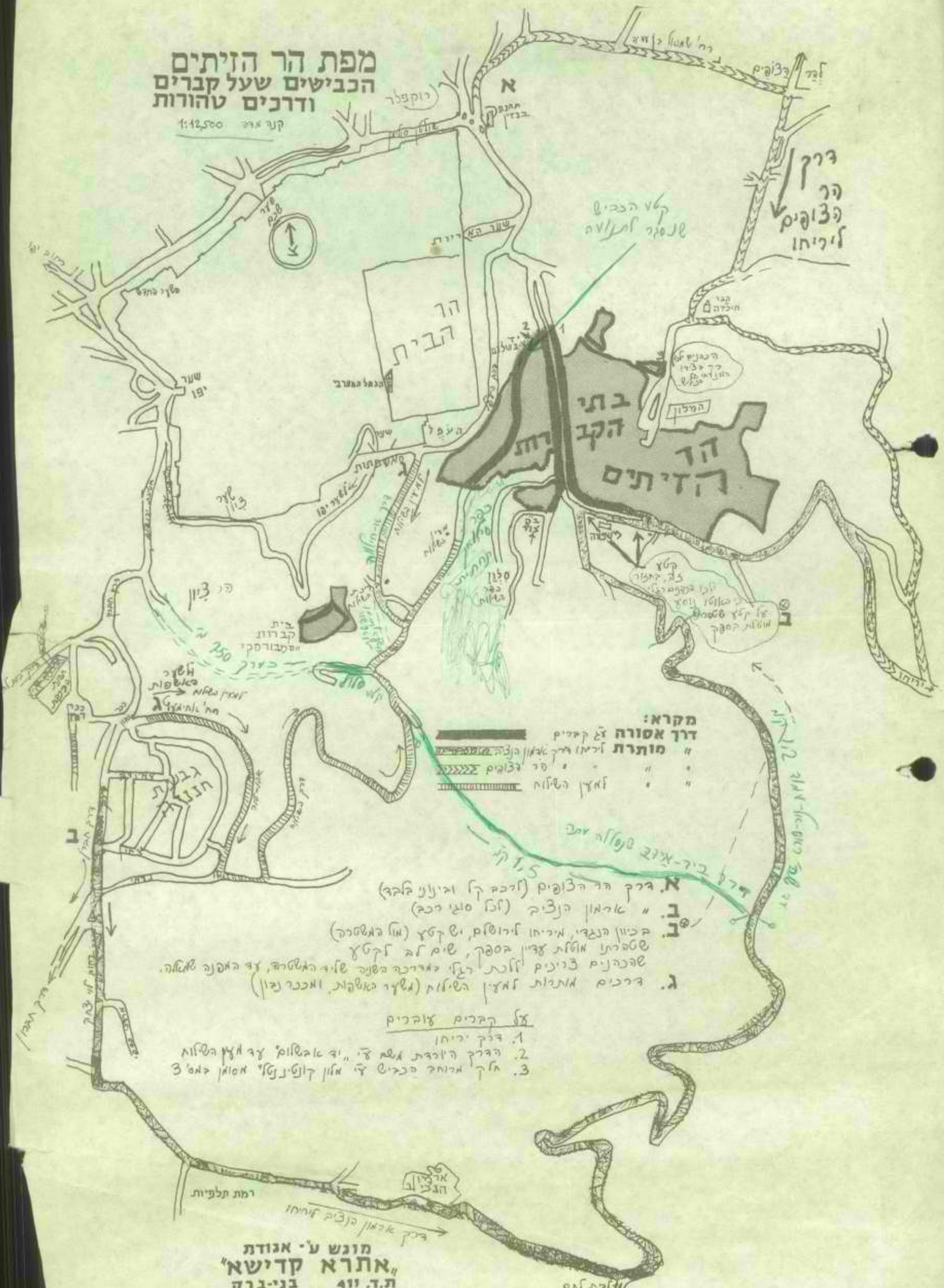
5. כפתרון קבע מוצע לבדוק שתי הצעות אלו:

(א) העברת הקברים הנמצאים מחתה לדרך.

(ב) בניית כביש בחוואי אלטרנטיבי.

מפת הר הזיתים הכבישים שעל קברים ודרכים טהורות

קנה מידה 1:42,500



מקרא:

- דרך אסורה על קברים
- מותרת
- למען השלום

- דרך הר הזיתים (אסורה על קברים)
- אמאן הנביא (אסורה על קברים)
- בכיוון הנגדי, איננו זכורים, יש קטע (אסורה על קברים) שסמכו אותו צדין בספר, שם זה קטע שבעה צדיקים וצדיק רגלי בארבעה הסנה שליד האשכול, צד האפנה למטה.
- דרכים אחרות לא ציין השילוח (גלגל האשכול, ומכר נדון)

על קברים עובדים

- דרך ירוח
- הדרך הישנה אל עי' יד אבשלום צד אפן השלום
- אלק מרחק הכביש עי' אפן קונטיננטי אפן דאס 3

חונש ע' אנודת
אתרא קדישא
ת.ד. נוח בני-ברק



מזכירות הממשלה

ש מ ר

ס ד ר ה י ר ם
לישיבת ועדת השרים לענין ירושלים
יום ב', ט' בניסן תשל"ד - 1.4.74
(בשעה 08:30 - במזכירות הממשלה)

- א. החפירות ליד הכותל
- ב. דו"ח ועדת הבטיחות לאיזור הכותל
- ג. הלוואה לחברת החשמל המזרח ירושלמית

זאק

(א) לא קשה לה
היך אצלו על חומר
זה ואנף אלה

1/4 74

יחזקאל

מדינת ישראל

משרד המשפטים

היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, ב' בניסן תשל"ד
25 במרס 1974

16143

ד ח ו פ

✓

אל: מזכיר הממשלה

הנדון: ועדה הבטיחות לאזור הכוחל

1. לוטה הגני מעביר לידן הומר שנהקבל לידו סידר ועדה הבטיחות.

2. אנא הפץ את החומר יחד עם הזימון לדיון ועדה השרים לעניני ירושלים. והורה נא גם שיחוייק בחיקי השרים החברים בוועדה.

ב ב ר כ ה,

מאיר שכנר

היועץ המשפטי לממשלה



167

22.3.74

לשם שכתוב: הוועדה על כלי הנדסה ופיקוח

לכבוד
מר מאיר המגר
היועץ המינהלי
למשלח
משרד הממשלה

הנדון: ועדת הבטיחות לאיזור הכוחל

מכובדי,

הנני מתכבד לתורף פרטי-כל של ישיבת ועדת הבטיחות מיום 16.2.74
בצירוף מכתבו של מהנדס מחוז מ.ע.מ. מיום 17.3.74 המגדיר את תפקידי
ש.א. בענין.

אבקש לקבל איזור להרכיב הפעולה המוצעים וכן איזור עירוני להציב
אס-תחנת ע"י מ.ע.מ.

מיה חומת הר הבית מכוננת הנדסה אתריות של חומת הר הבית
הוזמן על ידי מ.ע.מ. לפי פרויקט נגמסרו לי.

לכאן הוצאה ב נח החקצוב 74/75 במקר מהנדס מחוז מ.ע.מ.
הקטבה במקר - 10,000 ל.נ. ל ורדע לי מהן הפעולות הדרושות להסדר
החקצוב הדרו.

בכבוד רב



העקשה מהנדס מחוז מ.ע.מ. י-ס

2
16143

המשרד המנהל הממשלתי - משרד הממשלה
מחלקת הממשלה - משרד הממשלה

כ"ג באדר תשל"ד
17 במרץ 1974

ה ע ת ק

מס' 63

אל: יו"ר ועדת הבטיחות לאיזור הכותל

מאת: מהנדס המחוז, מע"צ, ירושלים

הנדון: הגדרת תפקידי מע"צ וסמכויותיה במסגרת "מפקח מטעם הועדה"

המטרה: פיקוח על ביטוח יציבות הנדסית של חומות הר הבית, איזור רחבת הכותל ועבודות חשיפת הכותל במנהרה התת-קרקעית המבוצעת על ידי משרד הדתות.

קבוע

דרך הביצוע: מע"צ מתמנית מיום 12.2.1974 כמפקח / מטעם הועדה. המפקח ידווח לוועדה על כל הפעולות הנעשות, או הצריכות להעשות, כדי להבטיח את היציבות ההנדסית הנזכרת לעיל או כל פעולות החורגות והעלולות לסכן את היציבות ההנדסית. במקרים דחופים ביותר ידווח על כך ישירות לגורם או לרשות האחראית, ליו"ר ועדת השרים לעניני ירושלים ולחברי הועדה. הפיקוח לא יכלול בדיקת יציבות הנדסית של מבנים אשר קיימת או לא קיימת סכנה ליציבותם הם עצמם.

מעקב: מע"צ תקיים שיטת מעקב מיוחדת לבדיקת יציבות חומות הר הבית שתעשה בשיתוף פעולה עם הסביון.

קבלת מידע: הגורמים הפועלים בשטח - העיריה, חברת הרובע היהודי, משרד הדתות, המשלחת הארכיאולוגית - יתבקשו לשלוח למע"צ, באמצעות יו"ר הועדה, את תכנית פעולותיהם בשטח.

חקציב: מע"צ הכין הצעת תקציב לשנת 1974/75.

ב נ ד כ ה
(-)

א' גיל
מהנדס המחוז

**אלוהברי ועדת הבטיחות
לאיזור הכוחל וחומות הר הבית**

א.ג.

להלן סיכום לפרטי-קל משיבת הועדה מיום 16.2.74; ~~לא להחליט על העניינים~~~~כתב או שלפניה ע"ד.....~~

ועדת הבטיחות לאיזור הכוחל וחומות הר הבית

פרטי-קל משיבת הועדה מיום 16.2.74

נוכחים: אדריכל יוסף שנברגר יו"ר

מהנדס א.גלי מ.ע.צ. ירושלים

מהנדס י.יניב-משרד הבטחון

מהנדס ע.יפה מהנדס העיר ירושלים

הרב ד.פבלא / משרד הדתות

מר מ.בן-דוב-המשלחת הארכיאולוגית

דר' לויין סגן מהנדס העיר

מר אלי סלנא - עיריית ירושלים

נעדר: אדריכל יוחנן מינצק-קר-אגף העתיקות-החנצל.

1. היו"ר הביא לידעת חברי הועדה את חוכן מכחבו של היועץ המשפטי לממשלה מר שמגר מיום 16.1.74
בו נחקקה הועדה להמשיך ולפעול כועדה פועלת ומתקחה מטעם ועדת השרים לענייני ירושלים.
הוסבר הרקע לפנייה זו.
2. מהנדס גיל השלים את הדיווח והציע קיום לדרכי היעוץ והסקרה:
(א) דרישה לחבניה עבודה יחד המשלחת הארכיאולוגית ומצד משרד הדתות
(ב) עריכת סקר ליציבות חומות הר הבית
(ג) מערכו מעקב
(ד) מידע סוטף מהמברה לסקום הרובע היהודי
3. מר מאיר בן דוב הביע את דעתו נגד המשיך פעילת הועדה כל זמן שלא הוגדרו סמכויותיה המדויקות.
לדעתו מססיקים הרשויות הקיימות (העירייה או מ.ע.צ.) אינן צורך בועדה בלי הגדרה מדויקת ואין עליה לקבל אחריות לבטיחה באתר.
4. מהנדס העיר מחייב את הצעותיו של מהנדס גיל, היות והועדה נחקקה להמשיך כחקירה.
נדרש מכסיר פקוח ודיווח "חזק" על הפעולה והמסע עובדות צבוריות.
מכסיר הפקוח והמעקב חשוב במיוחד היות האתר מוקד חשיבות ועל כן חלה עליו אחריות ועדות נדים מיוחדת. מאידך מחליטה עובדה זו את אחריות הרשויות האחרות לעניין כ"רגיל".
על הועדה לקבל מידע שלם מכל המרחש באתר בסובן רחב.
5. מהנדס יניב 1. היות ולא ניתנו לוועדה עד עכשיו מכסירי בצוע ופקוח נאוחים, לא נחקבלת החלטה להמשיך בצוע הסקר כפי המלצת הועדה, ולא התקיימה ישיבה של הועדה במשך השנה, אין הועדה יכולה להיות אחראית לבטיחה באתר בחקופה זו.
2. קיום הועדה כהוה חלילה של אחריות מבלי כועדה יכולה לפעול מחוסר סמכות מוגדרת ומכסירי בצוע.
3. היות ונחקק של הועדה בכל זאת להמשיך כחקירה ליעוץ ולדיווח, יש לסמטיל מיד מכסיר מטק, והוא מבקש את מהנדס מ.ע.צ. לקבל את החקיר מיד.
6. הרב פרלא מדגיש את חשיבות הועדה מעבר לחקיר פקוח הנדסי בטיחותי, ודורש מהועדה החלטה
להמשיך חשיפת הכוחל. גם הוא בדעה שדרושה הגדרה מפורטת של סמכויות הועדה, בכדי למנוע הסכול ורחיון.

ס י כ ו ס

- (1) היו"ר מבקש להעביר את חוכן הדיון הנ"ל לפני היועץ המשפטי ולבקש פניטת הבהרה אתו וחברי הועדה.
- (2) הועדה מקבלת על עצמה את החקיר בהתאם לבקשת היועץ המשפטי.
הפעולה למעשה לפקוח ודיווח מוגדרת בייחודו של מהנדס מוזר מ.ע.צ. מיום 12.3.74.
המזורף לפרטי-קל זה.
- (3) מהנדס מ.ע.צ. יכין דו"ח מהנעשה בשטח וכן המלצה מפורטת לפקוח ומעקב.
- (4) מודגש במפורש שתפקיד הפקוח והדיווח מצד הועדה אינו משחרר את הרשויות המוסמכות מאחריות חוקית והמעשיה באתר.

32

22.3.74

הדפוסים של משרד המבחן והמבחן של משרד המבחן

34

לכבוד
מר מאיר שמגר
היועץ הספטי
לביטוח
משרד המבחן

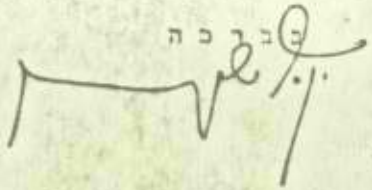
הנדון: מסד בבנין אל דרסה אלג' והריח
מכתב מיום 15.3.74 ויום 20.3.74

3.2.

לפי ב' חק בדחתי את הנדסא. בקרתי בטקס עם מהנדס בחר (מ.פ.מ.י-ס).
לפי הנדסא הנדסא יצא מהנדס קיסין למקור ורבות לזה חוות דעתו מ 18.3.74 .
כמו כן ראוי לזה חו"ד של מהנדס מהנדס מ.פ.מ. מר גיל כיום 21.3.74.
יהיה לי כמו כן כי מהנדס העיריה היו במקום, וכן כימק בטקס דר' בירן
(אגף העיריה) עם הרב פרלמ (משרד הדתות).

חוות הדעת מהנדסיה מבידוח את עצמם, והענין הוא במסכותו של
מהנדס העיר.

ידוע לי שהיו מנייה רבות לערים, ראש העיר ואישים רמי מעלה.
לענין דעתי לא מובנה לי למה היהודים דוחקים ומבזהלים בנושא
המספול הוא בירי מהנדס העיר במסגרת מסכותו.

מברכה


16143

הדפוסים של משרד המבחן והמבחן של משרד המבחן

כ"ו באדר תשל"ד
21 במרץ 1974

6/32/2/6/3-875

המנהל הכללי
המנהל הכללי
המנהל הכללי

לכבוד
מר עובדיה דגון
עוזר מר המשרה
י ר ו ש ל י מ

א"נ

הנדון: בניני סדרה אלבוהריה - על יד סער הברזל (הכוחל הקטן)

לבקשתך בדקתי את הנושא וגם סיירנו בבנינים עם מר חטיב.

הוברר שהיו סדקים בבנין זה בעבר הרחוק (ישנן הסיכוח לבנין שנעשו בזמן) ושגם לפני שנבנו הוטעו סדקים בבנין אך בעל הבית לא פנה לבל גורם מסדרי לבדיקת העניין.

הסדקים האחרונים הוסעו לפני שבועיים בדיוק (יום ה' 7.3.74) - לדברי בעל הבית. מאחר ובחקירה זו, או בסמוך לה, לא בוצעו כל עבודות חסירה הנזכרות בחלונה יו"ר המועצה האיטלמית - אין כל מקום לטיפול שלנו בעניין.

את הסדקים דמסר לחקן ולחזק את הבנין - כפי שעשו בעבר, ובמי שנוהגים בכל הבנינים שבעיר העתיק שפמאת מבניהם וגילם יש לחזקם מדי פעם (במיוחד בזמני הגשמים).

לגבי סכנה למבנה - הגורם האחראי על כך הוא מהנדס העיר שבסמכותו הטיפול במבנים מסוכנים, והוא מודע לעניין.

בכבוד רב,

א' גיל
מהנדס מחוז

העמק: מהנדס העיר, עיריית ירושלים
יו"ר ועדת הבטיחות, אד' שנברגר, רחוב שטראוס, ירושלים

חיק 5/32/2/6

5/32/2/6/4

18.3.74 1/1

לכבוד

מר דינברג,

רח' זמראם 11

ירושלים

א.נ.

לפי בקשתך בקרתי עליך בנינים מסוף לשער כרזל,
הנקרא כדורס אלג'ומריה.

1. בעצם זה לא בנין אחד, כי אם שני בנינים,
אחד קרוב לשער כרזל, והשני מסוף לו, השני הוא
כדורס אלג'ומריה.

2. הבנינים כנראה קבלו פעם חזוזה היות שרואים
שרידים של חסיכות עץ טול בנין מצד שני של הרחוב.
נוסף לזה יש חסיכת עלידי קשת אבן שנחשבת כקומה ב'
של בנין כדורס אלג'ומריה לקומה ג' של בנין קרוב
לשער הכרזל.

3. החלטים סיפרו, מהנדסי עיריה היו במקום ונצאו
סאין סכנת התמוטטות.

בכבוד רב.

3/ קיסין אריאב.

ב"ה, א' ניסן תשל"ד
24 במרץ 1974

לכבוד
מר אהרן שריג
עוזר אישי לראש העיר
עיריית ירושלים

א.נ.נ.

הנדון: מכתב מ"ח אדר תשל"ד

לאחר קבלת מכתבך בצרף המברק בענין סדקים במדרסה אל
ג'והריא, בדקנו את הענין והתברר כי:

- (1) במדרסה אל ג'והריא אין סדקים.
- (2) ממזרח למדרסה הנ"ל נבנו בחקופת המנדט כמה חדרים מעל
הסמטא המובילה לבית שבו גר שהיבי. בתשלומות מהחילת
חקופת המנדט עדיין לא קיימים חדרים אלה. בחדרים אלה
יש סדקים.
- (3) אין אנו עובדים בקרבת מקום זה, ואין כל קשר בין הסדקים
ובין העבודות לחשימת הכותל.
- (4) יש בהחלט להניח שהסדקים הם הוצאה מהשלבים, אשר גרמו
להתערערו ולתמוטטות מבנים רבים בעיר.

בכבוד רב,

הרב פריא

מנהל המחלקה למקומות קדושים.

התחקר/לכבוד האדמו"ר

מר מ. שמגר, היועץ המשפטי לממשלה

מר יורם בר-סלע, היועץ המשפטי לעירייה

מר אבי רוזן, יועץ ראש העיר לעניינים ערביים.

מ ז כ ר

(להתכתבות פנימית במשרדי הממשלה)

: 5N

התאריך

: FINO

תיק מס'

וְהַמִּדְוָרָה:

Walter "Reddy"

22.3.74

אדריכלים יוסף שנברגר - טוביה קץ בע"מ, ירושלים
ARCHITECTS JOSEF SCHONBERGER - TUVIA KETZ LTD. JERUSALEM

לכבוד
מר מאיר שמיר
היועץ המשפטי
לממשלה
מסדר המשפטים

הנדון: סדר בבנין אל מדרסה אלג' וחריח
מכתבך מיום 15.3.74 ומיום 20.3.74

2.א.
לפי בקשתך בדיקתי את הנושא. בקרתי במקום עם מהנדס בתר (מ.צ.פ.י-ס).
לפי הוראות מצדי יצא מהנדס קיסין למקום ורצוף לזה חוות דעתו מ 18.3.74
כמו כן רצוף לזה חו"ר של מהנדס מחוז מ.צ.פ. מר גיל מיום 21.3.74.
ידוע לי כמו כן כי מהנדסי העיריה היו במקום, וכן ביקר במקום דר' בירן
(אגף העתיקות) עם הרב פרלא (מסדר הדתות).

חוות הדעת ההנדסיות מטבירות את עצמם, והעניין הוא בסמכותו של
מהנדס העיר.

ידוע לי שהיו פניות רבות לשדים, ראה העיר ואישים רמי מעלה.
לעניות דעתי לא מובנת לי למה היהודים דהופים ומבוהלים בנושא
שהשטול הוא בידי מהנדס העיר במסגרת סמכותו.

ב כ ר כ ה

החוקר אל' ימור



40/1

עיריית ירושלים

بلدية اورشليم - القدس

ירושלים י"ח אדר, תשל"ד
اورشليم - القدس 12 מרץ 1974

לכבוד
הרב פרלא
משרד הדתות
ירושלים

כבוד הרב ,

בהמשך לשיחתנו הטלפונית , הריני מעביר אליך מצ"ב חצולם וחרגום
מברקו של יו"ר הסועצה המוסלמית בירושלים המבקש להפסיק את החפירות
המבוצעות באזור המערבי של הר הבית ע"י משרד הדתות.

אודה לך על טיפולך בעניין.

כבוד ,

אהרן שויג

עוזר אישי לראש העיר

העחק: מר מ. שמגר, היועץ המשפטי לממשלה
מר יורם בר-סלע, היועץ המשפטי לעיריה
מר צבי רון, יועץ ראש העיר לעניינים ערביים.

232

42

מבדק

מס' שו"ת	מס' מקור	מס' המסמך	בית חורבן המסמך	גמלות		הנחות גמלות	גמלות	
				בשנה	ביום		מס' 1	מס' 2
72	1140/13		המסמך	14	11	300		

٢٨٨: السيد ريس لدية العودس القدس

[illegible]

62/5532 (3.75) 2,400 K 20 2.5B.7

[illegible]

00/1292 (1.70) 2000 x 50 D.P.7

הרגום סברק שכתב בערבית

אלו ראש עיריית ירושלים

מבדיקה שנחקיימה הבוקר נתברר לנו כי גרם טדן מסוכן בבנין אל מדרסה אלג' והריה הארכיאולוגי הנמצא בערבית לאזור הר הבית וכל זאת כתוצאה מהחפירות המבוצעות במקום.

זה כבר הזהרנו בעבר מהחוצאות המסוכנות של חפירות אלה המבוצעות ע"י משרד הדתות במקום זה, ואנו דורשנים במעביע להפסיק מיד את החפירות. כמו כן אנו דורשים תיקון הבנין אל מדרסה אלג' והריה ההיסטורי והשבת הטוב באזור הנמצא מתחת לבנין לקדמוהו.

אנו דורשים להפסיק את העבודות הבלתי אחראיות הללו. אנו דורשים לנקוט באמצעים מידיים שיביאו לחוצאות חיוביות לשמירה על המבנים ההיסטוריים האלה ולא להשאיר את הטוב בידי אלה האחראיים על החפירות שיעשו כאוות נפשם. עשה למען התרבות, המדע, וההיסטוריה וזכויות האדם.

21.3.74

יו"ר המועצה האיטלמית

מנהל המבחן
מחלק טכניקה במבחן
טחון ירושלים

כ"ו באדר תשל"ד
21 במרץ 1974

5/32/2/6/3-875

לכבוד
מר עובדיה דנון
עוזר שר המשטרה
ירושלים

א"נ

הנדון: בניני מדרסה אלגוהריה - על יד שער הברזל (הכוחל הקטן)

לבקשתך בדקתי את הנושא וגם סיירנו בבנינים עם מר חסיב.

הוברר שהיו סדקים בבנין זה בעבר הרחוק (ישנן תמיכות לבנין שנעשו
מזמן) ושגם לפני כשנתיים הופיעו סדקים בבנין אך בעל הבית לא פנה
לכל גורם סמרי לבדיקת הענין.

הסדקים האחרונים הופיעו לפני שבועיים בדיוק (יום ה' 7.3.74) -
לדברי בעל הבית.
מאחר ובתקופה זו, או בסמוך לה, לא בוצעו כל עבודות תפירה הנזכרות
בתלונה יו"ר המועצה האיטלמית - אין כל מקום לטיפול שלנו בענין.

את הסדקים אפשר לתקן ולחזק את הבנין - כפי שעשו בעבר, וכפי שנוהגים
בכל הבנינים שבעיר העתיקה. שממאת מבניהם וגילם יש לחזקם מדי פעם
(במידה בוצעו הבשמים).

לגבי סכנה למבנה - הגורם האחראי על כך הוא מנהל העיר שכסמכותו
הטיפול במבנים מסוכנים, והוא מודע לענין.

בכבוד רב,

א' גיל
מנהל המבחן

הערה: מנהל העיר, עיריית ירושלים
יו"ר ועדת הבטיחות, אד' שנברגר, רחוב שטראוס, ירושלים

תיק 5/32/2/6

5/32/2/6/4

18.3.74 11

לכבוד

מר ח'ל'אביב

וס 11

א.נ.

לפי בקשתך בקרתי עליד בנינים סמוך לשער ברזל,
הנקרא מדרסה אלג'ומרה.

1. בעצם זה לא בנין אחד, כי אם שני בנינים,
אחד קרוב לשער ברזל, והשני סמוך לו, השני הוא
מדרסה אלג'ומרה.

2. הבנינים כנראה קבלו פעם חזוזה היות שרואים
שרידים של חסיכות עץ כול בנין סמוך שני של הרחוב.
נוסף לזה יש חסיכת עלידי קשת אבן שנחשבת מקומה ב'
פל בנין מדרסה אלג'ומרה לקומה ג' של בנין קרוב
לשער הברזל.

3. השכנים סיפרו, כהנדסי עיריה היו במקום ומצאו
שאין סכנת התקוטטות.

בכבוד רב.

קיסין אריאב



מוזכירות הממשלה

ש מ ר

ס ד ר ה י ו ם
לישיבת ועדת השרים לענין ירושלים
יום ב', ט' בניסן תשל"ד - 1.4.74
(בשעה 08:30 - במוזכירות הממשלה)

- א. החפירות ליד הכותל
- ב. דו"ח ועדת הבטחות לאיזור הכותל
- ג. הלוואה להברת החשמל המזרח ירושלמית

מועצת העיריה
דו"ח וחלשות מיסיבת מס" 54 שהחזיקה ביום
ראשון, י"ז בחשוון תשל"ד (11.11.73) בשעה 18.00

השתתפו:		
מר מ. קולק	-	ראש העיר
מר ח. מרינוב	-	כ"מ ראש העיר
הרב מ. פרוש	-	סגן ראש העיר
מר ע. אזולאי	-	סגן ראש העיר
מה י. גדיש	-	סגן ראש העיר
הרב ש. י. כהן	-	סגן ראש העיר
מר י. מצא	-	סגן ראש העיר
מר מ. בנבנישתי	-	חבר ההנהלה
מר מ. רג'ואן	-	חבר ההנהלה
מר ד. ברזמן	-	חבר ההנהלה
מר א. בולדקנון	-	חבר ההנהלה
מר ש. ז. דרוק	-	חבר ההנהלה
גב' מ. מיוחס	-	חברת ההנהלה
פרופ' י. ל. רבינוביץ	-	חבר ההנהלה
מר צ. רוזן	-	חבר ההנהלה
מר ב. יובדבני		
מר א. מינצברג		
מר ש. נגבי		
מר ג. סלומון		
הרב ש. ב. קליין		
מר א. רונן		
ד"ר א. שורזקי		
מר ש. שמעוני		
גב' ר. יזרעאלי		

לא השתתפו:		
מר ע. זיסמן	-	חבר ההנהלה
מר א. רובל	-	חבר ההנהלה
מר מ. מועלם	-	חבר ההנהלה
מר ש. זוהר		
מר מ. נחמיה		
מר ע. סיון		
מר ח. שמעוני		

נכחו: מנהלי המחלקות
 נציגיה ועד הקוברים

מר י. שרייבום	-	מבקר העיריה
מר ש. קדר	-	מסורשת לטפול בחלונות

מזכיר: ציון כהן

ראש העירייה מוחא את הישיבה והעלה את זכרם של החללים אשר מסרו את נפשם על קדושת הסט
 במלחמת יום הכיפורים.

ראש העירייה מליח שלושית יום לאחרי יום כיפורים שארצות ערב החזיקו אותנו שאיברנו
 את הקרבנות המאסונים. אין כלובן הנחומים כפינו לטל המשפחות המכילות יורכי הנופלים
 הקרובים, אנחנו כאן כיהוסלים בודאי יכולים רק להגיד שבבנין ציון ינחמו ונקווה שהם
 באמת במקצת יסבון נחמה מחוץ בנין ירושלים. אני אבקש את מר פרידל לומר יזכור.

6. רחוב חביב - שהוא חבור קטע של כ-100 מ' עם רחוב שמריהו לוי.
7. יעקב כהן (חבור המיוני הורקניה)
8. אלסנה
9. יכנו גרוס - סלילתו חיעה במידה וימצא הפחרון התכונני.
10. בית הערים וגוסנבוים
11. כניסה לניוה + רחוב בוכלא
12. ח"ן + גדנ"ע

כמו כן רחמה הועדה לפנייה הודעתה של מר רובין כדלקמן:

א. על רשימת הכבישים הנעשים בחוף עם מס' הסכון ועמידור הנכללים בחקציב של פתוח חכונחיו:

1. רחוב ניקנור - מחדר הסכון סולל בעצמו.
2. חננאל (היך לניקנור) יש חביל קטן ליד ניקנור מס' הסכון לא התחייב לגביו ואינו רואה בזה דחיפות.
3. רחוב החלמית בעיר בניס א' הוא החבור בין רחוב מכסיו ורחוב קובסה ריקה.
4. רחוב הרקפת בעיר בניס ב' - (כצוק מדרכות יחלל בימים אלה).
5. רחוב אביביח בעיר בניס ב' - סלילתו רק מרחוב הלניה ועד רחוב מן.
6. רחוב הסופן - הסמן רחוב הרקפת עד רחוב דהומי.
7. סנהדריה ב' הטבעת הקטנה של סיכ"ל - אחינועם ורחוב נוסף קטן ע"י ביה"ב במקום.
8. רחוב אלעזר בן יאיר בקסמון (הבעור מרבויעים יפורסם מכרז לכצוקו).
9. נחאי הארבלי.

ב. כבליס הסמן בזק לכוון הרצוג ינושא סלילתו נמצא כמ"ס עם חברה סכון עובדים, כדי לקבל את המימון לסלילתו מאחר וחיא מהווה אלטרנטיבה ליציאה מהסכונים החדשים.

ג. מכיחים עורקיים במסגרת הפרויקטים המשותפים עם מחדר החבורה.

1. הנסקה.
2. הרחבת חדרות הרצל כולל מסלול אחד של ימין אבוח.
3. רחוב דוכחאי + רחוב נקדימון.
4. רחוב סהון (דרך גולומב עד הנסקה הנריסה טאלד).
5. החללה גולומב (יש הקטע מרחוב מה עד הכניסה לרחוב סן-סרסין).

16. יו"חוח ועדת החבורה מהימיט:

- א. דו"ח מס' 151 מיום כ"א באב תשל"ג (19.8.73).
- ב. דו"ח מס' 152 מיום ה' באלול תשל"ג (2.9.73).
- ג. דו"ח מס' 153 מיום י"ב באלול תשל"ג (9.9.73).
- ד. דו"ח מס' 154 מיום ד' בתשרי תשל"ד (30.9.73).

המועצה החליטה לאשר את ההמלצות הכלולות בדו"חוח הג"ל.

ח. קובס
ראש העיר

ד. מליבסטיין
מנכ"ל העירייה

מס' 54
44

דו"ח מיליכה מס' 151 על ועדה התחבורה שהקימה ביום ראשון
כא"ב באב תשל"ג (19.8.73) בערך 12.00

מס' 54
44

התחפז : מר ג. שלומון - יו"ר הועדה
הרב י. ב. קליין
מר א. זליגמן
הגב' א. עבאדי
הרב ב. הירש
מר י. קריגר

לא התחפז : מר ח. מרינוב - מ"מ ראש העיר
מר ע. אזולאי - סגן ראש העיר
מר י. מצא - סגן ראש העיר
הרב ש. י. כהן - סגן ראש העיר
מר צ. רוזן - חבר ההנהלה
מר ע. זיסמן - חבר ההנהלה
מר ב. נחמיה
מר א. רונן
מר י. רבין
מר ז. הדר
מר א. זלצר
מר י. יעט
מר ע. קידר
מר א. קליין
מר ד. טוהבי
מר פ. שמר

נכחו : רמ"ק לינמן - ראש לשכת התנועה במסערת ישראל
רמ"ק סנדרלי - ממסערת ישראל
מר א. גיאלצ'ינסקי - מנהל האגף להסדרת תנועה
מר ד. ברעם - מנהל התנועה באגד

מזכיר : נ. סנצור

לאחר דיון הוחלט להעביר אתמול בג"ח זה לוועדה ההגנה אגד חברים אלטרנטיבית נוספות
להתחבורה בדחוב הרב עוזיאל וחבריה מסקנותיה ליו"ר הכאה.

סגירת דרך טילואן

היו"ר - העלה טוב את בעלתו ובקשה גורמים רבים בעיר לסגור את דרך טילואן
הקוברים על בית הקברות היהודי כחם הזחית ומסוזה חלול מלוע וחמור של מקום
קדוש ומגיעה ברגשות כל יהודי בארץ הוא. בזמנו העבירה הועדה את הנושא לבדיקה
אגף התנועה.

מר גיאלצ'ינסקי - הודיע כי גערכה חמירה מכוניות במקום. מסתבר כי לפנים זה
נכנסים כ-120 כלי רכב ב-6 שעה הבאים מכביש יריחו וב-20 כלי רכב מצד אבו-טור.

הכביש מצד אבו טור עביר לתנועה והחמה בו רחבת סבוב בסופו על יד בית"ח.
לפיכך מבקש מר גיאלצ'ינסקי לאשר עקרונית סגירת הדרך לטילואן.

היו"ר - מציע להחליט על סגירת דרך טילואן לתנועה סנקודת התפילות מכביש
ירושלים - יריחו.

לאור חוצאות הבדיקה יגברכה על ידי אגף התנועה מחליטה הועדה להמליץ בפני
המועצה לאשר עקרונית סגירת דרך טילואן סנקודת התפילות מכביש ירושלים-
יריחו.

ועדה התחבורה פונה לגורמים השונים לבצע במהירות את הסדרים הסכמיים ע"פ
לבצע את סגירת הכביש בהקדם.

ועדת המוניות במסעות ועדת התחבורה

לאחר דיון החליטה ועדת המוניות במסעות ועדת התחבורה להמליץ בפני המועצה
בדלקמן:

1) להצמיד את מר מוריח דניאל, בעל מונית חדשה, למוניות ירושלים.
לכאמרוס חמנה המוניות בטלון "ויילסון" חיה לג"ל זכות עדיפות להכלל בחמה
ד.

ב"ה ירושלים, ה' בניסן תשל"א

31 במרס 1971

18/325

אל: הועדה המחוזית לתכנון ובניה, ירושלים

הנדון: חכנית מיתאר מקומית

הריני להתנגד בזה לחכנית המיתאר המקומית הנקראה "חכנית מס"

עמ/9 שהופקדה במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, ומבקש שיבוטח

כדלקמן:

1. יש לקבוע את שטח בית הקברות היהודי הישן, המחליל בכותל הדרומי והמזרחי של הר הבית ויורד עד יד אבשלום ומעין הגיחון, כבית קברות שמור, ולא כשטח צבורי מחוץ או שטח הפירות.

2. יש לקבוע את שטח בית הקברות הקראי בסביבת הר ציון כבית קברות שמור.

3. כל בתי הקברות, עתיקים וחדשים, יש להוציא מגבולות המארק הלאומי.

4. יש לבטל את השטח למלונאות ונופש בהר הזיתים. השטח מוקף בתי קברות ונמצא מול החזית של הר הבית והוא מקודש מדורות.

5. הבעיה של רשות קבורה בהר הזיתים נמצאה בדיון בועדה החוקה, חוק ומשפט של הכנסת במסגרת הצעה חוק רשות הר הזיתים, תשכ"ט-1969. אין מקום אימוץ לקבוע הגבלות ביחס לבית העלמין היהודי בהר הזיתים בחכנית המיתאר.

6. אחוז השטח ברובע היהודי שיועד למוסדות ולבניני ציבור נמוך בהרבה מאשר ברובעים האחרים ויש להגדילו.

ב ב ר כ ה ,

ז. ורהפטיג

3. א) לוחות את ההתנגדות האמורה בסעיף 3 למכתב ההתנגדות מיום 31.3.71.
הגן הלאומי טביב הודעות וראו בדשא לתכניות מפורטות אשר הוגשה בעתיד
ככל האמור בתכנית המאונחת מט' עמ' 6.

עם זאת הועדה מעירה כי אין בידיה עקרונות בין בן לאומי לבין שמירתם
של בתי קברות עתיקים הקיימים בהודו שטח מאחר שעקרון פעולתה של רשות
הגנים הלאומיים לאמור ולטפח שמורות המורשת כפארק לאומי אינו פוגע
בעקרון שמירתם של בתי קברות עתיקים.

ב) הועדה מקבלת את עמדת ההתנגד שאין מקום לכלול שטחי בתי קברות חדשים
בגבולות פארק לאומי ומציינת כי תכנית עמ' 9 אינה סותרת זאת.

4. לוחות את ההתנגדות בדברים המתייחסים לחלוקת השטח ברובע היהודי בין יעוד
למגורים לבין יעוד לגביה ציבור. לדעת הועדה התכנית מציעה יחס באות בין
שטחי מגורים לבין שטחים למסדות ציבור.

5. לקבל את ההתנגדות בדברים המתייחסים ליעוד המסחרי של רח' שער הכותנה בחלק
הקרוב להר הבית. הועדה רואה הצדקה תכנית להרחקת המסחר מכביש זה להר
הבית ועל הועדה המקומית להגיש הצעת תיקון תחלטה.

6. לקבל את ההתנגדות בדברים המתייחסים לטיוב השימוש בשטח איבורי פתוח
ולתקן את סעיף 214.2 בותקבון כלהלן: "מבשרי ספורט ושעשועים, למעט
בשטחים הציבוריים הפתוחים הגובלים בבתי הבית ובבתי קברות וליד רחבת
הכותל".

7. לרוות את ההתנגדות בדברים המתייחסים להתקנת אנטנה מרכזית. לפי סעיף 9.05.1
בתקבון אין חובת ההתנגדות לאנטנה מרכזית אלא בכניפות לתקנות לפיהן מי
שמבקשים להתקין אנטנה מתייחסים אותה להתקנת אנטנה מרכזית.

8. לזכות את ההתנגדות בדברים המתייחסים לגביה במדרון שמדרום לעיר העתיקה.
הועדה לא מצאה בטענת ההתנגדות הסעיף זה כל ביטול תכנון מכריע לשינוי
התכנית.

9. לאחר בדיקת הטענות, כולל הדברים האמורים במכתבו של בציג שר הדתות מיום
24.5.73, דוחה הועדה את ההתנגדות בדברים המתייחסים לגביה שטוחה יהודית
ללא מגבלות בבית בכפר הטילוח (טילואן). תכנית המיתאר מייצגת אזורי מגורים
עפ"י טיקולי תכנון בהתאם במצב טויוגרפי, גבהי גביה, צפיפות וכו' ואין
בטענות ההתנגדות בסעיף זה כל ביטול תכנון לשינוי התכנית.

10. הועדה דנה ארוכות בענין היעוד ההוליס לפסגת הר הזיתים בהתאם במעמדו המיוחד
של הר זה לאור עובדת בית המלון אינטרקוטיבנטל (אשר נבנה בשלטון ירדן).
בין היתר דנה הועדה באפשרות העקרונית של שינוי יעוד הבנין הקיים ליעוד
ציבורי או אזור תהילה את מעמדו של הר הזיתים. מר טהר היה בדעה כי בהסגרת
זו של תכנית מיתאר הקובעת מגמות תכנון לטווח רחוק, ראוי ליעד את השטח
כשטח פתוח ציבורי ולצמצם את האישור לגבי בית המלון הקיים למסגרת של שימוש
וורג כלכלי. לדעתו במסגרת תכנית מיתאר לטווח רחוק אין מקום לבנין בפסגת
הר הזיתים זה לכל מטרה שהיא. מר חביב היה בדעה כי לא ניתן לקבוע יעוד אחר
מזה האמור בתכנית המדפקות ללא הפקדה ודשה.

בתום הדיון,

הוחלט: הועדה מציינת כי בדי שהשימוש הקיים בשטח בפסגת הר הזיתים לבית
מלון, לאור מעמדו המיוחד של הר זה, איננו שימוש הוליס, ולא ניתן
ליעוד למטרה זו במסגרת תכנית מיתאר הקובעת מגמות תכנון לטווח
רחוק. לפיכך מוצאת הועדה לבסוף, בבטיבות מקרה זה, להוציא את שטח
פסגת הר הזיתים מגבול התכנית.

ההחלטה בסעיפים 1-9 וכן בסיפא של סעיף 10 לעיל מהורה הכרעה שהעתיקה ישלח להתנגד.

11. בהתייחס לסעיפים 8 ו-9 (החלטות ביניים) בהחלטה מיום 24.5.73 דוחמת הועדה
לפניה כי בציג שר הדתות, מר קופלוביץ, המציא במסדור למכתבו מיום י"ג בטיוח
תשל"ג חומר המתייחס לגבולות בתי הקברות במדרון הר הזיתים, ומקבלת החלטת
ביניים כלהלן:-

הועדה מבקשת לקבל חוות דעת והמלצות מטעם הועדה המקומית לגבי החומר שהוגש
ע"י בציג שר הדתות, לרבות לענין חלוקה בין בתי קברות פעילים לבין אלה
שאינם פעילים וכן בין בתי קברות הסוריים לבין בתי קברות אקטאליים.



מזכירות הממשלה

ש מ ר

פרוסקול
ישיבת ועדת השרים לענין ירושלים
י"ב בתשרי תשל"ג - 20.9.72

בכחו השרים : י.ש. שפירא - יו"ר, י. גלילי, ש. הלל, ז. ורהפטיה, מ. קול, ז. שרף.

בעדרו השרים: ג. מאיר, א. אבן (בחול"ל), י. גורג (בחול"ל), ח. גבתי, מ. דיין, ש. פרס, ו. שם-טוב.

י. אלון	- סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות
מ. וזבי	- שר הסעד
א. אילנברג	- משרד האוצר (בסעיף 4)
א. גורלי	- משרד העבודה
תא"ל ש. גזית	- משרד הבטחון
מ. דותן	- משרד החינוך והתרבות (בסעיף 2)
ד. ויינשל	- משרד האוצר
י. זילברברג	- משרד התחבורה (בסעיף 6)
א. מהון	- משרד החינוך והתרבות (בסעיף 4)
ש. מולידנו	- משרד ראש הממשלה
צ. סרלו	- משרד המשפטים
א. לוריא	- משרד החוץ
פרופ' ב. מזר	- משלחת החפירות הארכיאולוגיות בירושלים
י. מינסקר	- משרד החינוך והתרבות (בסעיף 2)
מ. בויזרפר	- משרד האוצר (בסעיף 1)
ע. סיון	- לשכת שר המשפטים
הרב ד. פרלא	- משרד הדתות
ס. קולק	- ראש עיריית ירושלים
י. רבין	- משרד התחבורה (בסעיף 6)
ביצב ש. רוזוליו	- משרד המשפטים
ד. רובן	- לשכת שר החינוך והתרבות
ש. שביז	- משרד האוצר (בסעיף 1)
י. שיינגר	- משרד הדתות
מ. שמגר	- היועץ המשפטי לממשלה
י. חמיר	- החברה לפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה
מ. ביר	- ממלא מקומו מזכיר הממשלה

סדר היום :

1. הוצאת חוק מס רכוש וקרן פיצויים על תושבי מזרח ירושלים
2. סקר בטיחות של המקומות ואקדושים והחפירות ליד וורמות הר הבית
3. המשך חשיפת הכותל
4. מכס על ציוד מעבדתי לבית-ספר "סנט ג'ורג'" בירושלים
5. ש. ה. ל. ה.
6. שדה תעופה ירושלים (עטרת)
7. כביש יריחו - כפר השילוח (הר הזיתים)

החל/.

בפרוסקול זה 3 דפיה.

101. החלת חוק מס רכוש וקרן פיצויים על תושבי מזרח ירושלים

הממונה על הכנסות המדינה מודיע על צורת החלת חוק מס רכוש וקרן פיצויים על תושבי מזרח ירושלים.

מ ח ל י ט י ם כי משרד האוצר ימנה עובר אשר יטפל בערעורים ונחלובות הקשורות בביצוע החלת חוק מס רכוש וקרן פיצויים על תושבי מזרח ירושלים.

102. סקר בטיחות של המקומות הקדושים והחפירות ליד חומות הר הבית

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות פותח.

מ ח ל י ט י ם לערוך בהקדם האפשרי סקר בטיחות של המקומות הקדושים והחפירות לכל אורך החומה הדרומית והמערבית של הר הבית ובמיוחד לאורך המקומות הקדושים.

הסקר יבוצע על-ידי מע"צ אשר תבקש ותקבל הבחיות מועדת הבטיחות, אשר מונתה ביום ח' באלול תשכ"ח (1.9.68) ע"י ועדת השרים לענין השמירה על המקומות הקדושים, אליה יצורף חבר נוסף שיתמנה ע"י שר החינוך והתרבות.

מע"צ תהיה רשאית לבקש עצה מהסכניון או מבעלי מקצוע מעולים אחרים.

תוך כדי עבודת הסקר תגיש מע"צ לועדת הבטיחות דו"ח יחידסי. ועדת הבטיחות תעביר את הדו"ח, עם או בלי הערות - כפי שייראה לה, ליו"ר ועדת השרים לענין ירושלים.

יו"ר הועדה יעביר העתקים מהדו"ח לחברי ועדת השרים לענין ירושלים.

103. המשך חשיפת הכותל

שר הדתות פותח.

מ ח ל י ט י ם לקיים דיון על המשך חשיפת הכותל לאחר קבלת דו"ח מסעם מע"צ, כאמור בהחלטת ועדת השרים מס. 20 מהיום, בו יושם דגש על בעיות הבטיחות בהמשך חשיפת הכותל.

104. מכת על ציוד לבית-ספר "סנט ג'ורג' בירושלים

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות פותח.

מ ח ל י ט י ם כי המנהל הכללי של משרד המשפטים ומר א. שמואלי, סגן המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות, יבואו בדברים עם הארכיבישוף האנגליקני במגמה להגיע להסדר בענין בקשת הארכיבישוף בדבר פסור ממכס על ציוד לבית ספר "סנט ג'ורג' בירושלים.

105. שאלה

השר מ. קול שואל בענין סדרי תפילה ליד הכותל.

./מחליטים

1. * "אינסטיטוט" שעל הר הזיתים בבנה בתוך מובלעת של בית העלמין היהודי, כשמשלוש רמותיו הוא מוקף שטחי קבורה ורק לצד צפון הוא גובל באדמת כנסייה ובכביש המוביל למלון.
2. על פסגת הר הזיתים היו משיאין משואות להודיע על קדוש החודש (ראש השנה, פ"ב משנה ה') ושם מול המקדש היה הכהן שוחט בשורף את הפרה האדומה (מדות פ"ב, משנה ו').
3. השטח עליו נבנה המלון נקרא בערבית "אל-קעדה" (המושב), מכיוון שלפי המסורת שם ישבה השכיבה אחרי שגלתה שכיבה עם חורבן בית ראשון (יחזקאל י"א, כ"ג, איכה רכתי פחיחתא כ"ה) ומשם עתידה לחזור למקומה (זכריה י"ד, ז', יחזקאל מג, ב) (ראה כרטאבי "ירושלים לצורותיה" עמ' 144).
4. לאחר שנאסר על יהודים להכנס להר הבית, העברו החגיגות והעצרות להר הזיתים, לאחר שהשטח נקבה לאחוזה עולם (הירשברג, ידיעות החברה לחקירת א"י, תשי"ג, 160). למעשה, הפך הר הזיתים מרכז היהדות בתקופה הערבית שם נקבעו כל ההחלטות החשובות הנוגעות לכלל ישראל (Jahrbuch der Jud Ges Lit 5679 48-9).
- וגם היה מרכז התפילה והעליה לרגל היהודי "עדיין באספים קהל גדול להר הזיתים ב-ג" רגלים להתפלל" (הרספה על גליון ספר האסופות, סדר של פסח).
5. אפילו בתקופת הצלבנים התפללו שם היהודים המעטים שישבו בירושלים ומבקרים שבאו מארצות אחרות (מסעות א"י עמ' 54) וכן אחרי שהערבים חזרו וכבשו את העיר (שם עמ' 51). (אגרות א"י עמ' 78, המעמד ג' 37, אלהריזי "תחכמוני", ספר חמישים).
- עם חידוש הישוב היהודי בירושלים אחרי גירוש הספרדים שוב החלו היהודים להתפלל בהר הזיתים (אגרות הרמב"ן לבנו ומסעות א"י עמ' 85).
6. במקום זה, כנגד הר הבית אין לפי ההלכה להקל ראש. ראש עיריית ירושלים מר"ס. קולק, בדבריו בדיון על תכנית המיתאר (עמ' 5) הודה: "יש בעיה למשל בקשר ל"אינסטיטוט" משום שיכולים לשמוע משם מוזיקה ורקודים וכו', " גם מר"א. הרוצקוס, בהתנגדותו לתכנית המתאר סען (עמ' 40): "אין זה הכרח שהוא (המלון) ימצא בשטחים סמוכים לעיר העתיקה או הבולטים במיוחד בבנין".
7. בעית התחבורה עמדה בפני בוני המלון בשעת בנייתו בשנים תש"ן-תשכ"א (1960/1) ולשם כך סללו השלטונות הירדניים כביש גישה בתוך בית העלמין, תוך הרס מאות קברות, כשבעלי המלון עדים לכך בשווייץ בפני גמור. גם עתה, הכביש המוליך למלון הוא כביש צר מוגבל מצדו האחד על-ידי בית קברות יהודי ומצדו השני על-יד אדמת כנסייה. הרחבת המלון תביא להגברת הלחץ על הרחבת הכביש דוקא במקום בו אנו מעוניינים להצר אותו כדי לגלות אותם קברים הנמצאים מתחת לכביש.
8. כמהלך בניית המלון משנת 1961 ואילך גורסו מבנים השויכים לזוהרות הקדישא כגון גדרות, שערים וכו' פרס לבזק הרב שגרים על-ידי סלילת הכביש - משרד/.

משרד הדתות ומשרד הנוץ מחו אז במרצות בגד בבית המלון במקום זה. ומשרד הדתות פירסט אז הוכרת מיוחדת בעקבות הידיעות על הרס מצבות, סלילת דרכים והקמת הבנינים בתוך בית הקברות.

9. לטיכום: בית המלון "אינטרקונטיננטל" הוא גוף זר בשטח הר הזיתים המקודש ליהדות מדורי דורות. גם בשעת כבית המלון הנוצית ממשלת ישראל כבגד בביתו ולא יתואר שהיה תאשר בניה כזו. על הראשונים אנו מצטערים ולא נוכל להוסיף עליהם.

10. יתר על כן, יש חשש סביר, כי תוספת הבניה המוצעת לא תספיק, כי גם למלון בן 300 חדר אין הרבטביליות מובטחת ובהמשך הזמן יהא לחץ לעוד תוספת בניה, גם לגובה, תובא הטענה וכי יש להוריד לטמיון השקעות כאלו.

11. יתכן שפתרון בעיותיו הכספיות של המלון יבוא בעתיד ע"י שבוני יעודו ממלון למוסד ונרבותי או צבורי כל שהוא.

לאור הצמוקים דלעיל אני מבקש לא לאשר כל הבניה נוספת במלון אינטרקונטיננטל ולהודיע על התנגדותי לכל הרשויות המוסמכות.

מוגש על-ידי שר הדתות

כ"ז בשבט תשל"ג
30 בינואר 1973

הרחבת מלון "אינטרקונטיננטל"

ה הצ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ס , בהמשך להתלחת ועדת השרים לענייני כלכלה מס. כל/161 מיום כ"בסיון תשל"ב (4.6.72) לאשר עקרונית את הרחבת מלון "אינטרקונטיננטל" בירושלים.

פרטי ההצעה ייווצרו בוועדת השרים לענייני כלכלה.

ד ב ר י ה ס ב ר

(1) כוונת ההצעה היא להרחיב את מלון "אינטרקונטיננטל" ב-100 חדרי מלון וכן הרחבת השטחים הציבוריים.

ההרחבה המתוכננת באמרת בסכום של כ-12 מליון ל"י.

תוכנית ההרחבה אושרה על-ידי רשויות התכנון המקומית והמחוזית, כמו-כן קיבלה תכנית ההרחבה **אם** אשורה של ועדת ההשקפות במשרד התיירות.

מלון "אינטרקונטיננטל" בירושלים מוחזק על-ידי האפוטרופוס לבכסי בפקדים, המיוצג על-ידי מפקח מיוחד שקבל תיבויו משר האוצר. ביהול המלון הוא בירי "אינטרקונטיננטל הוטלס קורפוריישן", חברה המנהלת ומועצת של בתי מלון בכל העולם, שהוא חברה בת של "פאן אמריקן" חברה העוסקת אמריקאית.

הכנסות התפעול בטר של המלון בשנת 1971 היו בסך 3.3 מיליון ל"י ומזה קבל האפוטרופוס כחלקו ברווחים 2.6 מיליון ל"י. מסכום זה הודרו זה שולמו כ-780 אלף ל"י "אקספורט אימפורט" בנק של ארצות-הברית על-השבון החוב של החברה הירדנית (חברה ממשלתית) שהיתה בעלת הבכס, וזו-20 אלף ל"י כהוצאת תלילות.

המלון מורגב בדרגת 5 כוכבים וכדי לקיים רמת שירותים גאותה כמקובל במלונות מהוג זה בארץ, יש הכרח להרחיב את השטחים הציבוריים הקיימים במלון.

בנוסף לכך, לאור התפוסה הגבוהה זו, שגדלה מ-54% בשנת 1969 ל-82% בשנת 1971 וממשיכה לעלות, יש הצדקה מלאה לביצוע כל שמה המלון הקיים להרחבתו ולבניית 100 חדרי אורחים נוספים ל-200 החדרים הקיימים. כאמור, ביצוע עבודות אלה הכרחי כדי לשמור על מעמד היוקרה שרכס לו המלון עד כה וזאת בהתחשב בפתוח ענף המלונאות והבניה החדש בירושלים.

בעקבות קשיים בבניית בתי מלון בירושלים עקב בעיות תכנוניות בוצר פער בין הביקוש וההצע לשרותי אכסון לתיירים.

בהתאם לתחזיות שנערכו על-ידי משרד התיירות יצמחנו גירושולים לכ-10,000 חדרים בשנת 1976. עפ"י תוכניות המתכננות כיום והמתוכננות להתכנן בעתיד הקרוב לא תושג המטרה שנקבעה.

לפיכך רואה משרד התיירות מתושתת של 100 חדר תרומה לפתרון בעית הסר מקומות האכסון בירושלים.

הבוסא.

נספח 9 יום

(2) הנושא בדיון בוועדת השרים לענייני סלחלה ביום כ"ב בטיוון תשל"ב
(4.6.72) ובתקבלה ההחלטה כדלקמן:

"מ ח ל י ס י ס לדחות את ההצעה בדבר הרחבת מלון "אינטרקונטיננטל"
בירושלים".

הנושא מוחזר עתה לדיון עקרוני בוועדת השרים לעניין ירושלים.

מרגיש על-ידי שר התירות